

LETNO POROČILO ZA LETO 2019 NIJZ

Odgovorna oseba: Nina Pirnat, dr. med., spec.

KAZALO

UVOD	4
OSEBNA IZKAZNICA ZAVODA	6
PREDSTAVITEV ZAVODA	8
POSLOVNO POROČILO ZA LETO 2019	9
1. ZAKONSKE IN DRUGE PRAVNE PODLAGE, KI POJASNUJEJO DELOVNO PODROČJE ZAVODA	11
2. DOLGOROČNI CILJI ZAVODA.....	12
3. LETNI CILJI ZAVODA, KI IZHAJAJO IZ STRATEŠKIH CILJEV.....	14
4. OCENA USPEHA PRI DOSEGANJU ZASTAVLJENIH CILJEV.....	17
4.1. REALIZACIJA LETNIH CILJEV	17
4.2. REALIZACIJA DELOVNEGA PROGRAMA	18
4.2.1. Letni program v okviru izvajanja javne službe v letu 2019 – financirano s strani Ministrstva za zdravje.....	18
PROUČEVANJE IN RAZVOJ ZDRAVJA	18
KREPITEV ZDRAVJA.....	22
NALEZLJIVE BOLEZNI – SPREMLJANJE, PREUČEVANJE IN OBVLADOVANJE	24
OKOLJE IN ZDRAVJE	28
ZDRAVSTVENO VARSTVO.....	33
UPRAVLJANJE PREVENTIVNIH ZDRAVSTVENIH PROGRAMOV	35
INFORMATIKA V ZDRAVSTVU IN eZDRAVJE	35
UPRAVLJANJE NACIONALNIH ZBIRK PODATKOV IN IZKAZOVANJE PODATKOV	37
NALOGE JAVNO ZDRAVSTVENEGA TIMA NA OBMOČNI ENOTI NA PODROČJU NENALEZLJIVIH BOLEZNI V OKVIRU JAVNE SLUŽBE	41
4.2.2. Program dela za plačnika ZZS v letu 2019	42
4.2.3. Izvajanje terciarne dejavnosti v letu 2019.....	50
4.2.4. Druge storitve javne službe	52
4.2.5. Izvajanje storitev na trgu.....	54
4.2.6. Raziskovalni in razvojni projekti	57
4.2.7. Druge dejavnosti.....	59
4.3. POSLOVNI IZID.....	66
5. NASTANEK MOREBITNIH NEDOPUSTNIH ALI NEPRIČAKOVANIH POSLEDIC PRI IZVAJANJU PROGRAMA DELA.....	66
6. OCENA USPEHA PRI DOSEGANJU ZASTAVLJENIH CILJEV.....	67
7. OCENA GOSPODARNOSTI IN UČINKOVITOSTI POSLOVANJA	67
7.1. FINANČNI KAZALNIKI POSLOVANJA	67
8. OCENA NOTRANJEGA NADZORA JAVNIH FINANC.....	68
9. POJASNILA NA PODROČJIH, KJER ZASTAVLJENI CILJI NISO BILI DOSEŽENI.....	69
10. OCENA UČINKOV POSLOVANJA NA DRUGA PODROČJA	70
11. DRUGA POJASNILA, KI VSEBUJEJO ANALIZO KADROVANJA IN KADROVSKE POLITIKE IN POROČILO O INVESTICIJSKIH VLAGANJIH	71
11.1. PREDSTAVITEV ZAPOSLENIH PO POKLICIH IN PODROČJIH DELA	71
11.1.1. Analiza kadrovanja in kadrovske politike.....	71
11.1.2. Ostale oblike dela.....	72
11.1.3. Izobraževanje, specializacije in pripravništva	73
11.1.4. Dejavnosti, oddane zunanjim izvajalcem.....	74
11.2. POROČILO O INVESTICIJSKIH VLAGANJIH V LETU 2019	75
11.3. POROČILO O OPRAVLJENIH VZDRŽEVALNIH DELIH V LETU 2019	75
RAČUNOVODSKO POROČILO ZA LETO 2019	77
1. POJASNILA K POSTAVKAM BILANCE STANJA IN PRILOGAM K BILANCI STANJA.....	79
1.1. SREDSTVA.....	79
1.2. OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV	85
2. POJASNILA K POSTAVKAM IZKAZA PRIHODKOV IN ODHODKOV DOLOČENIH UPORABNIKOV.....	88
2.1. ANALIZA PRIHODKOV	88

2.2. ANALIZA ODHODKOV	89
2.3. POSLOVNI IZID	92
2.3.1. Pojasnila k postavkam izkaza prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka	92
2.3.2. Pojasnila k izkazu računa finančnih terjatev in naložb določenih uporabnikov.....	93
2.3.3. Pojasnila k izkazu računa financiranja določenih uporabnikov.....	93
2.3.4. Pojasnila k izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti.....	93
3. POROČILO O PORABI SREDSTEV POSLOVNEGA IZIDA V SKLADU S SKLEPI SVETA ZAVODA	94
3.2. UGOTAVLJANJE POSLOVNEGA IZIDA PO OBRAČUNSKEM NAČELU	94

UVOD

Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) je terciarni zdravstveni zavod na področju javnega zdravja v Sloveniji, katerega glavni namen je proučevanje, varovanje in zviševanje ravni zdravja prebivalstva Republike Slovenije s pomočjo ozaveščanja prebivalstva ter vzpostavljenih presejalnih programov in drugih preventivnih ukrepov. Naše poslanstvo je z medresorskim povezovanjem prispevati k boljšemu zdravju in blaginji prebivalcev Slovenije. Glavne dejavnosti NIJZ zajemajo spremljanje in ocenjevanje zdravja prebivalstva in sistema zdravstvenega varstva, prepoznavanje groženj zdravju in oblikovanju ukrepov za njihovo obvladovanje, vodenje zbirk podatkov s področja zdravja in zdravstvenega varstva ter krepitev zdravja in oblikovanje strokovnih podlag za sprejemanje zdravju prijaznih politik, programov in ukrepov za preprečevanje bolezni.

Poleg delovanja na omenjenih področjih NIJZ prispeva k novim spoznanjem z aktivnim vključevanjem v kar 108 projekte s področja javnega zdravja. Število aktivnih projektov se iz leta v leto povečuje in se je tudi v letu 2019 v primerjavi z letom 2018 povečalo za 24 %. Z razširjanjem novih vedenj in dobrih praks izpolnjuje tudi svojo vlogo na področju raziskovanja, izobraževanja in usposabljanja strokovnjakov javnega zdravja.

Pri načrtovanju in razvoju programov dela v letu 2019 smo sledili ključnim strateškim dokumentom in iz njih izhajajočih strateških načrtov, kot so Resolucija nacionalnega plana zdravstvenega varstva 2016–2025 z naslovom Skupaj za družbo zdravja (ResNPZV), Strategija Svetovne zdravstvene organizacije Zdravje 2020, Resolucija o nacionalnem programu o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje 2016–2025 z naslovom Dober tek Slovenija, Strategija za zdravje otrok in mladostnikov v povezavi z okoljem 2012–2020, Resolucija o nacionalnem programu duševnega zdravja 2018–2028, Resolucija o nacionalnem programu na področju prepovedanih drog 2014–2020, Strategija preprečevanja in obvladovanja okužbe s HIV 2017–2025 idr.

Letni delovni načrt za leto 2019 smo uspešno realizirali, med najpomembnejše dosežke NIJZ v letu 2019 sodijo:

- implementacija Nacionalnega programa za duševno zdravje z vzpostavljanjem mreže Centrov za duševno zdravje odraslih ter otrok in mladostnikov;
- vzpostavitev modela za načrtovanje ter pripravljene projekcije za pediatrijo, ginekologijo s porodništvom, ortopedijo, urologijo in kirurške stroke z ocenjenimi potrebami po specialistih in storitvah do leta 2035 (projekt Mreža SRSS);
- izvedba aktivnosti za izboljšanje kakovosti podatkov o čakalnih dobah in številu čakajočih pacientov;
- obeležitev 10- obletnice Programa Svit z obsežno komunikacijsko kampanjo.

Številne izvedene aktivnosti in ključni izdelki NIJZ v letu 2019, ki imajo še posebej pomembno vlogo za razvoj javnega zdravja v Sloveniji, so:

- odzivanje na grožnje javnemu zdravju tako s področja nalezljivih bolezni kot zdravja in okolja;
- predlog vključitve cepljenja proti okužbam s HPV za dečke v redni Program cepljenja in zaščite z zdravili in oddano vlogo za obravnavo na Zdravstvenem svetu;
- zamenjava 5-valentnega cepiva (davica, tetanus, oslovski kašelj, Hib, otroška paraliza) s 6-valentnim, ki vsebuje še zaščito proti hepatitisu B in sprememba nacionalne sheme cepljenja otrok;
- strokovna in komunikacijska podpora uvedbi cepljenja proti KME za otroke in odrasle;
- spletni geografski prikaz o dostopu do pitne vode po krajih v Sloveniji z oceno mikrobiološke in fizikalno-kemične kakovosti pitne vode;

- poročilo s pregledom vpliva onesnaženega zraka s PM delci na zdravje za obdobje 2016–2018 za vsa večja mesta v državi;
- izvedba Nacionalne raziskave o zdravju in zdravstvenem varstvu (EHIS 2019), Nacionalne raziskave o ustnem zdravju 2019 in Nacionalne ankete o izkušnjah pacientov v specialističnih ambulantah ter v bolnišnicah (PREMs);
- objava nove publikacije Zdravje v občini s kazalniki o zdravju in z zdravjem povezanih dejavnikih za 212 občin z osrednjo temo Zdravje in okolje;
- priprava izhodišč za oblikovanje nove strategije Nacionalnega programa obvladovanja sladkorne bolezni 2020–2030;
- izboljšave in nadgradnje pri vseh informacijskih rešitvah eZdravja (Centralni register podatkov o pacientih - CRPP, eNaročanje, eRecept, Portal zVEM, eTriaža, Teleradiologija, Referenčne ambulante);
- letno poročilo o dolgoročnih trendih zdravstvenega absentizma v Republiki Sloveniji (od leta 2013 do leta 2018);
- izvedbo pilotne študije o obravnavi pacientov z bolečino v hrbtu z namenom zmanjševanja bolniškega staleža in izvedbo testiranja obravnave za preprečevanje bolečine v hrbtu v centrih za krepitev zdravja;
- imenovanje NIJZ kot predstavnika Republike Slovenije pri številnih Joint Action projektih, ki so financirani s strani zdravstvenega programa Evropske unije;
- implementacija prenovljene obravnave Zdravo hujšanje (odraslih);
- programski dokument Navodila za organizacijo in delovanje zdravstvenovzgojnih centrov ter izvajanje Programa svetovanja za zdravje;
- vzpostavitev in koordinacija mentorske mreže na področju psihoedukativnih intervencij in na področju sladkorne bolezni;
- poročilo o porabi zdravil v bolnišnicah v letu 2018, ki je prvo tovrstno poročilo.

Pomembno prelomnico predstavlja tudi organizacijska sprememba, ki je področje zdravstvenega komuniciranja na NIJZ postavila ob bok ostalim javnozdravstvenim funkcijam, s čimer smo sledili smernicam in priporočilom Svetovne zdravstvene organizacije. S tem NIJZ postaja eden od najpomembnejših nosilcev razvoja zdravstvenega komuniciranja v Sloveniji. Pomemben poudarek smo namenili tudi usklajenemu komuniciranju na nacionalni in lokalni ravni, s čimer smo področje komuniciranja še dodatno okrepili, intenzivirali pa smo tudi on-line komuniciranje na vseh digitalnih komunikacijskih kanalih. Posebno vsebinsko pozornost smo v letu 2019 namenili cepljenju, saj smo pripravili tri komunikacijske kampanje – celostno kampanjo za obeležitev evropskega in svetovnega tedna cepljenja; spodbujanje cepljenja proti HPV s kampanjo na družbenih medijih ter celostno večmesečno kampanjo spodbujanja cepljenja proti gripi. Med večje komunikacijske projekte so spadale tudi komunikacijske aktivnosti na področju duševnega zdravja in zasvojenosti ter celoletne komunikacijske aktivnosti obeležitve 10. obletnice delovanja Programa Svit.

OSEBNA IZKAZNICA ZAVODA

IME: Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ)

SEDEŽ: Trubarjeva 2, Ljubljana

MATIČNA ŠTEVILKA: 6462642000

DAVČNA ŠTEVILKA: SI 44724535

ŠIFRA UPORABNIKA: 27758

ŠTEVILKA TRANSAKCIJSKEGA RAČUNA: 011006000043188

TELEFON, FAX: + 386 1 2441 400, + 386 1 2441 447

SPLETNA STRAN: www.nijz.si

USTANOVITELJ: Vlada Republike Slovenije

DATUM USTANOVITVE: 25. 7. 2013

DEJAVNOSTI:

Vlada RS je dne 25.7.2013 sprejela akt o ustanovitvi NIJZ, ki je s svojim delovanjem začel 1.1.2014. Ustanovljen je bil na podlagi določil dopolnitev Zakona o zdravstveni dejavnosti, ki določa, da NIJZ opravlja naslednje dejavnosti:

- proučevanje zdravja in zdravstvenega stanja prebivalstva,
- spremljanje in vrednotenje zdravstvenega varstva ter proučevanje dostopnosti z vidika zadovoljevanja potreb prebivalstva ter priprava strokovnih podlag za načrtovanje zdravstvenih zmogljivosti,
- vodenje in upravljanje zbirk podatkov s področja zdravja in zdravstvenega varstva v skladu s posebnimi predpisi, načrtovanje, koordinacija razvoja in spremljanje delovanja informacijskih sistemov, ki podpirajo zbiranje in izmenjavo zdravstvenih podatkov ter kazalnikov javnega zdravja, nudenje statističnih in drugih javno dostopnih podatkov s področja zdravstvenega varstva za ponovno uporabo v skladu s predpisi,
- spremljanje in proučevanje dejavnikov, ki vplivajo na zdravje, in priprava predlogov ukrepov za zgodnje odkrivanje in omilitev njihovega vpliva, izdelava celovitih ocen tveganj za zdravje, spremljanje nalezljivih bolezni, vključno z okužbami, povezanimi z zdravstveno oskrbo ter zgodnje zaznavanje in odzivanje na dogodke, ki pomenijo nevarnost za javno zdravje,
- načrtovanje programov, vključno s programom cepljenja in zaščite z zdravili, in ukrepov za obvladovanje nalezljivih in drugih bolezni, povezanih s posebnimi izpostavljenostmi v naravnem okolju,
- načrtovanje, spremljanje, vrednotenje in izvajanje programov za krepitev zdravja in preprečevanje bolezni,
- načrtovanje, spremljanje, vrednotenje, upravljanje in izvajanje preventivnih in presejalnih programov v zdravstveni dejavnosti,
- zagotavljanje strokovne podpore ministrstvu in inšpektoratu, pristojnemu za zdravje, strokovna podpora v postopkih presoj vplivov posegov na okolje in zdravje ljudi v skladu s posebnimi predpisi,
- priprava strokovnih podlag za oblikovanje javnih politik in programov na področju javnega zdravja in zdravstvenega varstva, sodelovanje pri pripravi strokovnih podlag za uvajanje novih metod dela v zdravstveni dejavnosti in presoji zdravstvenih tehnologij,
- sodelovanje z NLZOH in drugimi znanstveno raziskovalnimi inštitucijami na področju javnega zdravja,
- sodelovanje v delovnih telesih uradnih inštitucij na nacionalni ravni, na ravni Evropske unije in na mednarodni ravni,

- seznanjanje strokovne in splošne javnosti o stanju, raziskavah in ugotovitvah na področju javnega zdravja,
- obveščanje in osveščanje splošne javnosti za dvig zdravstvene pismenosti,
- pedagoško, znanstveno raziskovalno in izobraževalno delo na področju javnega zdravja ter
- druge naloge v skladu s posebnimi predpisi.

S spremembo Zakona o zbirkah podatkov s področja zdravstvenega varstva (ZZPPZ), Uradni list RS, št. 65/00, 47/15 in 31/18) je bil v upravljanje NIJZ prenesen zdravstveni informacijski sistem eZdravje, ki vključuje naslednje zbirke podatkov: Centralni register podatkov o pacientih, eNapotnica in eNaročilo, eRecept, Evidenca uporabnikov za oddaljeni dostop do zNET, eTriaža, TeleKap, eKomunikacije, Evidenca teleradioloških preiskav in Evidenca uporabnikov eZdravja.

Poleg nalog iz prejšnjega odstavka NIJZ opravlja tudi druge naloge na področju javnega zdravja, določene s posebnimi predpisi.

Naloge NIJZ se v skladu z Uredbo o standardni klasifikaciji dejavnosti (Uradni list RS, št. 69/07 in 17/08) glasijo:

- 86.909 Druge zdravstvene dejavnosti
- 46.460 Trgovina na debelo s farmacevtskimi izdelki ter medicinskimi potrebščinami in materiali
- 58.110 Izdajanje knjig
- 58.120 Izdajanje imenikov in adresarjev
- 58.130 Izdajanje časopisov
- 58.140 Izdajanje revij in druge periodike
- 58.190 Drugo založništvo
- 58.290 Drugo izdajanje programja
- 59.200 Snemanje in izdajanje zvočnih zapisov in muzikalij
- 62.010 Računalniško programiranje
- 62.020 Svetovanje o računalniških napravah in programih
- 62.030 Upravljanje računalniških naprav in sistemov
- 62.090 Druge z informacijsko tehnologijo in računalniškimi storitvami povezane dejavnosti
- 63.110 Obdelava podatkov in s tem povezane dejavnosti; obratovanje spletnih portalov
- 63.120 Obratovanje spletnih portalov
- 70.220 Drugo podjetniško in poslovno svetovanje
- 72.110 Raziskovalna in razvojna dejavnost na področju biotehnologije
- 72.190 Raziskovalna in razvojna dejavnost na drugih področjih naravoslovja in tehnologije
- 72.200 Raziskovalna in razvojna dejavnost na področju družboslovja in humanistike
- 74.900 Drugje nerazvrščene strokovne in tehnične dejavnosti
- 85.320 Srednješolsko poklicno in strokovno izobraževanje
- 85.421 Višješolsko izobraževanje
- 85.422 Visokošolsko izobraževanje
- 85.590 Drugje nerazvrščeno izobraževanje, izpopolnjevanje in usposabljanje
- 85.600 Pomožne dejavnosti za izobraževanje
- 86.220 Specialistična zunajbolnišnična zdravstvena dejavnost
- 87.900 Socialno varstvo z nastanitvijo
- 88.999 Drugo drugje nerazvrščeno socialno varstvo brez nastanitve
- 88.999 Socialno varstvo brez nastanitve
- 91.011 Dejavnost knjižnic
- 91.012 Dejavnost arhivov

PREDSTAVITEV ZAVODA

Organi zavoda:

- svet zavoda,
- direktor in
- strokovni svet.

Svet zavoda je najvišji organ upravljanja in ima sedem članov: štiri predstavnike ustanovitelja, dva predstavnika uporabnikov (ki ju imenuje Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije) in enega predstavnika zaposlenih.

Strokovni svet je kolegijski strokovni organ zavoda, ki načrtuje, obravnava in usmerja strokovno dejavnost zavoda.

PODROBNEJŠA ORGANIZACIJA ZAVODA

NIJZ ima v svoji sestavi naslednje notranje organizacijske enote:

Centralna enota in skupne strokovne službe, Trubarjeva 2, Ljubljana,

Območna enota Celje, Ipavčeva 18, Celje,

Območna enota Koper, Vojkovo nabrežje 4a, Koper,

Območna enota Kranj, Gosposvetska ulica 12, Kranj,

Območna enota Ljubljana, Zaloška 29, Ljubljana,

Območna enota Maribor, Prvomajska ulica 1, Maribor,

Območna enota Murska Sobota, Ulica Arhitekta Novaka 2b, Murska Sobota,

Območna enota Nova Gorica, Vipavska cesta 13, Rožna Dolina, Nova Gorica,

Območna enota Novo mesto, Muzejska 5, Novo mesto,

Območna enota Ravne na Koroškem, Ob Suhi 5b, Ravne na Koroškem.

Poleg območnih enot NIJZ iz prejšnjega odstavka so v okviru centralne enote z razčlenjevanjem dejavnosti po namenu, ciljih in delovnih procesih na NIJZ za posamezna strokovna področja oblikovane tudi naslednje notranje organizacijske enote:

Center za proučevanje in razvoj zdravja,

Center za nalezljive bolezni,

Center za zdravstveno ekologijo,

Center za zdravstveno varstvo,

Center za upravljanje programov preventive in krepitve zdravja,

Center za zgodnje odkrivanje raka,

Center za informatiko v zdravstvu,

Center za komuniciranje,

Zdravstveno podatkovni center.

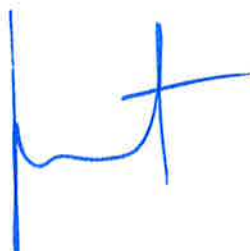
VODSTVO ZAVODA

NIJZ vodi direktorica Nina Pintar, dr. med., spec.

POSLOVNO POROČILO ZA LETO 2019

Odgovorna oseba: Nina Pirnat, dr. med., spec.

POSLOVNO POROČILO VSEBUJE NASLEDNJA POJASNILA:

Poročilo o doseženih ciljih in rezultatih predpisuje Navodilo o pripravi zaključnega računa državnega in občinskega proračuna ter metodologije za pripravo poročila o doseženih ciljih in rezultatih neposrednih in posrednih uporabnikov proračuna – Uradni list RS, št. 12/01, 10/06, 8/07, 102/10:

1. Zakonske in druge pravne podlage, ki pojasnjujejo delovno področje posrednega uporabnika;
2. Dolgoročne cilje posrednega uporabnika, kot izhaja iz večletnega programa dela in razvoja posrednega uporabnika oziroma področnih strategij in nacionalnih programov;
3. Letne cilje posrednega uporabnika, zastavljene v obrazložitvi finančnega načrta posrednega uporabnika ali v njegovem letnem programu dela;
4. Oceno uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev, upošteva fizične, finančne in opisne kazalce (indikatorje), določene v obrazložitvi finančnega načrta posrednega uporabnika ali v njegovem letnem programu dela po posameznih področjih dejavnosti;
5. Nastanek morebitnih nedopustnih ali nepričakovanih posledic pri izvajanju programa dela;
6. Oceno uspeha pri doseganju zastavljenih ciljev v primerjavi z doseženimi cilji iz poročila preteklega leta ali več preteklih let;
7. Oceno gospodarnosti in učinkovitosti poslovanja glede na opredeljene standarde in merila, kot jih je predpisalo pristojno ministrstvo oziroma župan in ukrepe za izboljšanje učinkovitosti ter kvalitete poslovanja posrednega uporabnika;
8. Oceno notranjega nadzora javnih financ;
9. Pojasnila na področjih, kjer zastavljeni cilji niso bili doseženi, zakaj cilji niso bili doseženi. Pojasnila morajo vsebovati seznam ukrepov in terminski načrt za doseganje zastavljenih ciljev in predloge novih ciljev ali ukrepov, če zastavljeni cilji niso izvedljivi;
10. Oceno učinkov poslovanja posrednega uporabnika na druga področja, predvsem pa na gospodarstvo, socialo, varstvo okolja, regionalni razvoj in urejanje prostora;
11. Druga pojasnila, ki vsebujejo analizo kadrovanja in kadrovske politike in poročilo o investicijskih vlaganjih.

1. ZAKONSKE IN DRUGE PRAVNE PODLAGE, KI POJASNJUJEJO DELOVNO PODROČJE ZAVODA

a) Zakonske podlage za izvajanje dejavnosti zavodov:

- Zakon o zavodih (Uradni list RS, št. 12/91, 8/96 in 36/00 – ZPDZC in 127/06 – ZJZP),
- Zakon o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 23/05-UPB2, 23/08, 58/08-ZZdrS-E, 77/08-ZDZdr, 40/12-ZUJF, 14/13 in 88/16 – ZdZPZD in 64/17),
- Zakon o zdravniški službi (Uradni list RS, št. 72/06-UPB3, 58/08, 107/10-ZPPKZ, 40/12-ZUJF, 88/16 – ZdZPZD in 40/17),
- Dogovor o plačah in drugih stroških dela v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 80/18)
- Pogodbe o izvajanju programa zdravstvenih storitev za pogodbeno leto 2018 ter 2019 z ZZS.

b) Zakonske in druge pravne podlage za pripravo letnega poročila:

- Zakon o javnih financah (Uradni list RS, št. 11/11-uradno prečiščeno besedilo, 14/13 – popr., 101/13 in 55/15 – ZFisP in 96/15 – ZIPRS1617),
- Zakon o računovodstvu (Uradni list RS, št. 23/99, 30/02 – ZJF-C in 114/06 – ZUE),
- Zakon o preglednosti finančnih odnosov in ločenem evidentiranju različnih dejavnosti (Uradni list RS, št. 33/11),
- Navodilo o pripravi finančnih načrtov posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov (Uradni list RS, št. 91/00 in 122/00),
- Pravilnik o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 115/02, 21/03, 134/03, 126/04, 120/07, 124/08, 58/10, 104/10, 104/11 in 86/16),
- Pravilnik o enotnem kontnem načrtu za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 112/09, 58/10, 104/10, 104/11, 97/12, 108/13, 94/14, 100/15 in 84/16),
- Pravilnik o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava (Uradni list RS, št. 134/03, 34/04, 13/05, 138/06, 120/07, 112/09, 58/10, 97/12 in 100/15),
- Pravilnik o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (Uradni list RS, št. 45/05, 138/06, 120/07, 48/09, 112/09, 58/10, 108/13 in 100/15),
- Pravilnik o določitvi neposrednih in posrednih uporabnikov državnega in občinskih proračunov (Uradni list RS, 46/03),
- Navodilo v zvezi z razmejitvijo dejavnosti javnih zdravstvenih zavodov na javno službo in tržno dejavnost Ministrstva za zdravje (Št. 012-11/2010-20 z dne 15. 12. 2010)

c) Interni akti zavoda

- Sklep o ustanovitvi Nacionalnega inštituta za javno zdravje, Št.: 01403-27/2013/5
- Sklep o spremembi sklepa o ustanovitvi Nacionalnega inštituta za javno zdravje, Št.: 01403-27/2013/5 in 01403-70/2015/5
- Statut NIJZ, Št.: 0071-16/14-1/342
- Spremembe in dopolnitve Statuta NIJZ, Št.: 0071-16/14-6/342
- Spremembe in dopolnitve Statuta NIJZ, Št.: 0071-16/14-9/342
- Pravilnik o notranji organizaciji NIJZ, uradno prečiščeno besedilo, Št.: 0071-15/2017-2
- Pravilnik o notranji organizaciji NIJZ, Št.: 0071-015/17-1/003
- Spremembe in dopolnitve Pravilnika o notranji organizaciji NIJZ, Št.: 0071-12/2017-3
- Pravilnik o sistemizaciji delovnih mest NIJZ, Št.: 0071-013/17-1/003
- Spremembe in dopolnitve Pravilnika o sistemizaciji delovnih mest NIJZ, Št.: 0071-013/17-3/003

- Spremembe in dopolnitve Pravilnika o sistematizaciji delovnih mest NIJZ, Št.: 0071-13/2017-8/003
- Spremembe in dopolnitve Pravilnika o sistematizaciji delovnih mest NIJZ, Št.: 0071-13/2017-15
- Pravilnik o delovnem času, Št.: 0071-12/16-2/003
- Pravilnik o volitvah predstavnika zaposlenih v NIJZ v svet zavoda, Št.: 071-17/17-1/003
- Pravilnik o računovodstvu in finančnem poslovanju, Št.: 0071-23/14-2/255
- Pravilnik o varstvu osebnih podatkov, Št.: 0071-5/15-1/003
- Pravilnik o hrambi dokumentarnega gradiva, Št.: 0071-7/16-1/610
- Dopolnitve Pravilnika o hrambi dokumentarnega gradiva, Št.: 0071-7/16-2/610
- Pravilnik o nabavi in javnem naročanju, Št.: 0071-03/18-3/015
- Sprememba Pravilnika o nabavi in javnem naročanju, Št.: 0071-02/18-3/015
- Pravilnik o uporabi službenih mobilnih telefonov, Št.: 0071-21/13-1/003
- Pravilnik o osebni varovalni opreми zaposlenih v NIJZ, Št.: 0071-18/14-1/149
- Pravilnik o raziskovalni in razvojni dejavnosti ter raziskovalnih nazivih, Št.: 0071-10/15-1/342
- Pravilnik o javnih pozivih, Št.: 0071-10/18-1/003
- Hišni red NIJZ, Št.: 0071-11/17-1/003

2. DOLGOROČNI CILJI ZAVODA

VIZIJA NIJZ

Inštitut je ugleden, mednarodno prepoznan, inštitut, ki pomembno vpliva na zdravje prebivalcev. Inštitutu zaupajo politiki in odločevalci.

Inštitut združuje vse deležnike v zdravstvu.

Inštitut ključno vpliva na razvoj in prispeva k uspešnosti sistema zdravstvenega varstva v Sloveniji.

Inštitut ima ključno vlogo v programih in projektih za krepitev in varovanje zdravja.

Inštitut je pomembna raziskovalna in učna ustanova.

Inštitut ponuja zaposlitev v spodbudnem in prijetnem delovnem okolju.

Strateška razvojna področja z dolgoročnimi cilji NIJZ so opredeljena v Strateškem razvojnem načrtu Nacionalnega Inštituta za javno zdravje za obdobje 2017–2025, SKUPAJ ZA ZDRAVJE (delovna verzija).

Dolgoročni strateški cilji odražajo osnovno usmeritev NIJZ. Iz dolgoročnih ciljev izhajajo kratkoročni in srednjeročni, ki so podrobneje razčlenjeni v letnih programih dela, kjer je jasno razvidna povezava strateških ciljev z letnimi cilji.

VREDNOTENJE IN ANALIZE ZDRAVJA IN ZDRAVSTVENEGA STANJA

Cilj 1: NIJZ bo s proučevanjem zdravstvenega stanja prebivalcev in dejavnikov, ki vplivajo na zdravje, postal trajnosten in dostopen vir na dokazih temelječih informacij in analiz za oblikovanje zdravih javnih politik, določanje prioritet in predlogov ukrepov za krepitev zdravja.

VREDNOTENJE IN ANALIZE SISTEMA ZDRAVSTVENEGA VARSTVA

Cilj 2: NIJZ bo s proučevanjem sistema zdravstvenega varstva postal zanesljiv, trajnosten in dostopen vir na dokazih temelječih ocen, analiz in napovedi o potrebah prebivalcev po zdravstvenih storitvah, z namenom določanja prioritet in predlogov ukrepov za zagotavljanje pravične dostopnosti do zdravstvenega varstva.

ZAGOTAVLJANJE PODATKOV

Cilj 3: NIJZ bo zagotavljal pravočasne in kakovostne podatke in informacije, ki bodo na voljo za pripravo kazalnikov, raziskav, ocen in poglobljenih analiz za uporabo med ključnimi deležniki in notranjimi uporabniki. NIJZ bo racionaliziral in optimiziral zbirke podatkov s področja zdravja in zdravstvenega varstva ter zagotovil večjo kakovost podatkov. Z uvedbo ustreznih informacijskih orodij bo poenostavljeno zbiranje podatkov. Z izboljšanim upravljanjem zbirk podatkov in z uvajanjem novih orodij za obdelavo podatkov bo omogočena zanesljiva in kakovostna podpora raziskavam, ocenam in analizam zdravja ter zdravstvenega stanja. Cilj vključuje tudi upravljanje zbirk podatkov s področja eZdravja.

PRIPRAVLJENOST ZA OBVLADOVANJE ZDRAVSTVENIH TVEGANJ IN NEVARNOSTI ZA ZDRAVJE

Cilj 4: NIJZ bo okrepil osrednjo točko za zaznavanje nevarnosti za zdravje ljudi, vključno z zgodnjim zaznavanjem, izdelavo (hitrih) ocen tveganja ter koordinacijo hitrega odzivanja in komuniciranja z javnostmi.

UKREPI IN PROGRAMI ZA KREPITEV ZDRAVJA, ZGODNJE ODKRIVANJE IN PREPREČEVANJE BOLEZNI

Cilj 5: NIJZ bo razvijal in posodabljal javnozdravstvene programe za krepitev in varovanje zdravja ter zmanjševanje neenakosti v zdravju. NIJZ bo te programe spremljal, vrednotil in izvajal usposabljanja.

Cilj 6: NIJZ bo upravljal in vrednotil programe za preprečevanje in zgodnje odkrivanje bolezni, ki v Sloveniji že potekajo, ter okrepil izvajanje pristopov za vključevanje ranljivih oseb.

ZAGOTAVLJANJE ZNANJ ZA STROKOVNJAKE, KI S SVOJIMI UKREPI VPLIVAJO NA JAVNO ZDRAVJE

Cilj 7: NIJZ bo s programi usposabljanja naslovil potrebe po temeljnih in specialističnih znanjih za različne strokovnjake, ki delujejo na področju javnega zdravja. V programe usposabljanja bomo vključevali tudi druge strokovnjake in državne uslužbenke, ki se pri svojem delu srečujejo z javnim zdravjem.

RAZISKOVANJE NA PODROČJU JAVNEGA ZDRAVJA

Cilj 8: NIJZ bo z večanjem obsega in uspešnosti raziskav prispeval k razvoju novih znanj in pristopov v javnem zdravju.

ZAGOVORNIŠTVO, KOMUNICIRANJE IN MOBILIZACIJA SKUPNOSTI ZA ZDRAVJE

Cilj 9: NIJZ bo nadgradil in na novo vzpostavil učinkovita orodja za komuniciranje z javnostmi in zagovorništvo.

RAZVOJ, IMPLEMENTACIJA IN UPRAVLJANJE STORITEV EZDRAVJA

Cilj 10: NIJZ bo z upravljanjem in razvojem storitev eZdravja zagotavljal informiranje prebivalcev in dostop do lastnih zdravstvenih podatkov, ter povezovanje in izmenjevanje zdravstvene dokumentacije med izvajalci zdravstvene dejavnosti s ciljem še bolj varne, uspešne in kakovostne zdravstvene obravnave.

3. LETNI CILJI ZAVODA, KI IZHAJAJO IZ STRATEŠKIH CILJEV

CILJI NA PODROČJU POSLOVANJA ZAVODA (izhajajo iz sanacijskega načrta)

1. Zagotoviti nemoteno izvajanje dejavnosti, potrebnih za zagotavljanje ključnih funkcij javnega zdravja.
2. Vzpostaviti poslovanje brez izgube.
3. Optimizirati vse vrste stroškov in odhodkov.
4. Zagotoviti pogoje za razvoj dejavnosti.
5. Proučiti možnost pridobivanja novih programov in projektov.

LETNI CILJI PO PODROČJIH DELA

Iz dolgoročnih ciljev izhajajo kratkoročni in srednjeročni cilji, ki so podrobneje razčlenjeni v letnih programih dela. Posamezna področja dela so opisana v realizaciji programa, izpostavljeni so ključni dosežki/izdelki.

V Finančnem načrtu za leto 2019 so bila izpostavljena naslednja ključna področja:

1. Izvajanje zavez, ki izvirajo iz dolgoročnih nacionalnih dokumentov iz področja krepitve zdravja in preprečevanja bolezni;
2. nacionalna implementacija storitev e-zdravja;
3. prenova programa za obdelavo podatkov zunajbolnišnične zdravstvene statistike; krepitev zdravja zaposlenih (ZUBSTAT);
4. strokovna podpora aktivnostim za izboljšanje ponudbe zdravju koristnih in omejevanja zdravju nekoristnih živil v prehrani, vključno z nadaljevanjem aktivnosti za zmanjševanje uživanja soli;
5. krepitev zavedanja v javnosti o pozitivnih učinkih cepljenja ter izvajanje drugih ukrepov za izboljšanje precepljenosti prebivalstva;
6. aktivnosti na področju preprečevanja odpornosti mikrobov proti zdravilom;
7. izboljšanje komunikacije z javnostmi ob pojavu dogodkov, ki pomenijo nevarnost za zdravje prebivalstva;
8. krepitev informiranosti in osveščenosti prebivalstva o varni pitni vodi ter aktivnosti za povečano dostopnost do nje;
9. razširitev sodelovanja z lokalnimi skupnostmi pri pripravi ukrepov za izboljšanje stanja v okolju;
10. prenova smernic za azbest ter priprava sanacijskih programov za območja, ki so prekomerno obremenjena s škodljivimi snovmi;
11. krepitev delovanja strokovnih timov za nenalezljive bolezni in za nalezljive bolezni na območni ravni;
12. aktivnosti v povezavi s HSPA in aktivnosti načrtovanja mreže javne zdravstvene službe, vključno z aktivnostmi za dosledno uveljavitev registra izvajalcev zdravstvene dejavnosti ter analizo kakovosti in dostopnosti zdravstvene dejavnosti;
13. implementacija RIZDDZ.

Letni program dela so sestavljale delovne naloge, ki so temeljile na strateških in letnih ciljih. Vsaka delovna naloga je bila opredeljena z vzpostavitev dokumentom. Delovne naloge so bile lahko kratkoročne, srednjeročne ali dolgoročne, predstavljale so osnovni element načrtovanja, izvajanja in vrednotenja aktivnosti na NIJZ. Izpolnjevanje ciljev, aktivnosti in dosežki so navedeni po posameznih poglavjih.

SISTEM VODENJA KAKOVOSTI

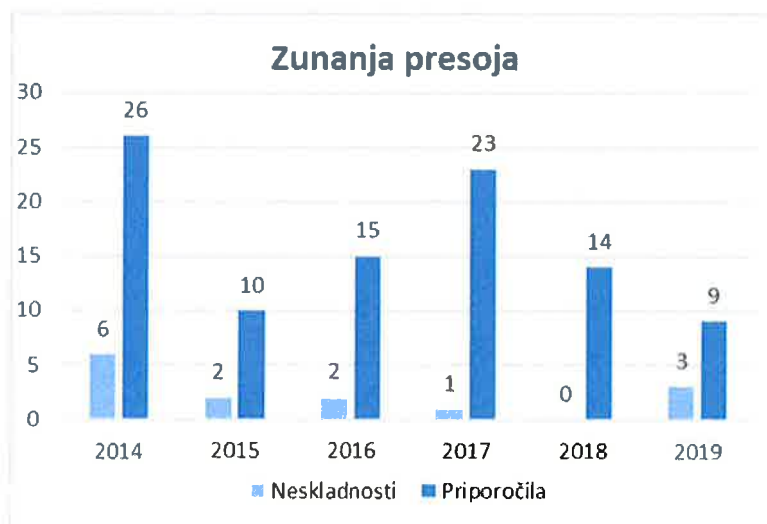
NIJZ od leta 2014 vzdržuje sistem vodenja kakovosti, znotraj katerega izpolnjuje zavezo poslanstva in vizije NIJZ. Pri tem sledimo politiki kakovosti, ki nam daje okvir za zastavljene cilje:

- Cilj 1: Povečati zadovoljstvo odjemalcev na način, ki omogoča razvijanje uspešnega partnerskega sodelovanja s spremljanjem njihovega zadovoljstva.
- Cilj 2: Doseči večjo učinkovitost in kakovost storitev ter izdelkov, ki so rezultat stalnega izboljševanja procesov in procesnih aktivnosti.
- Cilj 3: Visoka strokovnost in neodvisnost, ki skladno s strateškimi usmeritvami Inštituta prispeva v dobrobit javnega zdravja.
- Cilj 4: Nadgrajevati ustvarjalno okolje, ki vzpodbuja izboljšave in odgovornosti zaposlenih za sprejete naloge.

Skladnost delovanja sistema vodenja kakovosti se na letni ravni preverja tako z zunanjo presojo, notranjo presojo, vodstvenim pregledom, spremljanjem zadovoljstva odjemalcev, obvladovanjem tveganj kot tudi z drugimi nadzori ter mehanizmi.

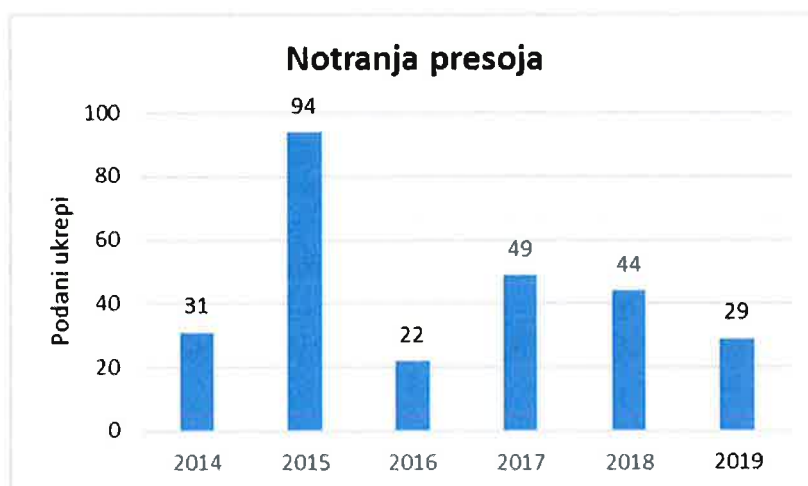
V sklopu zunanje presoje standarda SIST EN 9001:2015 je bila jeseni 2019 opravljena redna zunanja presoja certifikacijske institucije SIQ, katero je NIJZ uspešno prestal. Podane so bile 3 neskladnosti, ki so bile takoj odpravljene, in 9 priporočil, s pomočjo katerih bomo naše postopke in delovanje še izboljšali (Graf 1).

Graf 1: Zunanja presoja - prikaz števila neskladnosti in priporočil po letih

Prav tako smo spomladi 2019 izvedli tudi notranjo presojo (Graf 2) sistema vodenja kakovosti, s pomočjo katere smo tako tudi v preteklem letu na eni strani pridobili nepogrešljive informacije glede izvedbe predpisanih postopkov dela, torej ali se predpisani postopki izvajajo na način, kot je določeno v operativnih postopkih, pravilih in drugih internih aktih; na drugi strani pa smo pridobili tudi nekatere nadaljnje rešitve za še učinkovitejše izvajanje zastavljenih postopkov in procesov dela.

Graf 2: Notranja presoja - prikaz ukrepov po letih

Z zavedanjem, da lahko le s pravočasnim prepoznanjem, obvladovanjem in minimiziranjem identificiranih tveganj, na področju delovanja NIJZ naredimo največ, pa smo v preteklem letu vzpostavili tudi celosten pregled in obravnavo tveganj po posameznih področjih dela. Tveganja so evidentirana v registrih, obvladujemo pa jih skladno z dogovorjeno metodologijo.

Ne nazadnje pa se zavedamo, da je ena izmed ključnih področij kakovosti tudi ozaveščenost zaposlenih, zato z delovanjem ter novostmi NIJZ seznanjamo vse zaposlene tako preko predstavnikov, ki koordinirajo kakovost (PKK) kot tudi preko intranetne strani. Namreč, prizadevamo si, da politiko kakovosti razumemo in izvajamo na vseh nivojih, lokacijah in področjih dela enako, prav v ta namen pa je bil v letu 2019 posodobljen tudi Poslovník za vodenje in delovanje NIJZ. Poslovník v strnjeni obliki podaja osnovno predstavitev načina vodenja in delovanja javnega zavoda, v pomoč pa je tako vsem, ki morajo poznati in razumeti način dela in delovanja NIJZ.

Glede na stalnost sprememb pa smo le-te tudi v preteklem letu obvladovali načrtno in sistematično, pri čemer pa smo upoštevali tako možne posledice sprememb, celovitost vodenja in razpoložljivost virov; s slednjim pa bomo nadaljevali tudi v prihodnje.

4. OCENA USPEHA PRI DOSEGANJU ZASTAVLJENIH CILJEV

4.1. REALIZACIJA LETNIH CILJEV

Iz dolgoročnih oz. strateških ciljev izhajajo kratkoročni in srednjeročni cilji, ki so podrobneje razčlenjeni spodaj:

Tabela 1: Realizacija letnih ciljev, ki so navedeni pod točko 3 (*priporočilo so vrednostni kazalci, sicer opisni*)

Letni cilji	Realizirane naloge	Nerealizirane naloge	Odstotek realizacije
Pozitivno poslovanje in uravnotežen denarni tok v letu 2019.	Cilj, da bi poslovali pozitivno, ni bil dosežen. Prav tako denarni tok ni bil uravnotežen.	Zavod je posloval z 228.000 € pres. odh. nad prihodki	0%
Zagotovitev preglednosti poslovanja, s posebnim poudarkom na prikazu prihodkov in odhodkov po posameznih vsebinsko in organizacijsko opredeljenih področjih.	Preglednost poslovanja je zagotovljena, kot je bilo načrtovano.	Potrebno je še opredeliti pokrivanje splošnih stroškov in dogovoriti kriterije in ključne za delitev.	90%
Stalno izboljševanje poslovnih procesov z namenom zniževanja stroškov organizacije, skrajševanja časa in izboljševanja kakovosti izdelkov/storitev.	DA		100%
Priprava Strategije eZdravje.	Cilj in naloge niso realizirane.	Sklep ministra za zdravje o imenovanju Delovne skupine za pripravo strategije digitalizacije zdravstva do leta 2025 je bil poslan 06.01.2020.	0%
Vzpostaviti osnovne pogoje za uresničevanje zavez iz Resolucije o nacionalnem programu duševnega zdravja.	Vzpostavitev osnovne strukture upravljanja NPDZ. Izvajanje usposabljanj. Izdaja osnovnih komunikacijskih gradiv programa. Načrt spremljanja in evalvacije implementacije NPDZ.	Vzpostavitev interdisciplinarnih delovnih skupin (sredstva niso bila zagotovljena). Izvajanje celovitega upravljanja NPDZ (sredstva niso bila zagotovljena).	70%
Poenoteno komuniciranje o cepljenju na nacionalni in lokalni ravni.	DA		100%
Izvedba programa Varno s soncem v vrtcih in osnovnih šolah.	DA		100 %

4.2. REALIZACIJA DELOVNEGA PROGRAMA

4.2.1. Letni program v okviru izvajanja javne službe v letu 2019 – financirano s strani Ministrstva za zdravje

Obrazec 1: Poročanje o programu javnega zdravja 2019

PROUČEVANJE IN RAZVOJ ZDRAVJA

Na dokazih temelječe informacije so podlaga za odločanje in ukrepanje posameznikov, strokovnjakov in zdravstvene politike. Informacije predstavljajo podlago za razvoj ukrepov in programov na področjih preprečevanja, zgodnjega odkrivanja in zdravljenja bolezni ter pripravo predlogov programov na področju javnega zdravja. Tudi v letu 2019 smo Ministrstvu za zdravje in tudi drugim resorjem, nudili pomoč pri oblikovanju strateških dokumentov in politik, ki imajo neposreden ali posreden vpliv na zdravje, ter strokovno podporo pri izvajanju že sprejetih strateških dokumentov in akcijskih načrtov.

Pri izvajanju nalog smo upoštevali aktualne izzive na področju javnega zdravja ter potrebe prebivalstva, ki izhajajo iz dosedanjih ocen zdravja in dejavnikov tveganja, ki najbolj vplivajo na zdravje prebivalcev Slovenije. Okvir našega delovanja na tem področju predstavljajo sprejeti strateški dokumenti in pripravljene akcijski načrti in sicer: Resolucija o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2016–2025 »Skupaj za družbo zdravja« (ReNPZV16-25), Resolucija o nacionalnem programu o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje 2015-2025, »Dober tek Slovenija«, Nacionalni program za obvladovanje sladkorne bolezni, Strategija RS za zdravje otrok in mladostnikov v povezavi z okoljem, Strategija obvladovanja demence v Sloveniji do leta 2020, Resolucija o nacionalnem programu duševnega zdravja 2018-20281 (ReNPDZ18-28), Alkoholno politiko v Sloveniji, Strategija preprečevanja in obvladovanja okužbe s HIV/AIDS, Nacionalni program na področju prepovedanih drog, Državni načrt za obvladovanje raka ter druge in pripadajoče akcijske načrte.

V letu 2019 smo začrtali smo proces priprave drugega poročilo o neenakostih v zdravju iz naslova Resolucije »Skupaj za zdravje«. Pripravili in izvedli smo delavnice z WHO beneško pisarno ter IER in IRRSV, z dogovori za sodelovanje treh inštitucij v prihodnje, s predlogom sodelovanja NIJZ, IER in IRSSV na temo skupnega spremljanja neenakosti v zdravju, s podporo SVRK in resornih ministrstev. Aprila smo objavili nove publikacije Zdravje v občini s kazalniki o zdravju in z zdravjem povezanih dejavnikov za 212 občin z osrednjo temo Zdravje in okolje: <http://obcine.nijz.si>. Za povečanje zavedanja o vlogi lokalnih skupnosti pri sprejemanju odločitev, ki krepijo zdravje, smo pripravili kriterije in izpeljali izbor Občine zdravja. Ključno vlogo pri diseminaciji podatkov z namenom spodbujanja zavedanja o pomenu zdravja in možnostih ukrepanja za izboljšanje zdravja na lokalni ravni imajo sodelavci OE NIJZ, ki so tudi nominirali občine iz svojega območja.

Na podlagi mednarodne raziskave Z zdravjem povezan vedenjski slog v šolskem obdobju smo pripravili tiskano in e-publikacijo o slovenskih rezultatih raziskave, ki je letos poleg 11-, 13- in 15-letnikov prvič vključila tudi 17-letnike in tudi novo tematiko digitalnih tehnologij:

<https://www.nijz.si/sl/publikacije/z-zdravjem-povezana-vedenja-v-solskem-obdobju-med-mladostniki-v-sloveniji-izsledki>.

Nadaljevali smo aktivnosti na digitalizaciji življenja, s spremljanjem in prenosom znanja z WHO. Pripravili smo protokol za izvedbo testiranja WHO CLICK orodja. Izvedli smo izobraževanja na temo digitalizacije za Slovensko mrežo Zdravih šol, za dvig osveščenosti med učitelji.

Poleg tega smo pripravili e-publikacijo o nevladnih organizacijah na področju zdravja v Sloveniji: <https://www.nijz.si/sl/publikacije/nevladne-organizacije-na-podrocju-zdravja-v-sloveniji-ovire-in-izzivi-za-njihov-hitrejsi>

V okviru izvajanja Nacionalnega programa obvladovanja sladkorne bolezni smo delovali pri oblikovanju nove strategije NPOSB 2020-2030, pripravili izhodišča in predloge za strategijo ter sodelovali v Koordinativni skupini NPOSB. Potekalo je kontinuirano delo na razvoju kazalnikov, epidemioloških metod in virov za zagotavljanje podatkov za kazalnike in oceno bremena bolezni. Izdelano je bilo poročilo o spremljanju obvladovanja SB v Sloveniji 2018 s ključnimi kazalniki in prikazi njihovih trendov. Izvedena je bila Nacionalna konferenca obvladovanja sladkorne bolezni 2019. Sodelovali smo v evalvaciji NPOSB. Poleg tega so bile aktivnosti NIJZ namenjene informiranju različnih javnosti o razsežnostih sladkorne bolezni in njenih zapletov, spodbujanju ukrepov za zmanjševanje dejavnikov tveganja in boljše zgodnje odkrivanje obolelih in oseb z visokim tveganjem ter implementacijo intervencij v CKZ.

Na področju duševnega zdravja smo bili aktivno vključeni v izvajanje Nacionalnega programa za duševno zdravje (NPDZ). Aktivnosti so bile usmerjene predvsem na področje vzpostavljanja mreže Centrov za duševno zdravje odraslih ter otrok in mladostnikov (podpora pri vzpostavljanju, izvajanje izobraževanj za zaposlene, organizacija dela, povezovanje deležnikov, izobraževanja za strokovne in laične javnosti itn.). Pričela se je graditi upravljavska infrastruktura NPDZ, ki se bo dopolnjevala v letu 2020. Pripravljena je bila celostna grafična podoba NPDZ (Program Mira) ter izdelani osnovni komunikacijski izdelki za krepitev prepoznavnosti NPDZ. Izdan je bil povzetek znanstvene monografije Duševno zdravje otrok in mladostnikov v Sloveniji: <https://www.nijz.si/sl/publikacije/dusevno-zdravje-otrok-in-mladostnikov-v-sloveniji-povzetek-publikacije>

Pričelo pa se je raziskovati tudi na področju razširjenosti obremenjujočih izkušenj v otroštvu ter povezav med njimi in različnimi izidi v odraslosti. V okviru programa To sem jaz smo vse osnovne in srednje šole jeseni založili 2019 z brezplačnim priročnikom za preventivno delo z mladostniki Zorenje skozi To sem jaz. Z dokazi podprt program je pridobil strokovno priporočilo za uporabo Zavoda RS za šolstvo. Priročnike je prejelo 440 osnovnih in 92 srednjih šol. V predavanja o programu in priročniku smo v strokovni javnosti zajeli več kot 1000 strokovnjakov. Med referenčnimi mednarodnimi objavami v letu 2019 je objava v publikaciji Svetovne zdravstvene organizacije Health Equity Status Report Initiative, kjer je bil program To sem jaz izbran kot primer dobre prakse na področju duševnega zdravja. V spletni svetovalnici tosemjaz.net smo v letu 2019 odgovorili več kot 2.100 mladostnicam in mladostnikom na vprašanja o stiskah in dilemah odraščanja.

Na področju spremljanja bolezni centralnega živčnega sistema smo vzpostavili strokovno skupino. Pregledali smo strateške dokumente za področje demenc t.j. izhodiščne mednarodne pravne akte in strateške dokumente za demenco (mednarodni dokumenti ZN, Sveta Evrope in EU ter deklaracij, ki so mednarodno zavezujoči); ter veljavne dokumente, ki urejajo področje obravnave demence v Sloveniji. Pregledali smo Strategijo obvladovanja demence v Sloveniji do leta 2020 in identificirali

ovire za vzpostavitev specifične evidence podatkov. Povezovali in mrežili smo se preko strokovnih srečanj s strokovnjaki doma in v tujini ter s predstavniki NVO, ki bodo pripomogli k oceni dejanskega stanja ter potreb na tem področju. Aktivnosti so bile usmerjene v destigmatizacijo, ozaveščanje javnosti, zgodnje prepoznavanje težav, vse z namenom čimprejšnje diagnostike in zdravljenja ter tako zamika odvisnosti od pomoči drugih oziroma čim daljše stopnje samostojnosti in zmanjševanja bremena bolezni.

Tobak, alkohol in prepovedane droge so v Sloveniji pomembni, preprečljivi dejavniki tveganja za smrti, izgubljena zdrava leta življenja in manjše zmožnosti prebivalcev. V letu 2019 smo na področju tveganih vedenj nadaljevali z rednim spremljanjem stanja, identificirali smo ključne probleme in trende, osveščali, obveščali in izobraževali različne javnosti, predlagali potrebne ukrepe in jih strokovno zagovarjali.

Na področju tobaka smo usmerili aktivnosti v podporo ukrepom nove tobačne zakonodaje in spremljanju učinkov nove tobačne zakonodaje, spodbujanje k opuščanju kajenja in ozaveščanje o dostopnih načinih opuščanja v Sloveniji, prav tako smo aktivno ozaveščali strokovno in laično javnost o novih izdelkih povezanih s tobakom, predvsem o elektronskih cigaretah.

Na področju prepovedanih drog smo skladno z vsakoletno pogodbo z Evropsko agencijo o spremljanju drog in odvisnosti od drog (EMCDDA) izvajali naloge Nacionalne informacijske točke EMCDDA, vključno s pripravo Nacionalnega poročila na področju drog ter letnega in polletnega poročila o mreži za spremljanje novih psihoaktivnih snovi. Izvajali smo tudi druge naloge, ki izhajajo iz novega akcijskega načrta na področju drog. Med temi nalogami posebej omenjamo pripravo poročila o realizaciji veljavnega akcijskega načrta na področju drog 2017/2018 in pregled delovanja Lokalnih akcijskih skupin (LAS) (https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/publikacije-datoteke/lokalne_akcijske_skupine_na_podrocju_preprecevanja_zasvojenosti.pdf). Veliko aktivnosti v smislu priprave poročil in strokovnih podlag za MZ in komunikacije z mediji je bilo celo leto tudi na področju konoplje. V elektronski in tiskani obliki smo pripravili tudi publikacijo o medicinski konoplji.

Na področju alkohola smo pripravljali oz. posodabljali obstoječe strokovne podlage za uvedbo učinkovitih ukrepov. Prenovili in v angleščino prevedli smo publikacijo Alkoholna politika v Sloveniji: priložnosti za zmanjševanje škode in stroškov ter neenakosti med prebivalci (http://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/publikacije-datoteke/alkoholna_politika_v_sloveniji_2018-_elektronski.pdf). V okviru HBSC – Z zdravjem povezana vedenja v šolskem okolju raziskave smo pregledali podatke in trende o pitju alkohola med mladostniki iz Slovenije, pripravili smo tudi izhodišča za spremljanje zakonodaje. Delovali smo na področju zagovorništva in podajanja strokovnih mnenj ter sodelovali z več nevladnimi organizacijami s področja alkohola. Sodelovali smo pri delovanju spletne strani MOSA – Mobilizacija skupnosti za odgovornejši odnos do alkohola (pregled preventivnih programov, raziskav, virov pomoči, informiranje, zagovorništvo). Zaključili smo s pripravo Meril za vrednotenje intervencij na področju javnega zdravja za namen prepoznavanja in izbire primerov dobrih praks ter vprašalnika za zbiranje primerov dobrih praks. Strokovna izhodišča pripravljena v priročniku »Odgovorna strežba alkohola« smo predali sodelavcem iz NVO, ki delujejo na področju alkohola. Tudi v letu 2019 smo izvedli, tokrat že 13. nacionalno konferenco ob mesecu preprečevanja zasvojenosti, ki je potekala 6.11.2019 na Otočcu. Konference se je udeležilo več kot 200 udeležencev s področja zdravstva, sociale, vzgoje in izobraževanja in nevladnih organizacij.

Osrednja tema konference je bila »zgodnje izkušnje in pot v odraslost.
<https://www.nijz.si/sl/skupaj-zmoremo-vec-zgodnje-izkusnje-in-pot-v-odraslost>

V letu 2019 smo v okviru raziskave EFSA - EU Menu 2017 (sofinancirano iz EFSA sredstev) raziskave pripravili podatkovno bazo in sumarnik ter pripravili znanstveno poročilo. Nadaljevali in nadgrajevali smo z aktivnostmi v podporo Resolucije o nacionalnem programu prehrane in telesne dejavnosti, tudi v sklopu projektov MZ, kjer sodelujemo kot vodilni ali sodelujoči partnerji. Sodelovali smo pri pripravi predloga aktivnosti za Akcijski načrt za izvajanje nacionalnega programa o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje do leta 2022. Skupaj z relevantnimi deležniki smo zaključili priporočila za prehrano v domovih za starejše občane. Nadaljevali smo s stalnimi aktivnostmi na področju spremljanja prehrane s svetovanjem v VIZ, spremljanjem nadgrajene šolske sheme in aktivnostim v podporo tradicionalnega slovenskega zajtrka. Za izvajanje Nacionalnega akcijskega načrta za zmanjševanje uživanja soli v prehrani, smo pripravili poročilo o doseganju ciljev izvajanja ANSOL 2010 – 2017. Dosežke AN za zmanjšanje soli v prehrani smo vključili v EUREMO aktivnost in pripravo novega AN za reformulacijo živil v Sloveniji. Pripravili smo prijavno dokumentacijo, vzpostavili konzorcij in vodenje JA Best-ReMaP, z uspešno oddano prijavo. Na področju poškodb in promocije varnosti je bila zaključena dvoletna naloga 2018/2019 z izdajo znanstvene monografije »Padci starejših odraslih – naraščajoči problem javnega zdravja.«, ki je bila objavljena na spletni strani <https://www.nijz.si/sl/publikacije/padci-starejsih-odraslih-narascajoci-problem-javnega-zdravja>. Publikacija vsebuje oceno stanja na tem področju in predloge z dokazi podprtih intervencij, zato bo pomembno strokovno gradivo za aktivnosti v iniciativi SZO »Desetletje zdravega staranja 2020-2030« in izvajanje projekta M. za zdravje »Preoblikovanje obstoječih mrež ter vstop novih izvajalcev za nudenje skupnostnih storitev in programov za starejše«. Nadaljevali smo tudi s promocijskimi aktivnostmi na področju varnosti otrok.

Pripravljeno je bilo triletno poročilo o maternalni umrljivosti v Sloveniji, izsledki bodo predstavljeni na Kongresu ginekologije in porodništva v marcu 2020. Pripravljen je bil prispevek o kazalnikih reproduktivnega zdravja v Sloveniji, ki je bil predstavljen na strokovnem srečanju »Skupaj za zdravje žensk« ter še dve regijskih posvetih. S prispevkom smo sodelovali tudi na mednarodnem znanstvenem simpoziju o porodnih praksah in konceptih obporodne skrbi ter na mednarodnem strokovnem srečanju o predkonceptijskem zdravstvenem varstvu.

Na področju staranja smo izvedli izobraževalne dogodke, ki so povezovali nacionalno in regijsko raven, vključno s predstavitvijo možnosti prenosa ASHTAG metodologije na regijsko raven.

Ključni izdelki na področju preučevanja in razvoja zdravja v letu 2019 so:

- Nacionalno poročilo 2019 o stanju na področju prepovedanih drog (daljša in krajša oblika),
- Uporaba prepovedanih drog, alkohola in tobaka med splošno populacijo, statistična publikacija,
- Analiza delovanja LAS na področju zasvojenosti,
- Evalvacija AN za področje drog 2017 – 2018,
- Poškodbe starejših zaradi padcev, publikacija,
- Zdravje v občini in Zdravje v regiji,
- EU MENU 2017, zaključno poročilo,
- Maternalna umrljivost, triletno poročilo,
- Umrljivost zaradi tobaka 1997 – 2016, poročilo,
- Z zdravjem povezana vedenja v šolskem obdobju, statistično in raziskovalno poročilo 2018,

- Trendi zdravstvenega absentizma 2018,
- Spremljanje obvladovanja sladkorne bolezni v Sloveniji 2018, poročilo,
- Vzgoja za zdravje za nosečnice in starše, vodnik.

KREPITEV ZDRAVJA

Na področju krepitev spolnega in reproduktivnega zdravja, zdravja otrok in mladostnikov ter preprečevanje nasilja smo nadaljevali krepitev zdravja otrok in mladostnikov v šolskem okolju s sistematičnim in poenotenim pristopom preko Slovenske mreže zdravih šol ter s strokovno in izvedbeno podporo izvajalcem vzgoje za zdravje na vseh področjih vzgoje za zdravje za otroke in mladostnike. Za izvajalce vzgoje za zdravje smo organizirali dve strokovni srečanja (Mladost brez tobaka in Preventiva na področju zasvojenosti od drog). Pripravili smo tudi posodobljena metodološka navodila za spremljanje vzgoje za zdravje za otroke in mladostnike (z letom 2020 prehajamo na spremljanje preko eSZBO). V okviru Slovenske mreže zdravih šol smo izvedli 18 regijskih srečanj, po dve za vsako od 9-ih regij. Obravnavane teme so bile: Hrup in zdravje, Podpora otrokom in mladostnikom ob žalovanju, Spodbujanje zdravega prehranjevanja in več gibanja pri pouku, Zmanjšujmo težo šolskih torbic (v sodelovanju s CKZ-ji in ZVC-ji). Za vse Zdrave šole smo izpeljali še nacionalno srečanje na temo Vzgoja in izobraževanje v realnem in digitalnem svetu. V aprilu 2019 smo že šestič širili Slovensko mrežo zdravih šol, ki zdaj šteje 398 ustanov (71 % vseh osnovnih šol in 34 % vseh srednjih šol).

Pripravili smo Priročnik za bodoče starše z vsebinami vzgoje za zdravje – »Pričakujemo dojenčka«, ki je bil natisnjen in posredovan vsem primarnim ginekološkim timom, ki ga bodo delili nosečnicam. Prenovljena in nadgrajena je bila spletna stran <https://zdaj.net/>, ki je sedaj mnogo preglednejša in prijaznejša uporabnikom. V okviru projektnih aktivnosti je potekala implementacija posodobljenega programa Priprave na porod in starševstvo, nadgrajenega programa patronažnega varstva otročnice in dojenčka, izvajanje intervencije za družinsko obravnavo debelosti otrok in mladostnikov ter razvoja sodobnih pristopov za krepitev duševnega zdravja in zgodnje odkrivanje ter ukrepanje pri duševnih motnjah v ob-porodnem obdobju. Organizirali in izvedli smo številna delovna in strokovna srečanja z izvajalci zdravstvenega varstva otrok in mladostnikov primarne ravni. Ministrstvu za zdravje in Svetovni zdravstveni organizaciji smo nudili podporo pri aktivnostih za zmanjševanje nasilja v družini ter nasilja nad otroki. V okviru programa Preprečevanje in obvladovanje HIV, ostalih SPO ter vzgoje za zdravo spolnost smo pripravili in izvedli kampanjo ob Svetovnem dnevu aidsa. Pripravili smo strokovna izhodišča, nacionalni strokovni posvet HIV in zdravstveni delavci ter izjavo za javnost. Izvedli smo raziskavo HIV in zdravstveni delavci med zdravniki, ostalim medicinskim osebjem ter študenti medicine in Visoke šole za zdravstvo.

Program Zdravje v vrtcu vključuje že 134 vrtcev, v katerih izvajajo številne aktivnosti krepitev zdravja. Rdeča nit letošnjega leta je bilo Duševno zdravje (»Počutim se dobro«). Usposabljanj se je udeležilo skoraj 580 strokovnih delavcev v vrtcu.

Na področju zdravja delavcev smo pripravil analizo dolgoletnega trenda gibanja zdravstvenega absentizma v odvisnosti od starosti in spola ter po vodilnih vzrokih, s posebnim poudarkom na začasni zadržanosti od dela zaradi kostno-mišičnih obolenj, ter opredelil razlike med posameznimi regijami oz. OE ZZS. Analiza je podlaga za izvajanje nadaljnjih raziskav in ukrepov na področju

varnosti in zdravja pri delu, ki bodo usmerjene v obvladovanječasne nezmožnosti za delo v posameznih dejavnostih. Kot del predvidenih aktivnosti smo organizirali dve regijski strokovni srečanja na temo zdravstvenega absentizma z namenom informiranja medicinske stroke, delavcev in delodajalcev ter ostalih deležnikov in drugih javnosti o trendih gibanja, vzrokih in možnih ukrepih ter že uvedenih aktivnosti za obvladovanje in zmanjšanje zdravstvenega absentizma. Poleg tega smo pripravili strokovna izhodišča in pričeli z izvajanjem aktivnosti za vzpostavitev nacionalne platforme s področja promocije zdravja pri delu (PZD), ki bo delodajalcem, delojemalcem, strokovni in drugi javnosti zagotavljala strokovno podporo za izvajanje programov promocije zdravja na delovnem mestu ter promocijo zdravja za delo.

Pričakujemo, da bodo navedene aktivnosti NIJZ, usmerjene v ukrepe za preprečevanje in obvladovanje zdravstvenega absentizma, poleg pozitivnega učinka na zdravje posameznika in zdravje celotne družbe, prinesle dodatno tudi številne koristi, kot so: povečanje ozaveščenosti na področju promocije in zdravja pri delu med delodajalci, delojemalci ter strokovnjaki s področja zdravja pri delu; izboljšanje delovnih razmer; večje zadovoljstvo in motiviranost delavcev; izboljšanje splošne varnosti; znižanje trajanja odsotnosti z dela; izboljšanje delovne aktivnosti starejših zaposlenih; znižanje stroškov za nadomestila zaradičasne in trajne nezmožnosti za delo.

Skladno z Resolucijo o nacionalnem programu prehrane in telesne dejavnosti smo spodbujali aktivni transport, ozaveščali splošno in ciljne javnosti o pomenu gibanja za zdravje ter obeležili svetovne dneve ter nacionalne in mednarodne tedne (Svetovni dan in mednarodni teden gibanja, Svetovni dan športa, Svetovni dan fizioterapije – Gibanje za zdravje, Svetovni dan hoje, Evropski teden mobilnosti, Evropski teden športa, Simbioza giba).

Skladno z Akcijskim načrtom za izvajanje Resolucije o nacionalnem programu varnosti in zdravja pri delu smo izvedli pilotno študijo o obravnavi pacientov z bolečino v hrbtu z namenom zmanjševanja bolniškega staleža ter izdali zaključno poročilo (<https://www.nijz.si/sl/publikacije/na-poti-k-celostni-obravnavi-pacientov-z-bolecino-v-hrbtu>). Pregled pri izbranem osebnem zdravniku, hitra obravnava pri fizioterapevtu, delavnica za kronično bolečino v ZVC/CKZ in vadbeni program predstavljajo nedeljive in testirane elemente celovite obravnave oseb z bolečino v hrbtu. Oddali smo predlog za Splošni dogovor 2020 za uvedbo obravnave oseb z bolečino v hrbtu v nadaljnjih štirih zdravstvenih domovih.

Izvajali smo svetovanje na Svetovalnem telefonu za pomoč pri opuščanju kajenja (0802777). Svetovanje je potekalo vsak dan v jutranjem in večernem terminu. Na področju preprečevanja kajenja smo izvajali nacionalno supervizijo za izvajalce preventivnega programa.

V slovensko Mrežo zdravih mest je bilo konec leta vključenih že 35 občin. Z letom 2019 se je v okviru Evropske mreže zdravih mest začela t.i. 7. faza programa. Organizirali smo nacionalno konferenco slovenske Mreže.

Ključni izdelki v letu 2019 na področju krepitve zdravja so bili:

- Izvedba dveh nacionalnih strokovnih srečanj za izvajalce vzgoje za zdravje otrok in mladostnikov (Mladost brez tobaka in Preventiva na področju zasvojenosti od drog).
- Izvedba 18 regijskih srečanj Slovenske mreže zdravih šol.

- Priročnik za bodoče starše z vsebinami vzgoje za zdravje – »Pričakujemo dojenčka«.
- Prenova spletne strani <http://zdaj.net>.
- Kampanja in nacionalni strokovni posvet ob Svetovnem dnevu aidsa.
- Izvedba usposabljanj v programu Zdravje v vrtcu.
- Analiza dolgoletnega trenda gibanja zdravstvenega absentizma.
- Publikacija Na poti k celostni obravnavi pacientov z bolečino v hrbtu.
- Aktivnosti ob Svetovnem dnevu in mednarodnem tednu gibanja, Svetovnem dnevu športa, Svetovnem dnevu fizioterapije – Gibanje za zdravje, Svetovnem dnevu hoje, Evropskem tednu mobilnosti, Evropskem tednu športa, Simbiozi giba.
- Svetovalni telefon za pomoč pri opuščanju kajenja.
- Nacionalna konferenca slovenske Mreže zdravih mest.

NALEZLJIVE BOLEZNI – SPREMLJANJE, PREUČEVANJE IN OBVLADOVANJE

Spremljanje nalezljivih bolezni pomeni neprekinjeno, sistematično zbiranje, analiziranje in posredovanje podatkov o nalezljivih bolezni različnim deležnikom v državi in mednarodno.

Epidemiološko spremljanje je temeljni kamen javnega zdravja. Podatki, ki jih zberemo služijo za zaznavanje dogodkov, ki lahko pomenijo grožnjo javnemu zdravju (prijava nalezljivih bolezni in izbruhov), izvajanju in načrtovanju učinkovitih ukrepov (cepljenje), spremljanju trendov in raziskavam na področju nalezljivih bolezni.

Po preliminarnih podatkih je bilo v Sloveniji v letu 2019 prijavljenih 47.796 nalezljivih bolezni (incidenca 2309/ 100 000 prebivalcev), ter 101 izbruh nalezljivih bolezni. V tem letu smo zaznali izbruh, ki je zajel več zdravstvenih regij, nosilec okužbe je bilo neznano živilo. To je bil prvi tak izbruh v Sloveniji, skupno smo v izbruhu potrdili 94 laboratorijsko potrjenih in serotipiziranih primerov monofazne ST.

V novembru in decembru 2019 smo obravnavali dva, predvidoma nepovezana izbruha ošpic (v kranjski in ljubljanski regiji). Skupno je za ošpicami zbolelo 50 oseb.

Epidemiološke podatke o nalezljivih boleznih in izbruhih smo obveščali splošno in strokovno javnost preko spletnih strani NIJZ, preko medijev, preko spletnega biltena eNBOZ, ter preko tedenskih poročil o dogodkih, ki predstavljajo tveganje za javno zdravje doma in po svetu. Za ministrstvo za zdravje smo pripravljali odgovore na poslanska vprašanja v zvezi z nalezljivimi boleznimi.

V letu 2019 smo poglobljeno epidemiološko in laboratorijsko spremljali izbrane povzročitelje zoonoz, ki so zajeti v slovenski in evropski zakonodaji ter zakonodaji, ki ureja področje veterinarstva. Zaznali in obravnavali smo več kot 7800 primerov črevesnih nalezljivih bolezni oziroma zoonoz (kar je zaradi spremenjenega načina prijave, sicer manj kot lani) ter 69 izbruhov črevesnih nalezljivih bolezni in zoonoz, ki so predstavljali 66% vseh prijavljenih izbruhov. NIJZ, Nacionalni laboratorij za zdravje okolje in hrano, NLZOH in Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) so se o primerih zoonoz in izbruhih medsebojno sprotno obveščali.

Analizirani epidemiološki in laboratorijski podatki so bili osnova za pripravo informacij o dogajanju na področju nalezljivih bolezni in informirano ukrepanje. V okviru naloge smo zaznavali možne grožnje, pripravljali ocene tveganja za zdravje prebivalstva ter oblikovali in dopolnjevali

priporočila. V sodelovanju z UVHVVR smo pripravili nove vsebine za nadgradnjo obstoječih algoritmov. O epidemiološki situaciji smo obveščali strokovno in laično javnost. V sodelovanju z UVHVVR, Zdravstvenim inšpektoratom RS ter NLZOH smo v skladu z evropsko zakonodajo in epizootiološko in epidemiološko situacijo izdali letni program monitoringa zoonoz.

V letu 2019 je potekalo redno, mrežno spremljanje akutnih okužb dihal in gripe. Pripravljali smo sprotne poročila poteka sezone in jih objavljali na spletni strani NIJZ. Z epidemiološkimi podatki o RSV smo podprli delovanje strokovne skupine za izdelavo smernic predpisovanja palivizumama rizičnim otrokom.

V prvi polovici leta 2019 smo prenovili in posodobili Načrt pripravljenosti na pojav virusa Zahodnega Nila v Sloveniji; pri prenovi so sodelovali vsi deležniki.

V letu 2019 WNV ni bil potrjen niti pri človeku niti pri živalih. Inštitut za mikrobiologijo in imunologijo (IMI) je do konca leta testiral vzorce 119 hospitaliziranih bolnikov s klinično sliko nevroinvazivne bolezni (v povprečju malo manj kot 4 vzorce na teden). Nihče od testiranih bolnikov ni bil pozitiven na okužbo z WNV. Zavod za transfuzijsko medicino je do 30. 11. 2019 presejalno testiral 38.537 krvodajalcev (v povprečju malo več kot 1600 na teden).

Nadaljevalo se je aktivno spremljanje prionskih bolezni s tesnim sodelovanjem članov interdisciplinarne strokovne skupine tako pri zaznavanju sumov na prionske bolezni, diagnostiki in spremljanju primerov. V letu 2019 smo potrdili samo sporadične oblike CJB, drugih oblik prionskih bolezni nismo zaznali.

Na področju cepljenja smo v letu 2019 v skladu z Zakonom o nalezljivih boleznih pripravili predlog Programa cepljenja in zaščite z zdravili za leto 2020 in Navodila za izvajanja Programa, pripravljali smo predloge novih in posodabljali obstoječa nacionalna priporočila za cepljenje, jih usklajevali s pristojnimi strokovnjaki, pridobivali mnenja članov Posvetovalne skupine za cepljenje (PSC), objavljali priporočila in navodila za cepljenje na spletni strani NIJZ, obveščali strokovno javnost, nudili dnevne konzultacije izvajalcem cepljenja, pripravljali strokovna srečanja za izvajalce cepljenja. Zagotavljali smo enotno izvajanje varnega cepljenja v državi. Sodelovali smo v Delovni skupini za oblikovanje ukrepov za spodbujanje deleža cepljenih v Sloveniji pri MZ. Pripravljali smo nove in posodabljali obstoječe algoritme ukrepanja v primeru pojava bolezni, ki jih preprečujemo s cepljenjem. Analizirali in interpretirali smo podatke epidemiološkega spremljanja bolezni, ki jih preprečujemo s cepljenjem.

Analizirali in interpretirali smo podatke o precepljenosti prebivalstva, ki omogočajo oceno zaščite prebivalstva pred boleznimi, ki jih preprečujemo s cepljenjem in analizirali ter ocenjevali neželene učinke po cepljenju. Pripravljali smo preliminarna in letna poročila o precepljenosti in neželenih učinkih po cepljenju, ki so bila objavljena na spletni strani NIJZ. Pripravili smo letno poročilo o izvajanju programa cepljenja v Sloveniji v letu 2018 - "Joint Reporting Form on Immunization" in ga posredovali Svetovni zdravstveni organizaciji (SZO). Poleg tega smo pripravili tudi ocenjevalno poročilo glede napredka pri eradicaciji otroške paralize za nacionalno verifikacijsko komisijo, ki je bila posredovana (SZO). V 2019 se je pri izvajalcih cepljenja nadaljevala implementacija Elektronskega registra cepljenih oseb in neželenih učinkov po cepljenju (eRCO), ki jo v okviru eZdravja vodi NIJZ. Sodelovali smo pri implementaciji eRCO, pripravljali analize vključenosti izvajalcev cepljenja v eRCO in kontrole kvalitete pošiljanja podatkov, o katerih smo jih periodično obveščali. Glavna težava na področju eRCO ostaja ne vključenost nekaterih

koncesionarjev in bolnišnic v eRCO, kar onemogoča pripravo kvalitetnih nacionalnih podatkov o precepljenosti naše populacije.

Koordinirali smo nacionalno epidemiološko spremljanje okužbe s HIV, spolno prenesenih okužb (SPO) in hepatitisa B in hepatitisa B na osnovi podatkov o: (a) prijavljenih primerih; (b) spreminjanju deleža okuženih s HIV med osebami, ki injicirajo droge (OID), moškimi, ki imajo spolne odnose z moškimi (MSM), bolniki s SPO in nosečnicami ter (c) spreminjanju kazalnikov tveganjih vedenj med MSM in OID. Objavili smo rezultate s predlogi za preprečevanje in obvladovanje v poročilih.

Koordinirali smo epidemiološko spremljanje okužb povezanih z zdravstvom (OPZ) v bolnišnicah za akutno oskrbo, torej bolnišničnih okužb (BO), z nacionalno mrežo za epidemiološko spremljanje BO (MESBO), ki je del evropske mreže za spremljanje OPZ, ki jo koordinira Evropski center za preprečevanje in obvladovanje OPZ (v angl.: European Centre for disease Prevention and Control – ECDC). MESBO ima v skladu s priporočili ECDC naslednje komponente: (a) epidemiološko spremljanje okužb kirurške rane (ESOKR); (b) epidemiološko spremljanje okužb, povzročenih z bakterijo *Clostridium difficile* (ESCDI); (c) epidemiološko spremljanje vseh BO s ponavljanjem slovenskih nacionalnih presečnih raziskav BO (SNPRBO) v bolnišnicah za akutno oskrbo. Sodelujoče bolnišnice smo obveščali o njihovih rezultatih in jih primerjali z rezultati, ki jih za evropske bolnišnice za akutno oskrbo objavlja ECDC. Objavili smo tudi rezultate tretje slovenske nacionalne presečne raziskave bolnišničnih okužb (SNPRBO III) v reviji Zdravstveno varstvo.

Na področju pripravljenosti in odzivanja je bil februarja organiziran in izveden seminar katastrofne medicine za specializante javnega zdravja. Delovna skupina Evropske komisije, v kateri smo sodelovali kot Nacionalna kontaktna točka, je končala prenovu sistema obveščanja (EWRS). Zagotovili smo redno spremljanje mrež hitrega obveščanja (IHR in EWRS) s pripravljenimi poročili, ocenami tveganja, ustreznim ukrepanjem in obveščanjem. Mesečno smo pripravljali obvestila o tveganjih za javno zdravje v Sloveniji in tujini za ne-zdravstvene deležnike, kot dogovorjeno z Direktoratom za javno zdravje MZ.

Kontaktirali smo 52 organizatorjev množičnih prireditvev s poslanimi navodili in informacijami o preprečevanju morebitnih tveganj za javno zdravje na množičnih prireditvah. Z namenom izboljšanja strategije obvladovanja tveganj ob množičnih prireditvah in medsebojne komunikacije smo pripravili vprašalnik za organizatorje prireditvev o ustreznosti posredovanih dokumentov in poteh komunikacije. Sodelovali smo pri izvedbi simulacijske vaje JADE v organizaciji Svetovne zdravstvene organizacije z namenom testiranja delovanja Nacionalne kontaktne točke za Mednarodni zdravstveni pravilnik (MZP).

V sklopu implementacije MZP in krepitev medsektorskega sodelovanja smo sodelovali pri predstavitvi Smernic za delovanje služb nujne medicinske pomoči ob kemijskih, bioloških, radioloških in jedrskih nesrečah na Bogatajevih dnevih.

Aktivno smo se vključili v več delovnih paketov projekta SHARP, s poudarkom na analizi vprašalnikov in zunanjih evalvacij SZO ter udeležb na delavnicah in srečanjih posameznih delovnih paketov.

Odpornost bakterij proti antibiotikom ostaja resen javnozdravstveni problem, obvladovanje odpornosti pa pomembna prednostna naloga v Sloveniji in v svetu. Pri spremljanju odpornosti Slovenija med drugim sodeluje v mednarodni mreži EARS-Net (European Antimicrobial Resistance Surveillance Network), kar omogoča oceno stanja glede odpornosti invazivnih bakterij v državi, primerjave z drugimi državami in spremljanje časovnih trendov. V mrežo je Slovenija vključena

neprekinjeno od leta 2000, sodeluje pa 10 slovenskih medicinskih mikrobioloških laboratorijev in 16 bolnišnic, s tem je zagotovljena 99 %-na pokritost države in dobra reprezentativnost rezultatov. V letu 2019 smo pripravili letno poročilo za 2018 in o rezultatih poročali zainteresiranim strokovnim javnostim (objava v reviji eNBOZ, v letnem poročilu NIJZ, na strokovnem srečanju Sekcije za klinično mikrobiologijo Slovenskega zdravniškega društva, Komisiji za smiselno porabo protimikrobnih zdravil na Ministrstvu za zdravje in NAKOBO). Rezultati spremljanja v zadnjem letu kažejo na statistično značilno zmanjšanje odpornosti pri več bakterijskih vrstah: zmanjšanje večkratne odpornosti pri bakteriji *Escherichia coli*, zmanjšanje deleža izolatov *Klebsiella pneumoniae* z encimi ESBL, zmanjšanje proti karbapenemom odpornih in večkratno odpornih acinetobaktrov, zmanjšanje odpornosti proti makrolidom pri pnevmokokih in zmanjšanje proti vankomicinu odpornih enterokokov (VRE).

V letu 2019 so redno in sprotno potekale naloge informiranja javnosti z odgovori na vprašanje glede zaščite, preko telefonov in elektronske pošte (PR NIJZ, info@nijz). Za objavo na spletni strani NIJZ se je v drugi polovici leta nadaljevala priprava vsebin za potovalno medicino. Na spletni strani NIJZ je bilo skreirano podpodročje Potovalna medicina. V novembru so bile vse vsebine priporočil in navodil za ohranjanje zdravja na potovanju končane, pregledane in poslane za objavo na spletno strani PR službi. Prav tako so posodobljene in dopolnjene strokovne smernice za usklajeno delo v ambulantah. Na spletni strani sta objavljena dva dokumenta in sicer smernice za zaščito pred malarijo »Preprečevanje malarije pri slovenskih potnikih in Smernice za cepljenja slovenskih potnikov.

Ključni izdelki v letu 2019:

- Pripravljeno poročilo o epidemiološki preiskavi nacionalnega izbruha monofazne ST.
- Izvedeno srečanje Eno zdravje.
- Pripravljen algoritem bruceloz.
- Pripravljen predlog vključitve cepljenja proti okužbam s HPV za dečke v redni Program cepljenja in zaščite z zdravili vloga za Zdravstveni svet.
- Izvedena zamenjava cepiva (5-val v 6-val) in sprememba nacionalne sheme cepljenja otrok.
- Objavljena gradiva ob uvedbi cepljenja proti KME za otroke in odrasle:
<https://www.nijz.si/sl/cepljenje-proti-klopnemu-meningoencefalitisu>.
- Pripravljen predlog programa cepljenja in zaščite z zdravili za leto 2020 in Navodila za izvajanje Programa.
- Pripravljeno poročilo o izvajanju in napredku programa izkoreninjenja otroške paralize ter eliminaciji ošpic in rdečk v Sloveniji za Svetovno zdravstveno organizacijo.
- Pripravljeno letno poročilo o izvajanju programa cepljenja v Sloveniji v letu 2018 (Joint Reporting Form on Immunization) za Svetovno zdravstveno organizacijo.
- Objavljena poročila o precepljenosti različnih skupin našega prebivalstva
<https://www.nijz.si/sl/spremljanje-precepljenosti-deleza-cepljenih>
- Objavljeno poročilo Okužba s HIV v Sloveniji v 2018
https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/hiv_letno_porocilo_2018.pdf
- Objavljeno poročilo Spolno prenesene okužbe v Sloveniji v 2018
https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/spo_letno_porocilo_2018.pdf
- Objavljeno Poročilo o prijavljenih primerih okužbe s HIV v Sloveniji ob svetovnem dnevu aidsa
https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/okužba_s_hiv_v_si_do_vkljucno_22.11.2019_koncno.pdf

- Objavljena Prevalenca in dejavniki tveganja povezani z bolnišničnimi okužbami v bolnišnicah za akutno oskrbo: rezultati tretje nacionalne raziskave (<https://content.sciendo.com/view/journals/sjph/58/2/article-p62.xml>).
- Sodelovanje Nacionalne kontaktne točke na NIJZ v mednarodni vaji JADE, WHO-z namenom testiranja implementacije Mednarodnega zdravstvenega pravilnika.
- Pripravljeni podatki za bazo podatkov, kot dogovorjeno z ECDC.
- Objava preliminarnih podatkov EARS-Net Slovenija, predvidoma v eNBOZ (link: https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/enboz_2019_julij-avgust.pdf)
- Objava končnih podatkov v letnem poročilu Centra za nalezljive bolezni NIJZ (link: https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/epidemiolosko_spremljanje_nalezljivih_bolezni_v_sloveniji_v_letu_2018.pdf)
- Nasveti za zaščito zdravja na potovanju – objavljeno na spletni strani NIJZ.

OKOLJE IN ZDRAVJE

KEMIJSKI DEJAVNIKI TVEGANJA IZ OKOLJA

Skladno z letnimi cilji področja kemijskih dejavnikov iz okolja smo pripravili podlage za oceno tveganja za zdravje ljudi zaradi škropljenja hmeljišč s fitofarmaceutskimi sredstvi v Mislinjski dolini. Pregledali smo rezultate okoljskih meritev ter pripravili ustna in pisna pojasnila za občino in prebivalce.

V okviru Načrta za pripravo Nacionalnih priporočil glede uživanja rib smo pripravili zbirne tabele o povprečnih koncentracijah živega srebra, policikličnih aromatskih ogljikovodikov, dioksinov ter PCB, kadmija, svinca, organskih kositrovih spojin, selena in omega-3 nenasičenih maščobnih kislin v različnih skupinah in podskupinah rib in druge morske hrane s slovenskega trga.

Sodelovali smo pri posodobitvi načrta pripravljenosti v primeru pojava virusa zahodnega Nila glede uporabe biocidnih pripravkov.

V letu 2019 je bil v širšem okviru toksikovigilance vzpostavljen sistem kozmetovigilance, kjer spremljamo neželene učinke uporabe kozmetike (tudi tetoviranja in trajnega ličenja). Sistem deluje podobno kot nutrivigilanca, s spletnim vprašalnikom oziroma poročilom o neželenem dogodku. Sisteme sproti posodabljam in jih predstavljamo splošni in strokovni javnosti.

Za krepitev kapacitet smo organizirali delavnico Ocena tveganja kemijskih dejavnikov iz okolja. V ta namen smo pripravili program in učni material za šest študijskih primerov

(<https://www.nijz.si/sl/delavnica-ocena-tveganja-kemijskih-dejavnikov-iz-okolja>).

Ob zaključku nacionalne prehranske študije SI.Menu 2017/18 smo sodelovali pri posredovanju podatkov o zaužitih količinah živil pri prebivalcih Slovenije Evropski agenciji za varnost hrane (EFSA), kjer so na voljo vsem za oceno prehranske izpostavljenosti dejavnikom tveganja. Implementirali smo orodje za nivojsko modeliranje prehranske izpostavljenosti mešanici pesticidov in ga predstavili v strokovnih in znanstvenih publikacijah. Za Evropsko komisijo smo pripravili poročilo o materialu v stiku z živili (emajlu), na osnovi analize vprašalnikov v državah članicah.

V okviru priprave na projekt PARTnership for Risk Assessment of Chemicals (PARC) smo pripravili predstavitev o ocenjevanju tveganja kemikalij v Sloveniji, pregledali in komentirali dokumentacijo ter pripravili in diseminirali poročila zainteresiranim deležnikom. Moderirali smo delovni sklop »Science - Policy interface.«

Sodelovali smo v več ekspertnih delovnih skupinah in mrežah evropskih agencij in organizacij (EFSA, mreža za oceno tveganja pri IPCS/WHO, ekspertna skupina za KMES pri ECHA). Pripravili smo plakat o dejavnosti NIJZ na področju ocen tveganja. Udeležili smo se številnih znanstvenih srečanj, med njimi npr. letnega kongresa britanskega toksikološkega društva, kongresa EUROTOX.

V okviru strokovne podpore, priprave obvestil in izobraževalnih vsebin smo v letu 2019 velik del aktivnosti posvetili glifosatu. Pripravili smo vsebine za spletno stran Kaj je glifosat in kakšni so njegovi vplivi na zdravje? (31.5.2019); <https://www.nijz.si/sl/kaj-je-glifosat-in-kakšni-so-njegovi-vplivi-na-zdravje>. Pripravili smo napotke za ukrepe v primeru obvestila o škropljenju z glifosatom (Čebelarska zveza Slovenije, hmeljišča v neposredni bližini šole).

Kot soorganizator smo sodelovali na 11. posvetu Kemijska varnost za vse. Program posveta je dostopen na <https://www.nijz.si/sl/11-posvet-kemijska-varnost-za-vse-cmr-snovi-od-blizu>.

Občanom smo svetovali v zvezi s kemijskimi dejavniki tveganja iz okolja (razbitje sijalk v bivalnih prostorih, analiza zemljin in zelenjave, formaldehid, mikroplastika v okolju, ekstrakti industrijske konoplje in mnogi drugi).

FIZIKALNI DEJAVNIKI TVEGANJA IZ OKOLJA

V letu 2019 so bile naše aktivnosti usmerjene v osveščanje za zmanjšanje tveganja za pojav škodljivih učinkov in zdravstvenih posledic zaradi izpostavljenosti različnim vrstam fizikalnih dejavnikov s posebnim poudarkom na: 1. nekaterih vrstah neionizirnega sevanja in radona, 2. onesnaževalih v zunanjem in notranjem zraku, 3. problematiki azbesta.

Na področju UV sevanja smo že spomladi nadgradili dokument Ultravijolično (UV) sevanje in zdravje (<https://www.nijz.si/sl/ultravijolicno-uv-sevanje-in-zdravje>).

Tako kot večino zadnjih let smo največ truda vložili v promocijo izvajanja zaščite pred UV sevanjem med predšolskimi otroki in šolarji, v *program Varno s soncem*. V njem je v letu 2019 skupaj sodelovalo največ otrok in mladostnikov do sedaj, 77.100 (40.732 otrok iz vrtcev in 36.368 osnovnošolcev).

V okviru preventivnega programa Varno s soncem smo pripravili ter objavili vsa e-gradiva oz. jih distribuirali predstavnikom sodelujočih vrtcev in šol (<https://www.nijz.si/sl/varno-s-soncem>, varnossoncem@nijz.si). Pripravili smo tudi gradivo v tiskani obliki, knjižico »Ultravijolično sevanje – Kako poskrbim za svoje zdravje?«.

Med udeleženci (izvajalci programa v vrtcih in šolah ter otroci oz. njihovi starši) smo izvedli evalvacijo. Po obdelavi podatkov in izdaji potrdil sodelujočim strokovnim delavcem iz šol in vrtcev smo pripravili Zaključno poročilo o izvedbi programa Varno s soncem 2019 (https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/CKZ_usposabljanje/2019_varno_s_soncem_zakljucno_porocilo_15102019.pdf).

Na področju promocije zaščite pred UV sevanjem smo bili aktivni tudi med *dijaki*. Z e-gradivi smo se jim približali na spletni strani, dostopni mladim, To sem jaz (<http://www.tosemjaz.net/clanki/zascita-pred-soncem/>), na spletni strani NIJZ ter jih razširili po družabnih medijih dostopnih mladim.

Na področju ostalih neionizirnih sevanj smo celo leto odgovarjali na ustna in pisna vprašanja prebivalcev (vplivi nočne svetlobe in svetlobe LED, Wifi v šolah, vplivi uporabe mobilnih telefonov itd.).

Na področju zmanjševanja vplivov onesnaženega zraka na zdravje smo se v letu 2019 prednostno usmerili v osveščanje javnosti o tej problematiki in možnostih ter nujnosti ukrepanja. S predstavniki ARSO smo pristopili k posodobitvi okoljsko zdravstvenega indeksa in napovedi in se uskladili za segment delcev PM (<https://www.arso.gov.si/zrak/kakovost%20zraka/podatki/amp/>). Posodobili smo dokumenta o vplivih troposferskega ozona na zdravje in priporočenem ukrepanju (<https://www.nijz.si/sl/povisane-koncentracije-troposferskega-ozona-priporocila-za-prebivalce>) ter o vplivih delcev, prav tako s priporočili za ukrepanje (<https://www.nijz.si/sl/povisane-ravni-delcev-pm10-v-zraku-priporocila-za-prebivalce>).

V okviru spremljanja zdravstvenega stanja prebivalcev in učinkov zaradi izpostavljenosti onesnaženemu zraku z uporabo podatkov rutinske zdravstvene statistike in na osnovi ugotovitev ciljanih epidemioloških raziskav smo izdelali Poročilo s pregledom vpliva onesnaženega zraka s PM

na zdravje za obdobje 2016-2018, po posameznih območjih (<https://www.nijz.si/sl/ocena-vpliva-onesnazenosti-zraka-z-delci-pm25-na-umrljivost-v-krajih-s-prekomerno-onesnazenim-zrakom>). Bolj intenzivno smo se lotili tudi problematike *notranjega zraka* in posodobili dokument *Notranji zrak – priporočila za prebivalce* (<https://www.nijz.si/sl/notranji-zrak-priporocila-za-prebivalce>). V minulem letu smo nadaljevali tudi z osveščanjem prebivalstva o nevarnostih odpadnega *azbesta*. Pred sezono spomladanskih čistilnih akcij smo pripravili in objavili posodobljena gradiva za ozaveščanje javnosti (<https://www.nijz.si/sl/priporocila-za-ravnanje-z-azbestnimi-odpadki-ob-cistilnih-akcijah>).

OCENJEVANJE VPLIVOV NA ZDRAVJE V OKVIRU CPVO IN PVO

V letu 2019 smo za potrebe ministrstva za zdravje izdelali 257 različnih mnenj, vezanih na problematiko onesnaževanja in onesnaženosti okolja. Mnenja so se nanašala na različne planske dokumente in z njimi povezana okoljska poročila ali poročila o vplivih na okolje. Od teh jih je bilo 45 vezanih na izdajo okoljevarstvenih soglasij za posege v okolje, 11 na spremembe zakonodaje, preostala pa so bila vezana na različne plane. Med drugim smo izdelali več mnenj v zvezi z gradnjo tretje razvojne osi, dveh daljnovodov na Koroškem, mnenja vezana na nadgradnjo progovnega odseka železniške proge Maribor – Šentilj – državna meja, več mnenj za gradnjo vetrnih elektrarn, plinovodov, medobčinskih vodovodov, mnenja vezana na gradnjo suhega skladišča radioaktivnih odpadkov na območju nuklearne elektrarne v Krškem in več mnenj vezanih na osnutek okoljskega poročila za Nacionalni energetski in podnebni načrt (NEPN). V letu 2109 smo izdelali tudi 11 mnenj vezanih na vprašanja zainteresirane javnosti v zvezi z vplivi okolja na zdravje.

Delovna naloga: ZVOČNO OKOLJE

Analizirali smo zbirne podatke pilotnih študij »Glasba in sluh« in pripravili zaključno poročilo. Rezultati študije in drugih aktivnosti na tem področju so bili predstavljeni v vseh območnih enotah NIJZ v sklopu sestankov vodij timov zdravih šol. Poročilo bo objavljeno na naši spletni strani.

Pripravili smo poglavje Hrup v okolju za potrebe poročila in predstavitve rezultatov naloge CINDI – Zdravje v občinah.

Ob Mednarodnem dnevu ozaveščanja o hrupu smo v sodelovanju s Fakulteto za gradbeništvo in geodezijo, Kliničnim inštitutom za medicino dela, prometa in športa, Mestno občino Ljubljana in Slovenskim društvom za akustiko izvedli drugo delavnico Hrup in zdravje v šolah, kjer je bil predstavljen tudi primer dobre prakse - rešitev problema slabe akustike/prevelikega odmevnega časa v jedilnici.

Na področju reševanja problematike umeščanja vetrnih elektrarn v bližino stavb z varovanimi prostori smo zastopali revidirano stališče NIJZ na Mednarodnem znanstvenem posvetu o hrupu vetrnih elektrarn in možnih vplivih na življenjsko okolje.

Sproti pripravljamo tudi nasvete za javnost, ki se na nas obračajo z vprašanji glede reševanja problematike hrupa v njihovem bivalnem okolju.

BIOLOŠKI DEJAVNIKI TVEGANJA IZ OKOLJA

Spremljali smo biološke dejavnike tveganja, ki lahko predstavljajo tveganje za zdravje ter spremljali izpostavljenost prebivalcev, še posebej ranljivih skupin.

Za različne deležnike (ZIRS, MZ, URSZR) smo pripravljali strokovna mnenja o nevarnostih pojava in širjenja nalezljivih bolezni ter o drugih bioloških dejavnikih tveganjih za zdravje ljudi.

Sodelovali smo v medijskih aktivnostih, ki so se nanašale na obravnavo bioloških dejavnikov tveganja. Na spletni strani NIJZ smo objavili aktualne vsebine za potrošnike glede varnosti živil:

- Ravnanje z živili, ki so prišla v stik s poplavno vodo
<https://www.nijz.si/sl/ravnanje-z-zivilami-ki-so-prisla-v-stik-s-poplavno-vodo>.
- Ko v svojem hladilniku najdemo živila s pretečenim rokom uporabnosti

<https://www.nijz.si/sl/ko-v-svojem-hladilniku-najdemo-zivila-s-pretecenim-rokom-uporabnosti>.

- Okužbe in zastrupitve s hrano v domačem okolju
<https://www.nijz.si/sl/okužbe-in-zastrupitve-s-hrano-v-domacem-okolju-0>.
- Piknik – varnost živil
<https://www.nijz.si/sl/piknik-varnost-zivil>.
- Morska hrana – previdno pri nakupu
<https://www.nijz.si/sl/morska-hrana-previdno-pri-nakupu>.
- Dojemanje tveganja, koristi in zaupanja v povezavi z živili
<https://www.nijz.si/sl/dojemanje-tveganja-koristi-in-zaupanja-v-povezavi-z-zivil>.
- Mikrobiološki dejavniki tveganja v zvezi s svežo zelenjavo
<https://www.nijz.si/sl/mikrobioloski-dejavniki-tveganja-v-zvezi-s-svezo-zelenjavo>.

Sodelovali smo pri pripravi novega Pravilnika o pogojih, načinu in sredstvih za izvajanje DDD dejavnosti.

Skupaj s Pediatrično kliniko UKC Ljubljana smo za strokovne delavce osnovnih šol pripravili predstavitev posameznih tem s področja zdravja otrok (alergije, astma, sladkorna bolezen idr). Sodelovali smo v Koordinacijski skupini za zaznavanje in odzivanje na nevarnosti s področja nalezljivih bolezni in okolja.

ZAGOTAVLJANJE ZDRAVJA PREBIVALCEV Z IZBOLJŠANIM DOSTOPOM DO VARNE VODE

Pripravili smo Seznam snovi za pripravo pitne vode in seznam postopkov dezinfekcije in ga predstavili na srečanju upravljavcev vodovodov (19.3.2019), ki so nanj podali pripombe. Seznam je objavljen na spletni strani NIJZ (<https://www.nijz.si/sl/strokovno-navodilo-seznam-snovi-za-pripravo-pitne-vode-in-seznam-postopkov-dezinfekcije>).

Za spletni geografski prikaz o dostopu do varne pitne vode po krajih v Sloveniji z oceno mikrobiološke in fizikalno-kemične kakovosti pitne vode smo posodobili bazo. Tudi spletni geografski prikaz je bil z možnostjo podajanja pripomb predstavljen na prej omenjenem srečanju upravljavcev vodovodov. V zvezi z geografskim prikazom smo pridobili tudi mnenje PR službe NIJZ in na podlagi vseh zbranih pripomb potekajo aktivnosti za izboljšanje aplikacije. Posodobili smo kazalnik dostop do pitne vode dobre mikrobiološke kakovosti za obdobje 1.1.2015 do 1.9.2018, za vse občine v Sloveniji (spletna aplikacija: »Zdravje v občini-izbrane vsebine-pitna voda« <http://obcine.nijz.si/Default.aspx?leto=2017>).

Pripravili smo spletni priročnik Priporočila za prebivalce, ki so priključeni na lastno oskrbo s pitno vodo.

Aktivno smo se z drugimi deležniki (ARSO, CZ, upravljavci vodovoda...) vključili v reševanje problematike ogroženosti vodnih virov ob nesrečah. Sprotno objavljamo priporočila za prebivalce na spletni strani NIJZ. V zvezi s tem smo tudi posodobili Priporočila za ravnanje pri oskrbi s pitno vodo s cisternami (<https://www.nijz.si/sl/priporocila-za-ravnanje-pri-oskrbi-s-pitno-vodo-s-cisternami>).

Na področju kopalnih voda smo pripravili priporočila za kopalce Varno kopanje v površinskih vodah (<https://www.nijz.si/sl/varno-kopanje-v-povrsinskih-vodah>) ter Varno kopanje v površinskih vodah- naravna kopalnišča in kopalna območja v Sloveniji (<https://www.nijz.si/sl/varno-kopanje-v-povrsinskih-vodah-naravna-kopalisca-in-kopalna-obmocja-v-sloveniji>).

Odgovarjali smo na vprašanja medijev glede kopalnih voda ter pripravljali strokovna mnenja in odgovore na temo kopalnih voda. Pripravili smo tudi osnutek zloženke namenjene kopalcem v bazenih z napotki za vzdrževanje higienskega reda na kopalnišču.

PODNEBNE SPREMEMBE

Na področju podnebnih sprememb smo sledili učinkom različnih dejavnikov tveganja, nastalih ali okrepljenih zaradi podnebnih sprememb, kar omogoča natančnejšo identifikacijo ranljivih skupin pri nas. V ta namen smo obdelali podatke o obolevnosti v obdobju vročinskih valov v primerjavi z obdobjem brez vročinskih valov (podatki o pregledih bolnikov na specialistični službi internistične prve pomoči UKC Ljubljana (IPP) – 5 letno obdobje); analizirali umrljivost v obdobju vročinskih valov v primerjavi z obdobjem brez vročinskih valov po starosti, spolu, diagnozah v dveh daljših obdobjih: 1999-2005 in 2006-2015 ; analizirali umrljivosti v obdobju vročinskih valov v primerjavi z obdobjem brez vročinskih valov pri starejših (75 let in več) po diagnozah, spolu za desetletno obdobje (2008-2017).

Informirali in spodbujali smo prebivalstvo, še zlasti ranljive skupine – starejše, k doslednemu upoštevanju in izvajanju ukrepov prilagajanja in blaženja podnebnih sprememb v pogovorih z novinarji in na delavnici ter v državnem zboru z aktivno udeležbo na strateškem posvetu "Podnebni dogovor Soglasje za prihodnost"; sodelovali smo v panelu z naslovom "Prilagajanje na podnebne spremembe". Za trajnejše spremembe smo sodelovali tudi pri oblikovanju medresorskih dokumentov pri pregledu Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt Republike Slovenije za obdobje 2020 do 2030 (NEPN) in pri pregledu namenov uporabe Sklada za podnebne spremembe v letu 2020.

Znanje smo pridobivali in izmenjevali tudi na sedmem srečanju Evropske delovne skupine za zdravje in podnebne spremembe (HIC), kjer smo sodelovali tudi z delavnico, pripravili smo odgovore na vprašalnik WHO in EWRS.

ODZIV NA NARAVNE IN DRUGE NESREČE, KI BI LAHKO IMELE VPLIV NA JAVNO ZDRAVJE: NEVARNOSTI KEMIČNEGA IN OKOLJSKEGA IZVORA OB NARAVNIH IN DRUGIH NESREČAH

Osnovni namen naloge je okrepiti področje odziva na naravne in druge nesreče, katerih posledica bi lahko bilo tveganje za javno zdravje, zaradi nevarnosti kemičnega ali okoljskega izvora.

Stalna naloga in merilno uspešnega delovanje je učinkovit odziv v primeru nesreč oz. aktivacije s strani centra za obveščanje. V letu 2019 se je to pokazalo v velike meri, ker je bilo takšnih dogodkov precej, med njimi tudi nekateri kompleksnejši. To je terjalo več aktivnosti oz. dela na področju, kot smo predvideli v začetku leta. Kljub temu je bil odziv na področju varovanja javnega zdravja v primeru nesreč (Pods Krajnik, Lenart, Bezena, Laze, Hrastovlje, Dragonja) v letu 2019 hitro in kakovostno izveden.

Dokumenti, ki nastajajo na NIJZ v sklopu naloge, so bili vsebinsko dopolnjeni, glede na izkušnje od dogodkih v letu 2019, terminologija pa je bila usklajena z mednarodnimi dokumenti za to področje (IHR, Sklep št. 1082/2013/EU). Dopolnjena sta bila tudi algoritem poteka odziva na NIJZ in tabela s predvideno časovnico aktivnosti. Konec leta 2019 smo na strokovnem srečanju sodelavcev, ki na NIJZ sodelujemo na nalogi, izvedli pregled vseh dogodkov, pri katerih smo v letu 2019 sodelovali v odzivu in analizirali, kaj je bilo izvedeno ustrezno ter predvsem kaj so še pomanjkljivosti in vrzeli delovanja NIJZ na tem področju. Na srečanju smo predstavili tudi ključne dopolnitve dokumentov. Ugotovljene pomanjkljivosti so podlaga za načrtovanje nalog in na njihovi podlagi oblikovanje izboljšav v prihodnosti.

OKOLJSKA EPIDEMIOLOGIJA

S predstavniki ARSO smo v 2019 med Kazalci Okolja v Sloveniji, Zdravje ljudi in ekosistemov <http://kazalci.arso.gov.si/sl teme/human-health-and-ecosystem-resilience> posodobili sledeče kazalnike:

- s področja pitne vode kazalnike ZD-04, ZD-05, ZD-08 (dostop do pitne vode, hidrične epidemije, kakovost pitne vode),

- s področja zraka kazalnike ZD-01, ZD-02, ZD-03, ZD-18, ZD-29 (umrljivost dojenčkov zaradi bolezni dihal, astma pri otrocih, izpostavljenost otrok in odraslih PM₁₀, umrljivost zaradi bolezni dihal, SOMO35),
- s področja podnebnih sprememb kazalnik ZD-20 (vpliv vročinskih valov na zdravje ljudi),
- s področja azbesta kazalnik ZD-32 (incidenca malignega mezotelioma in umrljivost).

Pripravljeni so bili tudi osnutki posodobljenih kazalnikov ZD-16 Dioksini v materinem mleku in kazalnika o obstojnih organskih onesnaževalih v materinem mleku (na podlagi rezultatov nacionalnega HBM, 2007-2014) ter ZD-13 (incidenca kožnega melanoma).

Pripravili smo tudi predstavitve nekaterih izbranih kazalnikov in jih podrobneje predstavili javnosti na več strokovnih srečanjih.

Ključni izdelki na področju okolja in zdravja v letu 2019:

- Navodilo za ocene varnosti premazov v stiku z živili objavljeno na <https://zenodo.org/record/3583381#.Xk520Xt7laR>.
- Organizacija in izvedba delavnice »Ocena tveganja kemijskih dejavnikov iz okolja« za ocenjevalce tveganj in ostalo zainteresirano strokovno javnost.
- Vzpostavljen sistem kozmetovigilance, objavljeno na: <https://www.nijz.si/sl/kozmetovigilanca-spremljanje-nezelenih-ucinkov-kozmetike>.
- Elaborat o glifosatu »Kaj je glifosat in kakšni so njegovi vplivi na zdravje?«. Dokument je dostopen na: <https://www.nijz.si/sl/kaj-je-glifosat-in-kaksni-so-njegovi-vplivi-na-zdravje>.
- Ažurirana baza za spletni geografski prikaz o dostopu do varne pitne vode po krajih v Sloveniji z oceno mikrobiološke in fizikalno-kemične kakovosti pitne vode.
- Poročilo s pregledom vpliva onesnaženega zraka na zdravje, po posameznih območjih. Dokument je dostopen na: <https://www.nijz.si/sl/ocena-vpliva-onesnazenosti-zraka-z-delci-pm25-na-umrljivost-v-krajih-s-prekomerno-onesnazenim-zrakom>.
- Poročilo o izvedenem programu Varo s soncem 2019 v vrtcih in osnovnih šolah. Dokument je dostopen na: https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/CKZ_usposabljanje/2019_varno_s_sonce_m_zakljucno_porocilo_15102019.pdf.
- Izdelana mnenja v postopkih sprejemanja prostorskih planov v skladu z določili Zakona o urejanju prostora (ZUreP-2) v obsegu, kot je to zahtevalo ministrstvo za zdravje; Izdelana mnenja k okoljskim poročilom v okviru celovitih presoj vplivov na okolje (CPVO) in izdelana mnenja k poročilom o vplivih na okolje za potrebe presoj vplivov na okolje (izdelanih je bilo 257 mnenj).
- Dokončana naloga Študija »Glasba in sluh« in izdelano zaključno poročilo.
- Poročilo o podnebnih spremembah in zdravju (po srečanju skupine HIC WHO).

ZDRAVSTVENO VARSTVO

Analize sistema zdravstvenega varstva so pomembna podlaga za odločanje zdravstvene politike. Pri tem NIJZ sledi ključnim prioritetam Ministrstva za zdravje (MZ) in tako tudi opredeljuje prednostne naloge. Omejitev za te je seveda samo razpoložljivost kadrov, ki so za to področje potrebujejo precej specifična znanja.

V letu 2019 sta bili kot izraziti prednostni nalogi za MZ opredeljeni **načrtovanje števila zdravnikov specialistov po specialnosti s projekcijami** (za skupaj pet prednostnih specializacij) in **opredelitev nabora kazalnikov za vrednotenje učinkovitosti zdravstvenega sistema (angl. HSPA – Health System Performance Assessment)**. Ti nalogi sta bili najbolj zahtevni, usmerjali pa sta jih skupini tujih strokovnjakov za obe področji. Delo strokovnjakov je financirala Evropskega unija iz mehanizma SRSS in je te strokovnjake tudi izbrala. NIJZ je pri obeh temah sodeloval s svojim delovnim vložkom pri sooblikovanju in zaključevanju ustreznih poročil ter z zagotavljanjem podatkov.

Poleg tega so potekale v nadaljevanju naloge, ki so del rednega nabora nalog s področja analiz zdravstvenega varstva. Gre najprej za **analize kazalnikov kakovosti dela v bolnišnicah**, kar je že ustaljena naloga, ki izhaja iz nabor 78 pred opredeljenih kazalnikov. Pokazalo se je, da bo potrebno, ob uskladitvi z mednarodnim poročanjem, omenjeni seznam osvežiti, prevetriti in opredeliti potrebna črtanja in morebitne dopolnitve, ki bi izhajale tako z domačih, kot tudi iz mednarodnih potreb.

V letu 2019 smo pripravili kar **dve publikaciji s področja porabe zdravil**. Poleg že ustaljene publikacije, ki obravnava in predstavlja podatke o **ambulantnem predpisovanju zdravil**, smo v letu 2019 pripravili prvo celovito **poročilo o porabi zdravil v bolnišnicah**. Tako smo izpolnili tudi dolgoletno željo po celovitem prikazu porabe zdravil in tudi posledično o izdatkih za zdravila v Sloveniji.

Tudi v letu 2019 smo pripravili **analizo o ekonomskih posledicah tveganega in škodljivega pitja alkoholnih pijač**, tokrat za triletno obdobje ob 2015 do 2017.

Prav tako je bil v letu 2019 pripravljen **posnetek mreže patronažnega zdravstvenega varstva za leto 2019** ter pripravljeno **poročilo o petih letih po petnajstletni analizi dejavnosti patronažnega zdravstvenega varstva**, ki je bila objavljena leta 2014.

Za leto 2019 so kot končni rezultat na področju analiz sistema zdravstvenega varstva na voljo naslednji ključni izdelki:

- Poročilo o projektu SRSS Mreža in načrtovanje kadrov v zdravstvu – pripravljen model za načrtovanje ter pripravljene projekcije za pediatrijo, ginekologijo s porodništvom, ortopedijo, urologijo in kirurške stroke z ocenjenimi potrebami po specialistih in storitvah do leta 2035 (oddano MZ).
- Poročilo o kazalnikih kakovosti dela v bolnišnicah v letu 2018 – oddano v roku in z ohranjenim obstoječim modelom poročanja (oddano MZ).
- Poročilo o projektu SRSS Health System Performance Assessment s pripravljenim naborom kazalnikov za Slovenijo, ki temelji na mednarodnih priporočilih ter ocenjenih potrebah za Slovenijo (oddano MZ).
- Poročilo o porabi zdravil v bolnišnicah v letu 2018 – prvič je pripravljeno poročilo, ki vključuje praktično celotno porabo zdravil v bolnišnicah, tako po učinkovinah, kot tudi po ocenjenih stroških porabe (dostopno na spletni strani NIJZ).
- Poročilo o ambulantno predpisanih zdravilih na recept v letu 2018 – ustaljeno poročilo objavljeno že junija 2019 (dostopno na spletni strani NIJZ).
- Poročilo o ekonomskih posledicah tveganega in škodljivega pitja alkohola v Sloveniji v obdobju 2015-2017 (dostopno na spletni strani NIJZ).

- Poročilo o razvoju na področju patronažnega zdravstvenega varstva v petih letih po petnajstletni analizi, ki je bila objavljena leta 2014 (dostopno na spletni strani NIJZ).

UPRAVLJANJE PREVENTIVNIH ZDRAVSTVENIH PROGRAMOV

V okviru javne službe je potekalo nacionalno upravljanje programa zdravstvene in zobozdravstvene vzgoje.

Izvajali smo dejavnosti priprave, koordiniranja, vodenja in evalvacije programov vzgoje za zdravje, ki se izvaja v okviru primarne zdravstvene dejavnosti. Zasledovali smo cilje, ki se navezujejo na koordinirano in poenoteno izvajanje programa vzgoje za zdravje, dobro upravljanje programa, postavitve vsebinskih standardov in kadrovskih normativov za izvajanje vzgoje za zdravje, posodobitev spremljanja dejavnosti ter prenos znanj izvajalcem vzgoje za zdravje. V letu 2019 smo intenzivno pomagali in spodbujali izvajalce k sodelovanju z vrtci, osnovnimi in srednjimi šolami, jih spodbujali k izvajanju drugih dejavnosti vzgoje za zdravje za otroke in mladostnike, jih informirali o novostih pri poročanju izvajanja dejavnosti, jim pomagali pri izvajanju dejavnosti (vzpostavljanje sodelovanja s šolami in vrtci ter drugimi). Vsi izvajalci, ki imajo v svojem okolju organizacije, ki vključujejo t.i. osipnike, izvajajo delavnice in dejavnosti tudi za to ciljno populacijo. V letu 2019 so dejavnosti potekale v skladu z načrtom dela. Največji poudarek v tem obdobju je bil namenjen pomoči izvajalcem pri vzpostavljanju sodelovanja z vrtci, osnovnimi in srednjimi šolami in usklajevanju s ključnimi partnerji (MZ, MIZŠ, ZZS) ter vzpostavljanju stalnega strokovnega spopolnjevanja strokovnih delavcev na področju vzgoje za zdravje.

Za upravljanje preventivnega programa za otroke in mladostnike ter programa reproduktivnega zdravstvenega varstva – Program ZDAJ, sredstva niso bila zagotovljena.

Ključni izdelki v letu 2019 na področju upravljanja preventivnih zdravstvenih programov so bili:

- Prenova sistema spremljanja zdravstvene in zobozdravstvene vzgoje.
- Izvedba nacionalno – regijskih srečanj koordinacije zdravstvene in zobozdravstvene vzgoje.
- Razširitev programov za t.i. osipnike v vse slovenske regije.

INFORMATIKA V ZDRAVSTVU IN eZDRAVJE

NIJZ se je v letu 2019 osredotočal predvsem na dvigovanje ravni uporabe rešitev eZdravja s strani končnih uporabnikov, izboljšanje kakovosti delovanja rešitev ter njihovo celovito vzdrževanje in nadgrajevanje v skladu s potrebami oz. zakonskimi zahtevami. Hkrati si je NIJZ v sodelovanju z Ministrstvom za zdravje prizadeval za promocijo eZdravja in priložnosti, ki jih ponujajo rešitve eZdravja. Podatki na področju uporabe rešitev eZdravja so spodbudni, saj kažejo, da se rešitve eZdravja vse bolj uveljavljajo v vsakodnevem poslovanju slovenskega zdravstvenega sistema, še vedno pa obstajajo določene težave glede točnosti poslanih podatkov (eNaročanje) in samega poročanja v rešitve eZdravja (eRCO), ki so posledica različnih dejavnikov.

V sklopu upravljanja rešitev eZdravja in s ciljem povečevanja njihove uporabe je NIJZ skozi leto 2019 izvajal sledeče aktivnosti:

- upravljanje in koordinacija aktivnosti za razvoj, uvedbo in vzdrževanje rešitev eZdravja;
- spremljanje in vrednotenje uspešnosti in kakovosti rešitev eZdravja.

NIJZ je v letu 2019 nadaljeval s promocijo eRecepta in z aktivnostmi za dodatno uporabo omenjene informacijske rešitve pri izvajalcih zdravstvene dejavnosti. Cilji na področju eRecepta so bili zagotoviti še stabilnejše (še manj izpadov) in hitrejšo delovanje rešitve, ter spremembe v skladu s sprejetimi odločitvami strokovne skupine za eRecept. V letu 2019 je delež eReceptov v povprečju na mesečni ravni presegal 93%, kar je v povprečju na mesečni ravni znašalo preko 1.150.000 eReceptov.

Tudi stanje na področju eNaročanja se je v letu 2019 vidno izboljšalo, tako v smislu vse večjega števila izdanih eNapotnic, objavljenih storitev s strani izvajalcev zdravstvene dejavnosti in točnosti podatkov o čakalnih dobah. Centralni sistem eNaročanja večinoma deluje stabilno in brez večjih težav. Delež izdanih eNapotnic v letu 2019 je na povprečni mesečni ravni znašal preko 93%, kar v absolutnih številkah znaša preko 320.000 eNapotnic v povprečju na mesečni ravni. Določene težave se pojavljajo predvsem v smislu netočnih podatkov o čakalnih dobah. Težave še vedno ostajajo pri eNaročilih, ki so še vedno na nizki ravni. Ocenjujemo, da so glavni vzroki za to: ne-seznanjenost (neusposobljenost) pacientov z novimi možnostmi naročanja, nezanesljivi podatki o čakalnih dobah, ki jih poročajo izvajalci zdravstvene dejavnosti, pomanjkanje Info-točk pri izvajalcih zdravstvene dejavnosti, ki bi izvajali eNaročanje. ipd. NIJZ bo tudi v prihodnjem obdobju skupaj z MZ in ZZS nadaljeval z aktivnostmi in ukrepi za povečanje uporabe eNaročanja in izboljšanje kakovosti podatkov o čakalnih dobah.

NIJZ je v letu 2019 izvajal aktivnosti za vključitev še ne-vključenih izvajalcev zdravstvene dejavnosti v Centralni register podatkov o pacientih (CRPP). V letu 2019 smo dosegli vključenost vseh javnih izvajalcev zdravstvene dejavnosti v CRPP, razen Univerzitetne psihiatrične klinike Ljubljana. Izvajalci zdravstvene dejavnosti, sicer še ne poročajo v celotnem obsegu vseh dokumentov, kljub vsemu pa se število dokumentov, ki jih pošiljajo v CRPP (in povzetek podatkov o pacientih - PPop), povečuje iz meseca v mesec. Vključitev v pošiljanje v CRPP v tem primeru pomeni, da javni zdravstveni zavod pošilja vsaj en tip dokumenta (izvid, odpustno pismo, PPop), oziroma da poizveduje po dokumentih v CRPP. Čeprav se število koncesionarjev, ki se vključujejo v zNET (in poročajo v CRPP oz. druge informacijske rešitve - registre), povečuje, pa je njihovo število še vedno nezadovoljivo. Za vključitev v zNET so poleg VPN dostopa na voljo tudi drugi načini vključitve, ki pa so povezani z materialnimi stroški. Od omenjene dinamike vključevanja koncesionarjev v zNET bo odvisno tudi vključevanje koncesionarjev v pošiljanje dokumentov v CRPP, pa tudi v druge informacijske rešitve (eRCO). Glavna težava na področju eRCO ostaja ne vključenost cepiteljev koncesionarjev v zNET, kar onemogoča njihovo poročanje o izvedenih cepljenjih.

Promocija in spodbujanje uporabe portala zVEM se je tekom leta 2019 izvajalo ob vsaki priložnosti (predstavitve, predavanje, komunikacija z uporabniki ipd.) in se bo nadaljevala tudi v prihodnje. Statistika uporabe portala zVEM kaže, da je bilo ob koncu leta 2019 registriranih več kot 37.000 uporabnikov portala. V letu 2019 je portal zabeležil več kot 768.000 obiskov (v letu 2018 cca. 548.000 obiskov).

Vzdrževanje in razvoj informacijske platforme za SVIT je potekalo skladno z zahtevami programskega sveta SVIT, kot je bilo planirano in brez odstopanj.

Kljub hudim kadrovskim težavam in odhodom določenih zaposlenih (kritično pomanjkanje ustreznih kadrov na trgu dela, ki niso zainteresirani za zaposlitev v javnem sektorju) je bila večina nalog eZdravja v letu 2019 realiziranih. Zaradi omenjenih razlogov so ostale nedokončane posamezne naloge na širšem področju eZdravja, na področjih razvoja in uvedbe inovativnih rešitev na področju telemedicine in pripravi osnutka strategije na področju informatizacije zdravstva.

Pregled ključnih aktivnosti NIJZ in realiziranih izdelkov na področju informatike v zdravstvu oz. eZdravja v letu 2019 zajema:

- informacijska rešitev za zajem izjav volje po zPacP,
- pričetek zbiranja izvidov mikrobioloških preiskav,
- množično zbiranje izvidov radioloških preiskav (CT, MR...),
- začetek množičnega zbiranja diagnoz (tudi akutnih),
- vzpostavitev infrastrukture za razširjene RPPE storitve (primer uporabe inf. sistem ZORA),
- implementacija možnosti začasnega dostopa do zdravstvene dokumentacije pacienta v primeru izvajanja nujne medicinske pomoči (break-the-glass),
- priprava in izvedba Akcijskega načrta - izboljšana kakovost in natančnost podatkov o čakalnih vrstah in čakajočih,
- priprava specifikacij za nadgradnjo sistema eNaročanje, verzija 3 (V3),
- samodejna kontrola maksimalnega odmerka pri predpisu zdravila,
- samodejna sprememba statusa recepta po poteku roka veljavnosti,
- integracija VS z repozitorijem ATNA,
- nova priključena storitev - aplikacija IPPO,
- uvedba elektronskega obrazca za priklop v zNet omrežje,
- uvedba zVEM Plus portala,
- omogočena funkcionalnost vnosa in hrambe Izjav volje (na zVEM),
- omogočena funkcionalnost vpogleda v RPPE (na zVEM Plus za profesionalne uporabnike),
- prenovljena spletna stran <https://podpora.ezdrav.si>,
- vključitev novih uporabnikov na eTriažo in migracija obstoječih na novo aplikacijo,
- nadgradnja Teleradiologije, ki omogoča lažje iskanje in prenos radioloških gradiv,
- pričetek pošiljanja radioloških izvidov v CRPP,
- usklajen plan usposabljanja za uporabnike Teleradiologije.

UPRAVLJANJE NACIONALNIH ZBIRK PODATKOV IN IZKAZOVANJE PODATKOV

Upravljanje nacionalnih zbirk podatkov vključuje zajem, kontrolo, shranjevanje, analiziranje, posredovanje in uporabo podatkov. NIJZ skrbi za zbirke podatkov, ki so določene v Zakonu o zbirkah podatkov na področju zdravstvenega varstva in nekaterih drugih zakonih s tega področja. Pri tem zagotavlja varstvo osebnih podatkov na eni strani in dosegljivost statističnih prikazov na drugi strani. Pomembne javno zdravstvene podatke prikazuje na svoji spletni strani, pripravlja pa tudi poročila različnim uporabnikom, med drugim tudi statističnemu uradu Evropske unije (Eurostat) in mednarodnim organizacijam.

NIJZ je v letu 2019 zaključeval letne podatkovne zbirke, večinoma za leto 2018 in sprotno obdeloval podatke za leto 2019, izvajal koordinacijo in izobraževanje poročevalcev (obveščanje in uvajanje poročevalcev o spremembah in dopolnitvah obrazcev ter Metodoloških navodil za zajem podatkov v letu 2019), usklajeval podatke med posameznimi zbirkami, urejal pripadajočo dokumentacijo; ter pripravljali različne tipe baz za leto 2018 glede na življenjski cikel: o bolniškem staležu, zdravstveni vzgoji, sterilizacijah in umetnih osemenitvah, zobozdravstveni dejavnosti, izvajalcih zdravstvene dejavnosti, umrlih osebah, uživalcih prepovedanih drog, sterilizaciji, poročilu o delu komisije I. in II. stopnje za UPN in sterilizacijo, materinskih šolah, o patronažnem zdravstvenem varstvu, zunaj-bolnišničnih obravnavah, porodih in rojstvih, fetalnih smrtih, uporabi materničnih vložkov, rabi kontracepcije, vse skladno z zakonom, ki ureja področje zbirk podatkov na področju zdravstvenega varstva.

Med rednimi poročili, ki smo jih pripravljali, so bila tudi mesečna poročila o čakalnih dobah. V februarju 2018 smo začeli s pripravo poročila o čakalnih dobah na podlagi e-naročanja. V letu 2019 smo zaradi netočnosti v podatkih, ki so bile ugotovljene pri večini izvajalcev zdravstvene dejavnosti, v sodelovanju z Ministrstvom za zdravje pripravili akcijski načrt. V jeseni 2019 sta bili izvedeni dve veliki akciji preverjanja kakovosti posredovanih podatkov od izvajalcev v centralni sistem eNaročanja, prva med vsemi javnozdravstvenimi zavodi, druga pa pri tistih izvajalcih, ki izvajajo vsaj eno od 21 ključnih zdravstvenih storitev. Poleg tega so bili pripravljene primeri novih kazalnikov za spremljanje čakalnih dob glede na priporočila strokovnjakov WHO.

NIJZ skrbi za klasifikacije in šifrante ter pripravlja definicije za zdravstveni informacijski sistem. Uvaja tudi nove metodologije za spremljanje zdravja in zagotavljanje ključnih indikatorjev na področju javnega zdravja. Na mednarodni ravni deluje v ekspertnih skupinah za spremljanje indikatorjev na področju javnega zdravja. V letu 2019 sta bila posodobljena šifranta vrst zdravstvenih storitev (VZS) in vrst zdravstvenih dejavnosti (VZD), pripravljen je bil protokol vzdrževanja šifranta vrst zdravstvenih storitev, povezovalni šifrant med VZS in VZD ter predlog povezovalnega šifranta med VZS in obračunskimi šifranti ZZS.

V letu 2019 smo nadaljevali z aktivnostmi za vpeljavo **spremljanja zunajbolnišničnih obravnav (SZBO)**. V letu 2018 smo začeli s pilotnim spremljanjem podatkov, ki se je zaključilo v drugi polovici leta 2019. V času testnega zbiranja podatkov smo ugotovili nekatere pomanjkljivosti pri predpisani metodologiji, zato so v letu 2019 že tekale aktivnosti za prve popravke in izboljšave. Prav tako so bile v letu 2019 izvedene aktivnosti za nacionalno implementacijo SZBO na področju zdravstvene vzgoje in centrov za krepitev zdravja.

Spremembe ZZDej v letu 2018 so zahtevale spremembe Registra izvajalcev zdravstvene dejavnosti in delavcev v zdravstvu (RIZDDZ), ki so bile zaključene jeseni 2019. Vzporedno so tekale aktivnosti za spremembe poti podatkov, in sicer so bile izvedene delavnice ter usposabljanja na terenu za izvajalce zdravstvene dejavnosti, ki po novem procesu sami vnašajo podatke neposredno v RIZDDZ, kar poenostavi proces zbiranja podatkov, in razbremeni izvajalce, saj so v večini primerov papirni obrazci za prijave in objave ukinjeni.

V letu 2019 je NIJZ v skladu z izvedbeno uredbo¹ med prebivalci Slovenije starimi 15 let in več izvedel **Nacionalno raziskavo o zdravju in zdravstvenem varstvu (EHIS 2019)**. Z raziskavo zagotavljamo podatke za spremljanje zdravstvenega stanja in zdravstvenega varstva prebivalcev Slovenije, podatki pa so primerljivi z drugimi evropskimi državami, saj so jo po enotni metodologiji izvedle tudi druge evropske države. Anketiranci so se lahko odločili za možnost spletnega odgovora na anketo ali pa osebne anketiranja. Zbiranje podatkov se je zaključilo konec novembra 2019, sledi čiščenje in uteževanje ter priprava končne baze podatkov. V letu 2019 je NIJZ pripravil in konec oktobra 2019 tudi izdal statistično publikacijo Z zdravjem povezana vedenja v šolskem obdobju med mladostniki v Sloveniji, ki temelji na podatkih zbranih z raziskavo Z zdravjem povezano vedenje v šolskem obdobju (HBSC 2018).

NIJZ je v letu 2018 začel s projektom »**Izdelava orodij in vzpostavitev mehanizmov za spremljanje izkušenj pacientov ter samooceno pacientov po določenih posegih**« (PREMs PROMs), kjer je sodeloval z nizozemskim inštitutom NIVEL. V letu 2018 je bila izvedena pilotna anketa pri treh izvajalcih zdravstvene dejavnosti. Marca 2019 je NIJZ izvedel prvo nacionalno raziskavo o izkušnjah pacientov z zunajbolnišnično specialistično zdravstveno obravnavo, v kateri je

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R0255&from=EN>

sodelovalo preko 8000 pacientov in 149 zdravstvenih izvajalcev. V nadaljevanju je NIJZ izvedel statistično analizo, vključno s »case –mix« izračuni ter rezultate predstavil tako na septembrski delavnici Usmerjevalnega odbora (UO) kot tudi izvajalcem na sestanku Odbora za kakovost Združenja zdravstvenih zavodov novembra meseca, rezultati pa so bili posredovani tudi sodelujočim izvajalcem. ZPC je razvil programsko kodo za avtomatično generiranje kvantitativnih in kvalitativnih rezultatov raziskave za posameznega izvajalca, kar pomeni, da bi v prihodnosti NIJZ lahko hitreje pripravil individualizirana poročila o izkušnjah pacientov z zdravstveno obravnavo za posameznega izvajalca. Pripravljeno je bilo poročilo o raziskavi za spletno mesto Moja izkušnja, naše zdravstvo, dokument o metodologiji nacionalne raziskave ter oblikovni predlog same spletne strani.

Razvit je bil tudi vprašalnik o izkušnjah pacientov z akutno bolnišnično oskrbo, bolnišnična raziskava pa je potekala v začetku decembra 2019, sodelovalo je 22 zdravstvenih izvajalcev. ZPC je skupaj z nizozemskim inštitutom NIVEL pripravil Akcijski načrt za implementacijo rezultatov projekta PREMs&PROMs ter zaključno poročilo projekta, ki je bilo predstavljeno članom UO decembra 2019, ko se je projekt zaključil. V zvezi s samoocenami pacientov po določenih posegih (PROMs), je bilo tekom projekta ugotovljeno, da mora Slovenija uporabiti enega od mednarodno razvitih PROMs instrumentov v Sloveniji ter da je potrebno pri implementaciji tovrstnih instrumentov nujno vključiti klinike oziroma morajo biti PROMs inštrumenti integrirani v klinični potek zdravljenja. NIJZ se je glede na objavljene mednarodne smernice OECD o rabi PROMs inštrumentov pri elektivnih zamenjavah kolka in kolena usmeril na področje ortopedije, kjer smo vzpostavili aktivnosti za imenovanje delovne skupine PROMs za področje menjave kolka in kolena.

NIJZ je v tudi v letu 2019 aktivno sodeloval v operativni delovni skupini za podporo projektu posodobitve sistema sporočanja in učenja iz opozorilnih nevarnih in drugih škodljivih dogodkov (SenSys) ter usmerjevalni in delovni skupini za pripravo Nacionalne stroškovne analize za dejavnosti, ki jih izvajajo bolnišnice. V letu 2019 je pričel tudi s sodelovanjem v delovni skupini za ureditev vzpostavitve nacionalnega centralnega registra oploditev z biomedicinsko pomočjo, katere delo se bo nadaljevalo tudi v letu 2020.

Na spletnih straneh NIJZ je bil pred kratkim objavljen vsebinsko ter organizacijsko **prenovljen NIJZ podatkovni portal**². V letu 2019 je bil portal osvežen z zadnjimi dostopnimi podatki, objavljenimi v skladu s koledarjem objav³, kjer so napovedane objave pooblaščenih izvajalcev državne statistike. Ministrstvo za javno upravo je v preteklem letu vzpostavilo Nacionalni portal odprtih podatkov Slovenije OPSI⁴, ki je zgrajen na odprtokodni programski opremi. OPSI predstavlja enotno nacionalno spletno točko za objavo odprtih podatkov za celotni javni sektor. Tudi v letu 2019 smo nadaljevali z objavami povezav datotek in metapodatkov NIJZ podatkovnega portala (več kot 400) na portalu OPSI – Odprti podatki Slovenije (<https://podatki.gov.si/>). Objava povezav na podatke je umeščena v področje Zdravja.

Posredovanje podatkov mednarodnim organizacijam ter uporabnikom, ki želijo po meri pripravljene podatke, je pomemben del celotne diseminacije podatkov in informacij.

V letu 2019 je bilo preko poštnega predala edamis@nijz.si prejetih 16 zahtevkov s strani mednarodnih in slovenskih organizacij.

---

² <https://podatki.nijz.si/>

³ <https://www.nijz.si/sl/podatki/koledar-objav-za-let-2019>

⁴ <https://podatki.gov.si/>

Najobsežnejši del so predstavljali trije mednarodni vprašalniki, ki z dodatnimi vprašanji in poizvedbami in pripravo dodatnih pojasnil in potrditvijo podatkov/kazalnikov, običajno predstavljajo večmesečno korespondenco z mednarodnimi organizacijami. Zaradi obsežnosti vsebin je potrebna med organizacijska koordinacija znotraj Slovenije (SURs, ONKO, ZZZS, URSVS, MZ, IRSSV, SSZ, FŠ, Zdravniška zbornica, Združenje zavarovalnic ...) in NIJZ. Vprašalnik HCQO, ki definira velik obseg kazalnikov kakovosti v zdravstvu, je bil izveden v dveh stopnjah. Poleg običajnih kazalnikov, katerih preračuni se izvajajo v organizacijah samih, smo prejeli tudi pripravljene programe za preračune kazalnikov (SAS sintakse), ki so predstavljali velik izziv pri pripravi ustrezno definiranih podatkovnih vhodnih baz.

Ključni obsežni vprašalniki mednarodnih organizacij so:

- OECD Health Data Questionnaire,
- OECD/Eurostat/WHO Europe Joint Questionnaire on Non-monetary Health Care statistic,
- HCQO Data Collection (kazalniki kakovosti).

Poleg prej navedenih treh vprašalnikov, smo v poštni predal prejeli še 12⁵ zahtev za pripravo podatkov, kazalnikov in dodatnih pojasnil o podatkih. Poleg podatkovnih zahtev smo z Organizacijo za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) sodelovali tudi pri pregledu mednarodno zelo odmevne publikacije »Health at a Glance 2019«, ki povzema celoten spekter podatkov, objavljenih na OECD podatkovnem portalu ter drugih mednarodnih inštitucijah.

Na Eurostat so bile v skladu z uredbami Evropske komisije pravočasno oddani vsi podatki in podatkovne baze (COD, ESAW, ...).

V obdobju od januarja do decembra 2019 smo v statistično pisarno prejeli 253 za pripravo in obdelavo podatkov. Od teh je bilo zaključenih 196 zahtevkov, za katere so bili pripravljene podatki in oddana pojasnila. Ostali zahtevki (57) so bodisi v pripravi, bodisi preusmerjeni na druge institucije ali niso bili naročeni. Za večino zaključenih povpraševanj je bilo potrebno obračunati stroške dela. Znesek obračunanih stroškov dela znaša 7.831,80 EUR brez DDV, kar je povprečen znesek (okrog 10.000 €) za zadnjih nekaj let. V kolikor so bili podatki že pripravljene in/ali objavljeni na NIJZ podatkovnem portalu ali v publikacijah, so bili pripravljene in posredovane brezplačno. Iz tega razloga so tudi obračunani stroški nižji, saj je na portalu objavljenih čedalje več podatkov.

Pomembno diseminacijsko orodje so tudi publikacije podatkov, krovno publikacijo pa predstavlja Zdravstveni statistični letopis, ki prinaša informacije in podatke z različnih področij zdravja in zdravstvenega varstva. Publikacija za leto 2019 je trenutno še v zaključni fazi priprave, objava pa je predvidena v spomladanskem času 2020. NIJZ deluje tudi kot pooblaščen izvajalec v sistemu državne statistike za področje zdravja, zdravstvenega varstva in varstva pri delu. NIJZ tu uspešno izvaja naloge, kot so v soglasju s SURS definirane v vsakokratnem letnem programu statističnih

---

⁵ Seznam:

- OECD Regional questionnaire 2018 (koordinira SURS),
- Mortality and population data collection,
- UN IGME Draft Child Mortality Estimates,
- 2019 Country Survey on Capacity and Response to Noncommunicable Diseases (NCD)
- Data - WHO Health for All Database 2019,
- Vzpostavitev sistema rednega posredovanja podatkov ZZZS in NIJZ - Vzpostavitev sistema rednega poročanja - NIJZ
- Global Status report on health data systems and capacity
- Draft Country Health Profile – Slovenia
- SDG baza kazalnikov Združenih narodov (WHO),
- OECD - Questionnaire for the Fast Track Paper on Waiting Times for Health Services,
- Posodobitev kazalnikov ciljev trajnostnega razvoja,
- Unified Demographic Data Collection 2019.

raziskovanj, o čemer tudi poroča skupaj z drugimi izvajalci v sistemu državne statistike v Poročilu o izvajanju Letnega programa statističnih raziskovanj (glej <http://www.stat.si/StatWeb/LegislationAndDocuments/StatSurveys>).

Ključni izdelki v letu 2019 na področju zagotavljanja podatkov in izkazovanja zdravstvenih informacij so bili:

- Priprava podatkovnih baz za leto 2018, vključno s spremljajočo dokumentacijo k posameznim zbirkam (metapodatki) in priprava metodoloških navodil za leto 2020,
- Izvedba pilotnega zbiranja in delna nacionalna implementacija prenovljene zbirke zunajbolnišničnih statistik - SZBO in prenovljenega RIZDDZ,
- Objava podatkov večine zbirk in zdravstvenih kazalnikov ter publikacije Zdravstveni statistični letopis na spletni strani NIJZ,
- Priprava podatkov za poročanje mednarodnim organizacijam: OECD, WHO, Eurostat, EMCDDA,...
- Izvedba nalog v skladu z veljavnim Letnim programom statističnih raziskovanj,
- Izvedba Nacionalne raziskave o zdravju in zdravstvenem varstvu (EHIS 2019),
- Objava podatkov raziskave o pogostosti uživanja živil in prehranskih navadah med otroki in odraslimi (Si.Menu Slovenija),
- Objava podatkov Nacionalne raziskave o alkoholu, tobaku in drugih drogah (ATADD 2018),
- Izvedba nacionalne ankete o izkušnjah pacientov v specialističnih ambulantah (PREMs).

NALOGE JAVNO ZDRAVSTVENEGA TIMA NA OBMOČNI ENOTI NA PODROČJU NENALEZLJIVIH BOLEZNI V OKVIRU JAVNE SLUŽBE

Sodelavci na vseh območnih enotah so izvajali naloge vodenja podatkovnih zbirk in sicer kot sodelavci v procesu zbiranja, kontrole podatkov, komunikacije in usklajevanje podatkov s poročevalci; informirali so poročevalce o novostih v metodoloških navodilih pri zbirkah NIJZ2, NIJZ3, NIJZ5, NIJZ6, NIJZ16, NIJZ48, NIJZ49, NIJZ50, NIJZ54, NIJZ60, NIJZ61. Poleg tega so kodirali podatke pri zbirki NIJZ5 in vnašali podatke v zbirko NIJZ16.

Na področju diseminacije podatkov in informacij so območne enote NIJZ sodelovale pri pripravi Zdravstvenega statističnega letopisa, pri diseminaciji in promociji uporabe orodja Zdravje v občini / regiji in odgovarjale na ad-hoc poizvedbe po podatkih in informacijah v lokalnih okoljih.

Javnozdravstveni tim območne enote je na področju krepitve zdravja in preventivnih programov izvajal regijsko koordinacijo slovenske mreže zdravih šol in programa zdravje v vrtcu ter usposabljanja zaposlenih v teh ustanovah za izvajanje različnih programov promocije zdravja v vrtčevskem in šolskem okolju; strokovno spremljal področje prehrane in svetoval vzgojno izobraževalnim zavodom; koordiniral in strokovno usmerjal izvajalce preventivnih programov za zmanjšanje razširjenosti dejavnikov tveganja in zgodnje odkrivanje kroničnih nenalezljivih bolezni pri odraslih; koordiniral in strokovno usmerjal izvajalce programov vzgoje za zdravje otrok in mladostnikov; sodeloval pri implementaciji Strategije dolgožive družbe; koordiniral aktivnosti na področju zagotavljanja zdravja otrok v povezavi z okoljem na regionalni ravni (zdravo s soncem, kemijska varnost, zmanjševanje negativnih posledic izpostavljenosti hrupu); obeleževal z zdravjem povezane svetovne dni; izvajal aktivnosti krepitve zdravja v lokalnih okoljih.

Območne enote NIJZ zagotavljajo administrativno in tehnično podporo delu zastopnikov pacientovih pravic.

4.2.2. Program dela za plačnika ZZS v letu 2019

UPRAVLJANJE PREVENTIVNIH ZDRAVSTVENIH PROGRAMOV

PROGRAM VZGOJE ZA ZDRAVJE OTROK IN MLADOSTNIKOV

V okviru programa dela za plačnika ZZS je potekalo regijsko upravljanje programa zdravstvene in zobozdravstvene vzgoje. Kontinuirano smo zagotavljali strokovno usmerjanje in podporo izvajalcem vzgoje za zdravje v regijah. Reševali smo aktualne izzive vstopanja zdravstvenih delavcev v vzgojnoizobraževalne ustanove, doseganja realizacije storitev ter razvijali nove poti in pristope za boljše sodelovanje med VIZ in ZD. Izvedena strokovna srečanja so naslovila ključne teme vzgoje za zdravje v letu 2019: Hrup in zdravje, Teža šolske torbice, Duševno zdravje, Zasvojenosti, Psihoaktivne snovi in tvegana vedenja. Izvedli smo nacionalni strokovni srečanja »Mladost brez tobaka« in »Preventiva na področju zasvojenosti od drog«. Izvedli smo nacionalno raziskavo o sodelovanju med izvajalci vzgoje za zdravje ter šolami oz. vrtci z otroki s posebnimi potrebami.

PROGRAM INTEGRIRANE PREVENTIVE KRONIČNIH NENALEZLJIVIH BOLEZNI PRI ODRASLIH – PROGRAM SKUPAJ ZA ZDRAVJE

NIJZ upravlja program integrirane preventive kroničnih nenalezljivih bolezní, ki združuje Nacionalni program primarne preventive srčno-žilnih bolezní, razširjen program preventive kroničnih nenalezljivih bolezní v (referenčnih) ambulantah družinske medicine in delovanje zdravstvenovzgojnih centrov ter centrov za krepitev zdravja, v nov enovit Program skupaj za zdravje.

Implementirali smo prenovljeno obravnavo Zdravo hujšanje (odraslih), ki je najbolj kompleksna javnozdravstvena intervencija za spremembo življenjskega sloga, ki jo izvajajo zdravstvenovzgojni centri in centri za krepitev zdravja. Izdali smo priročnik o prehrani, prenovljeno diagnostično orodje o prehranjevalnih navadah, izdelali smo klinična pot prehranske obravnave.

Izvedli smo 50-dnevno Temeljno izobraževanje za promocijo zdravja in preprečevanje kroničnih bolezní v primarnem zdravstvenem varstvu – teoretični in praktični del in Temeljno izobraževanje za DMS v ADM – modul preventiva (3 x 5 dni). Izvedli smo tudi obdobjna srečanja timov v zdravstvenovzgojnih centrih in centrih za krepitev zdravja.

Izdelali smo programski dokument »Navodila za organizacijo in delovanje zdravstvenovzgojnih centrov ter izvajanje Programa svetovanja za zdravje«. Kontinuirano smo zagotavljali strokovno usmerjanje in podporo izvajalcev zdravstvene dejavnosti, ki izvajajo programe preventive in krepitev zdravja.

Vzpostavili in koordinirali smo mentorsko mrežo na področju psihoedukativnih intervencij in na področju sladkorne bolezní. Obe mreži zagotavljata mentorstvo izvajalcem teh obravnav v zdravstvenovzgojnih centrih in centrih za krepitev zdravja. S pomočjo regijskih odgovornih zdravnikov smo spodbujali izvajalce zdravstvene dejavnosti k povečanju deleža preventivno pregledanih odraslih oseb in k napotovanju v zdravstvenovzgojne centre.

Izdali smo poročila o evalvaciji delavnice Podpora pri spoprijemanju z depresijo, o izvajanju programa integrirane preventive v zdravstvenih domovih Celje, Sevnica in Vrhnika ter o organizaciji in izvedenih aktivnostih v zdravstvenovzgojnih centrih in centrih za krepitev zdravja.

Postavili smo novi spletni strani državnih preventivnih programov Skupaj za zdravje (namenjen odrasli populaciji) in Zdaj – Zdravje danes za jutri (namenjen staršem, otrokom, mladostnikom in nosečnicam). Preko teh spletnih strani komuniciramo ključne vsebine krepitev zdravja in preventivnih programov za vse populacijske skupine. Izvedli smo tradicionalno Letno konferenco izvajalcev preventivnih in zdravstvenovzgojnih obravnav.

Založili in izdali smo preko 70.000 kosov gradiv za izvajalce in uporabnike programov preventive in krepitev zdravja.

UPRAVLJANJE NACIONALNEGA PROGRAMA DUŠEVNEGA ZDRAVJA

V letu 2019 smo izvajali strokovno koordinacijo ter vzpostavili osnovne nacionalne in regionalno – lokalne upravljalske strukture za podporo implementacije NPDZ in centrov za duševno zdravje (CDZ).

Pripravili smo podlage za vzpostavitev in delovanje interdisciplinarnih delovnih skupin (IDS): IDS za mrežo CDZOM, IDS za mrežo CDZO, IDS za izobraževanje na področju DZ, IDS za področje raziskovanja, spremljanja, evalvacije na področju duševnega zdravja ter zagotavljanja kakovosti delovanja CDZ ter IDS za področje komuniciranja na področju duševnega zdravja. V okviru IDS so bili pripravljene strokovna izhodišča, programi usposabljanj in osnutki priročnikov za posamezna delovna področja.

Podpirali smo vzpostavljanje in delovanje CDZ na nacionalni in regionalno lokalni ravni ter koordinirali deležnike. Izdelali smo izhodišča za dogovarjanja v Splošnem dogovoru, seznam storitev ZZZS, organizacijske in kadrovske pogoje delovanja centrov za duševno zdravje. Kontinuirano smo zagotavljali strokovno usmerjanje in podporo zdravstvenim domovom in centrom za duševno zdravje. Nudili smo podporo direktorjem zdravstvenih domov pri ustanavljanju centrov za duševno zdravje.

Izobraževali in usposabljali smo strokovnjake, zaposlene v CDZ in novo zaposlene koordinatorje na OE NIJZ: Na področju izobraževanja in usposabljanja strokovnega kadra iz CDZ je bilo v preteklem letu izvedenih 10 sklopov izobraževanj oz. 17 dni. Poleg tega so člani timov CDZOM, ki nimajo klinične specializacije, vključeni v enoletno izobraževanje, ki poteka 2 dni mesečno ter je primarno namenjeno specializantom pedopsihiatrije in ga organizira psihiatrična klinika Ljubljana in Pedopsihiatrični oddelek Pediatrične klinike UKC Ljubljana.

S strokovno podporo, organizacijo in sredstvi SZO je bila izvedena delavnica MH GAP (Mental Health GAP) na področju duševnega zdravja otrok in mladostnikov za skupino strokovnjakov (pedopsihiatri, klinični psihologi) iz CDZOM, ki predstavljajo bodoče edukatorje za nadaljnje izobraževanje strokovnjakov iz CDZOM, ki nimajo klinične specializacije iz duševnega zdravja ter za patronažne sestre in pediatre osnovnega zdravstva.

Izdelali smo metodologijo, nabor kazalnikov in načrt spremljanja in evalvacije implementacije NPDZ in CDZ. Nadaljnje aktivnosti bodo potekale v 2020.

S ciljem usmerjenega in prepoznavnega komuniciranja na področju implementacije NPDZ in CDZ smo v letu 2019 pripravili vsa temeljna orodja na področju komuniciranja duševnega zdravja: celostna grafična podoba NPDZ (Program MIRA), različna komunikacijska in promocijska orodja v podporo implementaciji NPDZ.

DRŽAVNI PROGRAM PRESEJANJA IN ZGODNJEGA ODKRIVANJA RAKA NA DEBELEM ČREVESU IN DANKI – PROGRAM SVIT

V letu 2019 je bilo v Program Svit povabljenih 308.155 oseb z urejenim obveznim zdravstvenim zavarovanjem. Komplet testerjev za odvzem dveh vzorcev blata za odkrivanje prikrite krvavitve je bil vsaj enkrat poslan 189.206 osebam. Za analizo primerne vzorce je v centralni laboratorij Programa Svit vrnilo 179.899 (94,66%) oseb. Med analiziranimi osebami je imelo 168.949 (93,91%) oseb negativen izvid in 10.950 (6,09%) oseb pozitiven izvid. Opravljenih je bilo 10.736 kolonoskopij pri 10.278 osebah in potrjenih je bilo 7.640 histopatoloških preiskav. Odzivnost v program je bila v letu 2019 enaka 65,59% in presejanih je bilo 180.685 oseb oz. 61,30% povabljene populacije. Po do sedaj zbranih podatkih je bilo v letu 2019 odkritih 172 primerov raka debelega črevesa in danke in 2.016 oseb je imelo napredovali adenom, ki predstavlja večje tveganje za nastanek raka.

V letu 2019 je Program Svit začel s 6. presejalnim krogom.

Skozi vse leto so potekale intenzivne promocijske, komunikacijske, strokovne in medijske aktivnosti za obeležitev 10 let delovanja Programa Svit, kjer smo izpostavili zavidljive dosežke Programa Svit pri zniževanju incidence in boljšem odkrivanju zgodnejših stadijev raka debelega črevesa in danke.

Na International Cancer Screening Conference 2019, Rotterdam, Nizozemska se je od 3. do 5. 6. 2019 Program Svit predstavil s posterjem. Med več kot 100 prijavljenimi postri je bil Program Svit izbran med tri najboljše predstavitve na mednarodni konferenci.

V mreženje za podporo implementaciji Programa Svit na regijski ravni so bile tudi v letu 2019 aktivno vključene območne enote Nacionalnega inštituta za javno zdravje. S svojim prostovoljnim delom so nam bili v veliko pomoč ambasadorji Programa Svit.

11. 12. 2019 je potekalo strokovno srečanje za izvajalce Programa: Svitov dan 2019, za kolonoskopiste in patologe smo izvedli usmerjena izobraževanja.

LETNO POROČILO O OPRAVLJENEM DELU NA OBMOČNIH ENOTAH NIJZ NA PODROČJU NALEZLJIVIH BOLEZNI

V letu 2019 smo spremljali gibanje nalezljivih bolezni v skladu z obstoječimi VDDN-ji, v katerih sodelujemo, obravnavali sporadične primere nalezljivih bolezni, ki zahtevajo epidemiološko poizvedovanje in intervencijo, zaznavali, spremljali clustre in izbruhe v posameznih regijah ter sami ali pa v sodelovanju s pristojnimi inšpekcijskimi službami priporočili ukrepe za omejevanje širjenja ter spremljali epidemiološko situacijo. Izvajalcem cepljenja v regijah smo nudili strokovno pomoč, prav tako komunicirali z laiki ter sodelovali v izjavah za medije obveščanja.

Na osnovi zakonsko določenega epidemiološkega spremljanja nalezljivih bolezni v regijah z namenom pravočasnega izvajanja ukrepov za njihovo preprečevanje in obvladovanje smo v letu 2018 na devetih območnih enotah (OE) skupno prejeli 48.059 **prijav nalezljivih bolezni**. Prijave smo dnevno, tedensko, mesečno in letno analizirali ter na podlagi teh informacij ocenjevali epidemiološko situacijo v regijah.

Skozi vse leto, posebej pa še v času sezonskega pojavljanja gripe in akutnih okužb dihal, smo v okviru nacionalnega mrežnega spremljanja koordinirali delo vključenih zdravnikov. Zbirali,

analizirali in pošiljali smo podatke na centralno enoto NIJZ. O izsledkih smo obveščali zdravstvene službe v regijah.

Na regionalnem nivoju smo sodelovali tudi pri spremljanju spolno prenosljivih okužb.

V letu 2019 smo v regijah obravnavali dogodke, ki bi lahko predstavljali potencialno tveganje za javno zdravje. Obravnavali smo **101 izbruhov nalezljivih bolezni**, v katerih je od 21.015 **izpostavljenih oseb** skupno **zbolelo 2791 oseb**. Obravnavali smo **56 kontaktnih izbruhov**, **34 kapljičnih izbruhov**, **10 alimentarnih izbruhov** in **1 nozokomialen izbruh**. Med povzročitelji izbruhov smo največkrat dokazali virus norovirus (36), sledi virus gripe (23), oslovski kašelj (8), rotavirus (13), enterovirus (1), yersinio (1), shigella sonnei (1), sapovirus (1), enteropatogena E. coli (2), ošpice (2), ešerihija (1), salmonella (4), legionella (1), Vankomicin odporni Enterococcus faecium - VRE (1), garje (1), neznani povzročitelj (5).

V primerih pojava NB, ki zahtevajo poglobljeno obravnavo, smo izvajali usmerjeno epidemiološko poizvedovanje z eventualnim odvzemom/načrtovanjem mikrobioloških vzorcev za ugotavljanje virov okužbe ter izvajali ustrezne ukrepe za preprečevanje širjenja bolezni. V tem okviru smo v prvem polletju iz prve skupine prijavljenih nalezljivih bolezni obravnavali 4 primere meningokoknega meningitisa in zaščitili 144 kontaktov s kemoprofilakso in 23 primerov ošpic s 532 kontakti.

V primeru groženj za JZ smo nudili strokovno podporo zdravstvenim službam v regijah, vrtcem, šolam, domovom za institucionalno varstvo, ter območnim izpostavam UVHVVR, ZIRS in ostalim deležnikom. V več primerih pojava nalezljive bolezni/izbruha smo sodelovali medregijsko, potrebna je bila izmenjava podatkov in informacij na različnih strokovnih nivojih (bolnišnice, zdravstveni domovi, NLZOH, MF, IMI, CNB, OE NIJZ, UVHVVR, ZIRS).

V regijah smo zdravstveni službi nudili neprekinjeno 24/7 epidemiološko pomoč.

Pomagali smo organizatorjem **množičnih prireditev v regijah** pri varni izvedbi dogodkov in bili pripravljeni na hiter odziv v primeru pojava NB.

Sodelovali smo pri izdelavi, oblikovanju in uvedbi različnih strokovnih vsebin (algoritmi, navodila, smernice...), bodisi znotraj CNB skupine (centralna in območne enote) ali pa interdisciplinarno (sodelovanje s Centrom za zdravstveno ekologijo, z NLZOH, UVHVVR, ZIRS).

V ambulantah na OE NIJZ smo skupno obravnavali 944 oseb zaradi možnega suma na steklino - **antirabična obravnava** ter 165 oseb zaščitili s cepljenjem proti steklini, kar skupaj pomeni 544 cepljenj. Preventivno smo zaščitili 60 študentov veterine, kar pomeni 180 cepljenj.

Izvedli smo tudi 14141 cepljenj kot zaščito 13377 posameznikov ob posebnih zdravstvenih in **epidemioloških indikacijah** (presaditev kostnega mozga, asplenija, kronična odpoved ledvic,...).

V ambulantah smo izvajali tudi zaščito posameznikov s cepljenjem proti KME, gripi, pnevmokoknim okužbam, hepatitisom, meningitisom, rumeni mrzlici, tifusu, tetanusu, davici, oslovskemu kašlju, otroški paralizi, noricam, HPV, ošpicam, mumpsu, rdečkam in rotavirusom. Skupno smo opravili 54065 **samoplačniških cepljenj**.

V ambulantah za potnike, ki delujejo v okviru OE NIJZ, smo obravnavali potnike pred odhodom na potovanje, jim po potrebi predpisali antimalarično zaščito in izvedli potrebna cepljenja. Potnikom smo nudili obsežne Informacije za zaščito zdravja na potovanju. Obravnavali smo 7084 potnikov in predpisali 1421 receptov za antimalarično zaščito.

Na OE Kranj so v letu 2019 opravili 253 razgovorov in odvzemov za spolno prenosljive spremembe in 597 ostalih odvzemov (glive, garje, borelija, revma,...) ter izvedli 7 odvzemov krvi za test na HIV.

V ambulanti medicine dela, športa in prometa (MDŠP) so opravili 337 preventivni obdobjih zdravniških pregledov, od tega je bilo 156 zaposlenih na NIJZ.

Nekatere območne enote nadaljujejo z mesečnim obveščanjem strokovne javnosti o gibanju nalezljivih bolezni v regiji. Prav tako smo bili aktivni pri objavljanju aktualnih regijskih novic na spletni strani NIJZ/Regije.

Izdelki/indikatorji dosežkov:

- Regijska poročila o opravljenih cepljenjih predšolskih otrok in ostalih skupin prebivalstva, vključno z antirabičnimi obravnavami.
- Poročila o spolno prenosljivih okužbah za namene epidemiološkega spremljanja (88 prijav).
- Tedenska poročila o prijavljenih nalezljivih boleznih v regijah.
- Poročila za dogajanje v času pripravljenosti v šritih regijah v pripravljenosti.
- Tedenska poročila o gibanju ARI/GPB preko mreže izbranih zdravnikov v regijah (52 tednov).
- Izjave za javnost (klipping).
- Objavljene regijske novice (spletna stran NIJZ/Regije).
- Regijski epidemiološki vestnik (OE CE, OE MS).
- Izvedenih devet regijskih srečanj s cepilnimi timi-seznami udeležencev na regijskih srečanjih s cepitelji (9x).
- Izvedba šestih srečanj dobre cepilne prakse v petih regijah.(v Ljubljani dvakrat).
- Izvedba devetih sestankov z izvajalkami vzgoje za zdravje za predšolske otroke v vseh regijah.
- Zbirno polletno poročilo o opravljenih storitvah za ZZZS.
- Finančni prikazi o izvedenih samoplačniških storitvah po OE.

ZMANJŠEVANJA ŠKODE NA PODROČJU DROG (OE KOPER)

V letu 2019 smo izvajali nacionalni program zmanjševanje škode na področju drog, pri tem smo sledili Resoluciji o nacionalnem programu na področju drog (2014-2020) in ciljem Akcijskega načrta na področju drog (2019-2020). Izvajali smo koordinacijo programov zmanjševanja škode, zagotavljali sterilni pribor za injiciranje, koordinirali zbiranje in odvoz odpadnih igel, zbirali in analizirali epidemiološke in druge podatke ter se odzivali na potrebe programov zmanjševanja škode ter skupnosti. V letu 2019 se je večina lokalnih skupnosti soočala s pojavom »odprtih scen«. Pojav vidnega uživanja drog v skupnosti je posledica slabšega socialno-ekonomskega položaja ranljivih družbenih skupin. Z večanjem brezdomstva med injicirajočimi uporabniki prepovedanih drog, migracijami in poglobljanjem revščine, se soočamo tudi z vidnejšo uporabo prepovedanih drog v skupnosti in pojavom infektivnih odpadkov tako v/n javnih kakor tudi v/n zasebnih prostorih. NIJZ OE Koper se je ob izvajanju rednih nalog aktivno odzival tudi na potrebe lokalnega okolja s ciljem varovanja javnega zdravja.

Koordinacija programov zmanjševanja škode (v nadaljevanju ZŠ)

V letu 2019 smo v okviru NIJZ OE Koper nadaljevali s koordiniranjem mreže programov zmanjševanja škode na področju drog. Mrežo sestavlja enajst programov, ki so razpršeni po celotnem območju Slovenije. V tem obdobju so programi izvajali terensko delo v več kot sedemdesetih krajih, na več kot 80 lokacijah po Sloveniji. V osmih programih so vzpostavljeni dnevni centri, ki ponekod delujejo na več lokacijah, šest programov je izvajalo terensko delo, od tega jih je bilo pet opremljenih z mobilno enoto, en program pa je izvajal klasično terensko delo na dveh lokacijah. V letu 2019 je bilo v programe vključenih 2.214 različnih oseb, od tega 164 novih uporabnikov programov. Programi zmanjševanja škode so sodelovali pri doseganju večine ciljev Akcijskega načrta, povezanih z aktivnostmi zmanjševanja škode. Večina programov je namenjenih visoko tveganim uporabnikom prepovedanih drog, eden pa osebam, ki droge uporabljajo v nočnem življenju. V letu 2019 so programi zabeležili 26.155 stikov z visoko tveganimi uporabniki prepovedanih drog in izdali 591.080 igel in brizg. V okviru mreže omenjenih programov delujeta tudi zavetišče za brezdomne uporabnike drog in varna hiša za ženske uporabnice drog. Programi so usmerjeni v zmanjševanje družbene, socialne in zdravstvene škode, ki nastaja zaradi uporabe prepovedanih drog. Z redno koordinacijo mreže in zagovorništvom programov zmanjševanja škode je NIJZ OE Koper podpiral razvoj kakovostnejšega terenskega dela z visoko-tveganimi uporabniki drog in hkrati preverjali potrebe po novih programih pomoči. V 2019 je NIJZ OE Koper izvedel štiri sestanke, od tega tri redne delovne sestanke s strokovnimi vodji programov ZŠ, na enem sestanku pa so se nam pridružile tudi medicinske sestre, ki delujejo v omenjenih programih v okviru projekta Razvoj in nadgradnja mreže mobilnih enot za izvajanje preventivnih programov zmanjševanja škode. Projekt je financiran iz sredstev Evropskega socialnega sklada in trajal bo 5 let (2017-2022).

Zagotavljanje sterilnega materiala za injiciranje drog

NIJZ OE Koper zagotavlja sterilne materiale za varno injiciranje za vse programe ZŠ v Sloveniji. Letno izvede javno naročilo za nakup materialov, spremlja potrebe po določenih materialih, skrbi za skladiščenje, vodenje evidenc, distribucijo, spremlja ustreznost materialov in ureja morebitne reklamacije s ponudniki ter skrbi za vso potrebno administracijo. V sodelovanju s programi ZŠ ugotavlja potrebe po novih oz. drugačnih materialih ter preverja možnosti nabave (npr. potreba po vodi za injekcije). V programih zamenjave sterilnega pribora se zbirajo odpadne igle. NIJZ OE Koper zagotavlja neprodušne posode za zbiranje infekcijskih odpadkov ter odvoz in strokovno uničenje; skrbi tudi, da imajo programi urejene zbiralnice za odpadke.

Program zamenjave sterilnega pribora za injiciranje je osnovno izhodišče za vse druge pristope v okviru zmanjševanja škode, ki so namenjeni injicirajočim uporabnikom drog, saj je olajšan dostop do sterilnega pribora pomemben tako zaradi preventivnih razlogov preprečevanja okužb z nalezljivimi boleznimi kakor tudi zaradi boljšega dostopa do skrite populacije uporabnikov drog. Programi zamenjave sterilnega pribora potekajo v dnevni centrih in na terenu, ki ga delavci izvajajo na lokacijah, na katerih se zadržujejo uporabniki. Poleg zamenjave brizg in igel ter distribucije drugih pripomočkov za injiciranje (alkoholne krpice, 'žličke' za pripravo droge, askorbinska kislina, žepni kontejnerji za odpadne igle...) terenski delavci in delavci v dnevni centrih razdeljujejo tudi informativna gradiva o nalezljivih boleznih in manj tveganem injiciranju. Te aktivnosti pomembno vplivajo na nizko razširjenost okužbe s HIV med uporabniki prepovedanih drog. Hkrati pa programi svetujejo o nevarnostih okužbe s hepatitisom C ter napotujejo uporabnike na testiranje za hepatitis C in jih motivirajo za zdravljenje. Programi tudi aktivno sodelujejo v sodelovanju z Infekcijsko kliniko v programu evidentiranja okuženih.

V okviru omenjenega, NIJZ OE Koper skrbi tako za zagotavljanje materiala, njegovo ustrezno zbiranje v ustrezni embalaži, kakor tudi za odvoz in strokovno uničenje uporabljenega oz. infektivnega materiala. V letu 2019 je NIJZ OE Koper pripravil razpisno dokumentacijo za izvedbo javnega naročila za materiale za varno injiciranje ter uspešno izvedel javno naročilo. NIJZ OE Koper je skrbel tudi za sprotno nabavo materiala za injiciranje drog in dostavo tega materiala društvom, ki izvajajo program zamenjave sterilnega materiala ter vodil zaloge omenjenega materiala. Izvajala se je tudi sprotna nabava plastičnih posod za enkratno uporabo z zapiranjem za infekcijske odpadke, ki se zbirajo v programih ter koordinacija odvoza infektivnega materiala.

Zbiranje epidemioloških podatkov na področju drog

V 2019 se je kontinuirano spremljalo trende na področju injiciranja prepovedanih drog z zbiranjem evidenc o izdanem in vrnjenem materialu za injiciranje in podatkov o porabi materialov ter številu kontaktov v programih zmanjševanja škode na področju drog ter podatkov o trendih uporabe drog med uporabniki, ki uporabljajo storitev zamenjave sterilnega pribora. Izvedli smo izvedli Anketo o uporabi drog med uporabniki programov ZŠ. Podatke smo vnesli v bazo, jih analizirali in objavili v Nacionalnem poročilu o stanju na področju drog 2019 ter v standardnih tabelah EMCDDA (Tabela 7: High Risk Drug Use; Tabla 10: Harm Reduction).

Izvedli smo tudi raziskavo o (Zlo)rabi zdravil med uporabniki programov zmanjševanja škode. Rezultati kažejo, da je (zlo)raba zdravil med visoko-tveganimi uporabniki prepovedanih drog zelo razširjena, da je pogostejša pri moških kot pri ženskah. Najpogosteje se (zlo)rablja uspravala z namenom omamljanja. Do zdravil uporabniki najpogosteje dostopajo preko uličnih preprodajalcev, osebnega zdravnika in/ali psihiatra, prijateljev, znancev, sorodnikov, ki „prodajajo“ svoja zdravila. Kot negativne posledice (zlo)rabe zdravil pa so uporabniki navajali zadrževanje vode, hude abstinenčne krize, epileptični napadi, tresenje rok, napenjanje, razdražljivost, apatičnost, nejevoljnost, zmedenost, pozabljivost in nemir...

Tekom leta smo nadaljevali z razvojem novih metodološki orodji za zbiranje epidemioloških podatkov z namenom izboljšanja ocene problematične uporabe drog. Ocenjujemo namreč, da se ocena problematičnih uporabnikov drog v Sloveniji giblje med 6.000 in 10.500, od tega naj bi bilo približno 5.000 injicirajočih uporabnikov drog.

Odzivi na potrebe na področju varovanja javnega zdravja v skupnosti

NIJZ OE Koper se je aktivno odzival na pojav uporabe drog na javnih mestih s sodelovanjem na posvetih, okroglih mizah in osveščanjem splošne javnosti. Sodelovali smo pri reševanju problematike odprtih scen na področju drog v Mestni občini Ljubljana (aktivno sodelovanje v delovni skupini, ki jo je z namenom strokovnega reševanja problematike imenoval župan mestne občine Ljubljana, Zoran Jankovič), Mestni občini Koper (Udeležba na sestanku akterjev lokalne skupnosti zaradi povečanega kriminala in uporabe drog v mestnem središču v Koper, 11.9.2019.) in občini Piran (Predavanje z naslovom „Odprte scene“ v lokalni skupnosti: Reševanje problematike vidnega uživanja drog na sestanku Lokalne akcijske skupine za krepitev zdravja občine Piran, 19.9.2019). NIJZ OE Koper je v letu 2019 pripravil program usposabljanja za izvajalce javne službe zbiranja komunalnih odpadkov »varno ravnanje z infektivnimi odpadki«.

Sodelovanje pri aplikaciji programov zmanjševanja škode v lokalnih skupnostih

Aktivno sodelujemo v delovni skupini Mestne občine Ljubljana, ki išče načine kako vzpostaviti programe varnih sob v Ljubljani in kako vzpostaviti mrežo programov zdravljenja in razdeljevanja sterilnega pribora v Ljubljani.

Pri našem delu nastajajo materialni stroški v obliki poštnine, čiščenja in za nabavo materiala, ki ga potem razdeljujemo.

PRESKRBA Z ZDRAVILI ZA IZVAJANJE OBVEZNEGA PROGRAMA CEPLJENJA IN PRIPOROČLIVIH CEPLJENJ

NIJZ je tudi v letu 2019 zagotavljal preskrbo s cepivi in specifičnimi imunoglobulini, ki se financirajo iz sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja za izvajanje Programa cepljenja in zaščite z zdravili. Plan je bil pripravljen na podlagi predloga letnega programa cepljenja in zaščite z zdravili, ki ga je NIJZ predlagal MZ.

Spremembe programa cepljenja v letu 2019:

- Uvedba cepljenja proti klopnemu meningoencefalitisu za otroke (ki so v letu 2019 dopolnili tri leta) in za odrasle (ki so v letu 2019 dopolnili 49 let) iz sredstev obveznega zdravstvenega zavarovanja;
- Uvedba šestvelentnega cepiva (cepljenje proti davici, tetanusu, oslovskemu kašlju, otroški paralizi, hemofilusu influence b in hepatitisu tipa b je obvezno za otroke rojene od oktobra 2019);
- Financiranje cepljenja proti gripi vseh rizičnih skupin v skladu s programom cepljenja.

Tabela 2: Preskrba z zdravili za Letni program cepljenja

Vrsta zdravila	Plan nabave 2019	Nabava 2019	Nabava/Plan 2019	Distrib. 2018	Distrib. 2019	Indeks 19/18
Humani imunoglobulin proti tetanusu	10.000	5.000	0,500	8.305	5.984	0,721
Humani imunoglobulin proti hepatitisu tipa B	100	35	0,350	15	6	0,400
Humani imunoglobulin proti steklini	200	150	0,750	134	180	1,343
Palivizumab 50 mg - humana monoklonska protitelesa proti respiratornem sincicijskem virusu (RSV)	350	360	1,029	283	419	1,481
Palivizumab 100 mg - humana monoklonska protitelesa proti respiratornem sincicijskem virusu (RSV)	800	684	0,855	717	829	1,156
Cepivo proti hemofilusu influence tipa B, konjugirano	350	144	0,411	245	292	1,192
Štirivalentno cepivo proti meningokokom s prečiščenimi in vezanimi polisaharidnimi antigeni (skupine A, C, W ₁₃₅ in Y)	500	120	0,240	466	287	0,616
Cepivo proti meningokokom tipa B	1.000	1.400	1,400	547	713	1,303
Mešano cepivo proti davici, tetanusu in oslovskemu kašlju (acelularno), adsorbirano	15.000	12.800	0,853	23.467	23.780	1,013
Cepivo proti pnevmokokom s prečiščenimi polisaharidnimi antigeni	1.500	1.900	1,267	1.028	1.279	1,244
Cepivo proti pnevmokokom s prečiščenimi in vezanimi polisaharidnimi antigeni (13 valentno)	3.000	35.673	11,891	2.352	35.893	15,261
Cepivo proti pnevmokokom s prečiščenimi in vezanimi polisaharidnimi antigeni (10 valentno)	45.000	960	0,021	37.406	5.273	0,141
Cepivo proti tetanusu, adsorbirano	55.000	79.000	1,436	41.649	39.432	0,947
Mešano cepivo proti davici in tetanusu, adsorbirano	45.000	50.000	1,111	36.765	36.340	0,988
Cepivo proti tuberkulozi z oslavljenimi bakterijami	8.000	10.050	1,256	7.500	8.750	1,167

Vrsta zdravila	Plan nabave 2019	Nabava 2019	Nabava/Plan 2019	Distrib. 2018	Distrib. 2019	Indeks 19/18
Cepivo proti tifusu s prečiščenimi polisaharidnimi antigeni	10					
Cepivo proti klopnemu meningoencefalitisu z inaktiviranimi virusi (za otroke)	28.600	14.854	0,519	774	10.831	13,994
Cepivo proti klopnemu meningoencefalitisu z inaktiviranimi virusi (za odrasle)	57.375	15.815	0,276	3.502	10.968	3,132
Cepivo proti gripi – prečiščen antigen virusa influence (za otroke in za odrasle)	100.500	147.090	1,464	82.137	131.405	1,600
Cepivo proti hepatitisu tipa B, rekombinantno (za otroke)	65.000	70.550	1,085	61.560	58.560	0,951
Cepivo proti hepatitisu tipa B, rekombinantno (za odrasle)	9.120	4.140	0,454	3.106	3.613	1,163
Cepivo proti hepatitisu tipa B, rekombinantno (za odrasle, dializne bolnike)	1.500	1.739	1,159	1.143	1.742	1,524
Cepivo proti hepatitisu tipa A z inaktiviranimi virusi, adsorbirano (za otroke)	60	12	0,200	8	11	1,375
Cepivo proti hepatitisu tipa A z inaktiviranimi virusi, adsorbirano (za odrasle)	200	138	0,690	155	160	1,032
Cepivo proti hepatitisu tipa A (inaktivirano) in hepatitisu tipa B (rekombinantno), adsorbirano	500	270	0,540	330	346	1,048
Mešano cepivo proti ošpicam, mumpsu in rdečkam z oslavljenimi virusi	43.000	40.300	0,937	46.170	41.760	0,904
Trovalentno cepivo proti otroški ohromelosti z inaktiviranimi virusi	450	385	0,856	403	348	0,864
Cepivo proti steklini z inaktiviranimi virusi	1.501	770	0,513	827	709	0,857
Cepivo proti noricam z oslavljenimi virusi	200	80	0,400	56	69	1,232
Cepivo proti humanim papiloma virusom (devetvalentno)	16.500	21.615	1,310	16.105	19.275	1,197
Mešano cepivo proti davici, tetanusu, oslovskemu kašlju (acelularno), otroški ohromelosti (inaktivirano) in hemofilusu influence tipa B (konjugirano), adsorbirano	70.000	47.956	0,685	78.408	75.374	0,961
Mešano cepivo proti davici, tetanusu, oslovskemu kašlju (acelularno), otroški ohromelosti (inaktivirano), hepatitisu tipa B (rekombinantno) in hemofilusu influence tipa B (konjugirano), adsorbirano	1.000	8.045	8,045	28	2.668	95,286

4.2.3. Izvajanje terciarne dejavnosti v letu 2019

Obrazec 6: Poročilo o terciarni dejavnosti 2019

PROGRAM USPOSABLJANJA ZA POSEBNA ZNANJA

V okviru usposabljanj za posebna znanja je bilo v letu 2019 organiziranih deset delavnic za izvajalce cepljenja v Sloveniji na temo varnega cepljenja in dobre skladiščne / distribucijske prakse cepiv.

PROGRAM RAZVOJA IN RAZISKOVANJA

V okviru programa razvoja in raziskovanja financiramo določene interne projekte s posebnimi cilji in si zagotovimo lastno udeležbo pri slovenskih in evropskih razvojnih projektih.

V letu 2019 smo terciarna sredstva porabili za lastno udeležbo pri naslednjih projektih:

- Vrednotenje učinkov novega zakona na področju nadzora nad tobakom (zakon o omejevanju uporabe tobačnih izdelkov med srednješolci)
- Prometne nezgode s smrtnim izidom, povezane s prepovedanimi drogami - razširjenost problema v Sloveniji
- Kvalitativno testiranje Ankete o zdravju in zdravstvenem varstvu 2019
- Sodobne antropološke populacijske raziskave v partnerstvu z Javnim zdravjem
- Novi prostopi k oceni neregistrirane porabe alkohola v Sloveniji (NRPA 2019-2020)
- P3-0339 Raziskave na področju javnega zdravja
- P3-0395 Prehrana in javno zdravje
- L3-8213 Prehrana otrok in odraslih kot zaščitni dejavnik ali dejavnik zdravstvenih tveganj
- J5-8232 Vpliv dogodkov na trgu dela na zdravje
- L3-9290 Sladkor v prehrani: razpoložljivost v živilih, prehranski vnosi in vpliv na zdravje
- L1-9191 Prepovedane droge, alkohol in tobak: epidemiologija na osnovi odpadnih vod, uspešnost čiščenja in ranljivost vodnega sistema
- V3-1640 Izpostavljenost otrok in mladostnikov izbranim kemikalijam preko življenjskega okolja
- V5-1712 Prevalenca in dolgoročni vplivi obremenjujočih izkušenj v otroštvu na funkcioniranje v odraslosti
- V3-1714 Analiza podatkov o kakovosti pitne vode iz lastne oskrbe s pitno vodo
- "V3-1715 Analiza kazalnikov in promocija ustnega zdravja prebivalcev Slovenije
- "V3-1716 Nacionalna raziskava življenjskega sloga, stališč, zdravja in spolnosti (ŽSSZS 2):
- Analize spolnega vedenja, poučenosti, stališč in zdravja v zvezi s spolnostjo prebivalcev Slovenije"
- V3-1729 Pregled stališč, znanja in trenutnih praks glede elektronskih cigaret med zdravstvenimi delavci, ki delajo na področju preventivne zdravstvene dejavnosti in opuščanja kajenja, ter priprava izobraževalnih gradiv za enotno in z dokazi podprto svetovanje pacientom
- V3-1720 Analiza stanja in ocena kadrovskih potreb za izvajanje zdravljenja raka v Republiki Sloveniji
- V3-1721 Varnost zdravstvenega osebja pri obravnavi pacientov
- V3-1722 Poskus interpretacije rezultatov biomonitoringa v povezavi s podatki o onesnaženosti okolja, s poudarkom na onesnaženosti zraka in oceni potencialnih vplivov teh onesnažil na zdravje prebivalcev
- Model prehranskih usposabljanj
- ŠOLSKI LONEC
- TO SEM JAZ
- ASTAHG
- EHIS pilot EUROSTAT
- EkoSmart
- EUnetHTA JA3
- InAirQ
- INTENT
- EFSA Task Force on Varnishes and Coatings for Food Contact Materials
- SI PASS
- SINCP
- TRAMIG

Podrobna letna poročila za zgoraj naštetе projekte so v prilogi 3 o projektih na NIJZ v letu 2019.

4.2.4. Druge storitve javne službe

PROGRAM UKREPOV ZA IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI OKOLJA V ZGORNJI MEŽIŠKI DOLINI ZMANJŠANJE ŠKODE ZA ZDRAVJE PRI LJUDEH V ZGORNJI MEŽIŠKI DOLINI ZARADI OBREMENJENOSTI S TEŽKIMI KOVINAMI (OE RAVNE NA KOROŠKEM)

Skladno z Odlokom o območjih največje obremenjenosti okolja in o programu ukrepov za izboljšanje kakovosti okolja v Zgornji Mežiški dolini (Uradni list RS, št. 119/07) izvaja NIJZ OE Ravne naslednje naloge: obveščanje in ozaveščanje prebivalcev o možnih virih strupenih kovin in načinih zmanjšanja njihovega vnosa v telo ter o varni in varovalni prehrani; koordinacija priprave letnih programov ukrepov in poročil o izvajanju programa ter strokovni nadzor nad izvajanjem ukrepov iz omenjenega odloka na operativni ravni na okoljskem delu programa; je nosilec nalog na zdravstvenem delu programa.

V letu 2019 smo najprej pripravili plan ukrepov, ki je osnova za izvajanje aktivnosti. Da se program lahko izvaja mora biti potrjen s strani Vlade RS in zato je pomembna naloga NIJZ pridobiti plane ukrepov ostalih partnerjev, ki sodelujejo v programu in nato vse aktivnosti združiti v skupni plan ukrepov. V prvi polovici leta smo izpeljali monitoring svinca v krvi triletnikov iz Zgornje Mežiške doline. Na podlagi evidence otrok triletnikov pripravimo seznam za odvzeme vzorca krvi. Ves čas poteka koordinacija dela med starši otrok in laboratoriji za odvzeme in analize vzorcev. Hkrati ob odvzemu se izvaja tudi anketiranje družin o možnih virih izpostavljenosti otroka svincu. Po opravljenih laboratorijskih obveznostih, na NIJZ pridobljene podatke pregledamo, analiziramo in pripravimo poročila. Na podlagi pridobljenih podatkov in opažanj s terena pa nato pripravimo predloge možnih ukrepov. Predloge smo pripravili na ravni programa in tudi na ravni posameznika, saj smo pri otrocih z visoko vsebnostjo svinca v krvi opravili osebno svetovanje na terenu, kjer lahko tudi ocenimo možne vire izpostavljenosti. Za otroke je v primeru potrebe zagotovljena tudi nadaljnja obravnava – kontrolni odvzem krvi, posvetovanje z osebnim zdravnikom, posvet pri specialistu nevropediatru.

Ostale utečene aktivnosti na NIJZ: za program dopolnilne varovalne prehrane smo pripravili nabor živil/hrane, sodelovali pri izbiri dobaviteljev ter organizaciji načina dostave hrane VVZ in ostalim otrokom. Izpeljali smo tudi izobraževanje s strokovnim osebjem vrtcev in šol ter dobaviteljev, ki so povezani s tematiko varovalne prehrane. Ukrepe za zmanjšanje izpostavljenosti svincu smo predstavili na roditeljskih sestankih in posameznih delavnicah v lokalnih okoljih. V času mednarodnega tedna preprečevanja zastrupitev s svincem smo v vrtcih Zgornje Mežiške doline izvedli delavnice »Igrajmo se zdravje«. Kontinuirano smo zagotavljali informacije v zvezi s programom za medije, občane in sodelovanje z industrijo svinca ter kontinuirano spremljali izvajanje ukrepov na terenu. Pripravili smo tudi načrt za prenovu celostne grafične podobe programa in izdelavo informativnega gradiva na podlagi infografik, kar bo omogočalo razumevanje ukrepov tudi osebam, ki slabše razumejo slovenski jezik. Infografika bo zelo uporabna in je pomembna za tujce. Namreč, iz individualnih razgovorov ugotavljamo, da so visoke vsebnosti svinca v krvi pogosto ugotovljene otrokom družin delavcev iz drugih držav, ki delajo v industriji svinca.

IZVAJANJE PROGRAMA HUMANI BIOMONITORING (HBM 2018-2022)

Skladno s pogodbo C2715-19-634802 o izvajanju nalog iz programa humanega biomonitoringa HBM 2018-2022 je NIJZ kot soizvajalec za leto 2019 prevzel naslednje naloge:

- Statistična obdelava rezultatov in ocena tveganja za zdravje iz prvega ciklusa HBM,
- Priprava dokumentacije za novi cikel vzorčenja (protokol, dokumenti za vlogo KME, pridobivanje Soglasja KME in preiskovancev),

- Izvedba prve polovice vzorčenja s transportom vzorcev,
- Komuniciranje rezultatov,
- Pripravo poročila za leto 2019.

Naloge, dogovorjene s to pogodbo so potekale v sodelovanju z drugim soizvajalcem programa humanega biomonitoringa HBM 2018-2022, Inštitutom Jožef Stefan in so bile opravljene. Podrobno strokovno poročilo je bilo posredovano naročniku.

OCENA TVEGANJA BIOCIDNIH PROIZVODOV IN AKTIVNIH SNOVI ZA ZDRAVJE LJUDI - URSK

Strokovna naloga temelji na Uredbi EU št. 528/2012 o dostopnosti na trgu in uporabi biocidnih proizvodov ter Uredbi o izvajanju uredb (EU) o dostopnosti biocidnih proizvodov na trgu in njihovi uporabi. NIJZ na podlagi Zakona o zdravstveni dejavnosti kot javno službo izvaja izdelovanje celovitih ocen tveganj. Za naročnika Urad RS za kemikalije (URSK) izdeluje ocene nevarnosti in tveganja za zdravje ljudi za biocidne aktivne snovi na ravni EU ter ocene nevarnosti in tveganja za zdravje ljudi z namenom avtorizacije biocidnih proizvodov v EU in Sloveniji. Poleg tega zagotavlja strokovno podporo URSK. Obseg dela je bil opredeljen v pogodbi o financiranju strokovnih nalog ocenjevanja snovi in biocidnih proizvodov za leto 2019.

V letu 2019 smo nadaljevali s seznanjanjem s področjem dela in opravili naloge predstavljene v nadaljevanju: priprava prvega osnutka ocene za nevarnost in tveganje za zdravje ljudi za aktivno snov MIT PT6, priprava prvega osnutka ocene za družino biocidnih proizvodov Sodium Hypochlorite Product Family, priprava ocene za nevarnost in tveganje za zdravje ljudi za biocidni proizvod Ratimor, priprava osnutka ocene za biocidni proizvod Ratimor Bromo v postopku podaljšanja dovoljenja, opravljen pregled predložene dokumentacije za dve aktivni snovi in deset biocidnih proizvodov/družin biocidnih proizvodov. Komentirali smo dve oceni za aktivno snov in tri ocene biocidnih proizvodov/družin biocidnih proizvodov, ki so jih pripravile druge države članice. Za namene izvajanja uredbe REACH smo pripravili poročilo o rezultatih ročnega preverjanja snovi bis(4-methylbenzoyl)peroxide. Za naročnika smo izdelali tudi več mnenj in mu nudili strokovno podporo v zvezi s sprotnimi zadevami. Udeležili smo se štirih sestankov delovne skupine za zdravje ljudi pri Odboru za biocidne proizvode (Human Health Working Group) ter treh sestankov Skupine strokovnjakov za povzročitelje endokrinih motenj (Endocrine Disruptor Expert Group), ki jih je organizirala ECHA.

OCENE NEVARNOSTI IN TVEGANJA FITOFARMACEVTSKIH SREDSTEV (FFS) - UVHVVR

V letu 2019 smo za naročnika, Upravo Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, v skladu s pogodbo št. 2337-15-000019 in aneksoma 5 in 6 k tej pogodbi izvedli naslednje naloge s področja fitofarmaceutskih sredstev (FFS). V zvezi z vključitvijo in obnovitvijo vključitve aktivne snovi na seznam odobrenih aktivnih snovi, ki imajo dovoljenje za uporabo v Evropski uniji (EU) je Republika Slovenija država članica poročevalka za aktivne snovi tritosulfuron, giberelini (G4/G7) in giberelinska kislina. Za gibereline (G4/G7) in giberelinsko kislino je NIJZ tudi koordinator ocenjevanja. V letu 2019 smo se udeležili sestanka strokovnjakov na EFSA in pripravili končno verzijo poročila o oceni za aktivno snov tritosulfuron. Za giberelinsko kislino smo pripravili končni osnutek poročila o oceni, ki bo predmet obravnave na sestanku strokovnjakov na EFSA. Osnutek poročila o oceni smo pripravili tudi za aktivno snov giberelini (G4/G7) in po obdobju komentiranja s strani držav članic, EFSA in vlagatelja zahtevali dodatno dokumentacijo ter jo tudi prejeli. Trenutno smo v fazi priprave končnega osnutka poročila o oceni za gibereline.

Za srednjo cono EU smo izdelali šest ocen FFS. V zvezi z vzajemnim priznavanjem registracije FFS v Republiki Sloveniji smo pripravili ocene za 51 pripravkov ter tri ocene za izdajo dovoljenja za nujne

primere. Zaradi spremembe registracije smo ocenili en pripravek. Komentirali smo šest ocen FFS, ki so jih izdelale druge države poročevalke.

V okviru strokovne podpore UVHVVR smo sodelovali na štirih sestankih skupine strokovnjakov s področja toksikologije, Pesticide Peer Review, na EFSA. Udeležili smo se dveh treningov uporabe smernice za določanje kemijskih motilcev hormonskega ravnovesja, ki jih je organizirala Evropska komisija, in enega, ki ga je organizirala EFSA. Prav tako smo se udeležili treninga Evalvacija in avtorizacija FFS, organiziranega s strani Evropske komisije. Odgovarjali smo na vprašanja novinarjev in čebelarke zveze Slovenije o vplivu glifosata na zdravje ljudi. Naročniku smo nudili strokovno podporo tudi v zvezi s sprotnimi potrebami.

PROGRAM CENTRA ZA PREPREČEVANJE ODVISNOSTI (OE MARIBOR)

Program »Center za preprečevanje odvisnosti« je visokopražen program s ciljem doseganja stabilne abstinence od vseh prepovedanih drog in drugih kemičnih substanc, izobraževanja ali zaposlitve v skladu s sposobnostmi in motivi posameznika, oblikovanje nove socialne mreže in kvalitetne izrabe prostega časa. Vključuje neposredno svetovalno delo z zasvojenimi osebami, eksperimentatorji, njihovimi ožjimi svojci in z vsemi bližnjimi, ki poosebljajo za posameznika pomembno in neogrožujočo socialno mrežo. Uporabniki programa skozi celoten čas ostajajo integrirani v domačem okolju in ohranjajo pomembne socialne stike kot so bivanje v družini, nadaljevanje rednega ali drugih oblik izobraževanja, iskanje zaposlitve ali zaposlitev.

Z uporabniki programa delajo izvajalci programa posamezno v obliki individualnih razgovorov in v skupinah. V letu 2019 je bilo povprečno 104 uporabnikov na mesec z delom na stabilni abstinenci, vodenje dokumentacije uporabnikov, pisanje poročil o delu z njimi za sodišča, CSD). Povprečna vključenost posameznega uporabnika na mesec je znašala 7 ur.

Sodelovanje s strokovnimi službami za uporabnika (CSD-ji, šole, zdravstveni domovi, UKC Maribor, policija, sodišče, Univerza v Mariboru, dijaški domovi, študentski domovi. Mladinski dom Maribor, vzgojni zavodi..) V dogovoru s posameznimi šolami iz regije smo izvedli krajše intervencije zgodnjega posredovanja ob prvih pojavih uživanja prepovedanih drog in alkohola.

ZAGOTAVLJANJE PODPORE DELOVANJU ZASTOPNIKOV PACIENTOVIH PRAVIC

NIJZ je tudi v letu 2019 zagotavljal podporo delovanju zastopnikov pacientovih pravic in sicer tako v smislu zagotavljanja delovnega prostora, opreme in materialnih pogojev kot tudi v smislu administrativne podpore pri njihovem delu, skladno s pogodbo o financiranju dejavnosti Nacionalnega inštituta za javno zdravje za leto 2019, saj prepoznavamo institut Zastopnika pacientovih pravic kot pomemben element delovanja zdravstvenega sistema na način, ki je za uporabnika prijazen.

4.2.5. Izvajanje storitev na trgu

VAROVANJE ZDRAVJA PREBIVALSTVA S CEPLJENJEM

V okviru te naloge smo zagotavljali zdravila v skladu s Program cepljenja in zaščite z zdravili za leto 2019. V ambulantah območnih enot NIJZ smo izvajali cepljenje zainteresiranih posameznikov in skupin. Poleg tega je NIJZ izvajal tudi svetovanje, cepljenje in kemoprofilakso za potnike v mednarodnem prometu.

Tabela 3: Preskrba s samoplačniškimi cepivi in specifičnimi imunoglobulini

Vrsta zdravila	Plan nabave 2019	Nabava 2019	Nabava/Plan 2019	Distrib. 2018	Distrib. 2019	Indeks 19/18
Cepivo proti hemofilusu influence tipa B, konjugirano	50	6	0,120	18	12	0,667
Štirivalentno cepivo proti meningokokom s prečiščenimi in vezanimi polisaharidnimi antigeni (skupine A, C, W ₁₃₅ in Y)	1.200	1.002	0,835	944	885	0,938
Cepivo proti meningokokom tipa B		99				
Mešano cepivo proti davici, tetanusu in oslovskemu kašlju (acelularno), adsorbirano	1.200	2.344	1,953	1.054	1.131	1,073
Cepivo proti pnevmokokom s prečiščenimi polisaharidnimi antigeni	2.000	3.626	1,813	1.676	2.387	1,424
Cepivo proti pnevmokokom s prečiščenimi in vezanimi polisaharidnimi antigeni (13 valentno)	1.500	1.762	1,175	1.527	1.857	1,216
Cepivo proti tetanusu, adsorbirano	200	1.340	6,700	186	308	1,656
Mešano cepivo proti davici in tetanusu, adsorbirano	100	1.440	14,400	115	840	7,304
Cepivo proti tuberkulozi z oslajljenimi bakterijami	2.000	1.950	0,975	150	200	1,333
Cepivo proti tifusu s prečiščenimi polisaharidnimi antigeni	4.000	3.500	0,875	3.629	3.533	0,974
Cepivo proti klopnemu meningoencefalitisu z inaktiviranimi virusi (za otroke)	35.500	35.936	1,012	37.501	35.335	0,942
Cepivo proti klopnemu meningoencefalitisu z inaktiviranimi virusi (za odrasle)	75.000	71.969	0,960	78.939	71.849	0,910
Cepivo proti gripi – prečiščen antigen virusa influence (za otroke in za odrasle)	40.000	55.199	1,380	40.225	52.634	1,308
Cepivo proti hepatitisu tipa B, rekombinantno (za otroke)		100		20	40	2,000
Cepivo proti hepatitisu tipa B, rekombinantno (za odrasle)	5.500	6.810	1,238	5.411	5.714	1,056
Cepivo proti hepatitisu tipa A z inaktiviranimi virusi, adsorbirano (za otroke)	1.000	838	0,838	731	815	1,115
Cepivo proti hepatitisu tipa A z inaktiviranimi virusi, adsorbirano (za odrasle)	5.000	5.462	1,092	4.830	5.428	1,124
Cepivo proti hepatitisu tipa A (inaktivirano) in hepatitisu tipa B (rekombinantno), adsorbirano	4.300	4.930	1,147	4.271	4.847	1,135
Mešano cepivo proti ošpicam, mumpsu in rdečkam z oslajljenimi virusi	2.500	5.220	2,088	2.320	2.730	1,177
Mešano cepivo proti ošpicam, mumpsu, rdečkam in noricam z oslajljenimi virusi	300	400	1,333	110	278	2,527
Trovalentno cepivo proti otroški ohromelosti z inaktiviranimi virusi	150	215	1,433	135	176	1,304
Cepivo proti steklini z inaktiviranimi virusi	700	730	1,043	697	615	0,882
Cepivo proti rotavirusom z oslajljenimi virusi	12.000	12.600	1,050	11.130	12.522	1,125
Cepivo proti rotavirusom, petvalentno, z oslajljenimi virusi	1.000	1.260	1,260	961	1.169	1,216
Cepivo proti noricam z oslajljenimi virusi	800	920	1,150	746	1.025	1,374
Cepivo proti pasavcu z oslajljenimi virusi	25	20	0,800	22	22	1,000
Cepivo proti rumeni mrzlici z oslajljenimi virusi	2.500	2.500	1,000	2.037	2.040	1,001
Cepivo proti humanim papiloma virusom (tipom 16, 18)				1	1	1,000
Cepivo proti humanim papiloma virusom (devetvalentno)	1.500	2.885	1,923	1.550	2.884	1,861
Mešano cepivo proti davici, tetanusu, oslovskemu kašlju (acelularno), otroški ohromelosti (inaktivirano) in hemofilusu influence tipa B (konjugirano), adsorbirano		44		13	8	0,615
Mešano cepivo proti davici, tetanusu, oslovskemu	50	94	1,880	45	56	1,244

Vrsta zdravila	Plan nabave 2019	Nabava 2019	Nabava/Plan 2019	Distrib. 2018	Distrib. 2019	Indeks 19/18
kašlju (acelularno), otroški ohromelosti (inaktivirano), hepatitisu tipa B (rekombinantno) in hemofilusu influence tipa B (konjugirano), adsorbirano						

Tabela 5: Preskrba s cepivi – Zavod Republike Slovenije za blagovne rezerve

Vrsta zdravila	Plan nabave 2019	Nabava 2019	Nabava/Plan 2019	Distrib. 2018	Distrib. 2019	Indeks 19/18
Mešano cepivo proti davici, tetanusu in oslovskemu kašlju (acelularno), adsorbirano	5.600	5.600	1,000	-	5.600	-
Mešano cepivo proti davici in tetanusu, adsorbirano	8.700	8.700	1,000	-	8.700	-
Cepivo proti hepatitisu tipa B, rekombinantno (za otroke)	6.650	6.650	1,000	-	6.650	-
Mešano cepivo proti ošpicam, mumpsu in rdečkam z oslavljenimi virusi	9.800	9.800	1,000	-	9.800	-

PREVENTIVNE AKTIVNOSTI V ZVEZI Z ZDRAVJEM DELAVCEV

Pooblaščen zdravnik medicine dela – Boris Kopilović, dr. med., spec. medicine dela, prometa in športa, ter Peter Otorepec, dr. med., spec. medicine dela, prometa in športa

Ambulantno delo medicine dela se je v letu 2019 izvajalo v prostorih ambulante NIJZ OE Kranj, tako kot vsa leta doslej. Ambulanta je ustrezno opremljena za opravljanje dejavnosti na področju medicine dela. Poleg dveh zdravnikov specialistov medicine dela, prometa in športa, je opravljala delo ena diplomirana medicinska sestra ob pomoči še ene diplomirane medicinske sestre.

Delo je potekalo v povprečju **3 krat** na mesec. Vsa dokumentacija je vodena tudi računalniško (program Hipokrat).

Dnevno smo opravili tudi do 14 pregledov, skupaj 337 preventivnih zdravstvenih pregledov (leta 2018/236, leta 2017/372 pregledov, leta 2016/280 pregledov, leta 2015/302 pregleda, leta 2014/379 pregledov), od tega 110 predhodnih in 227 obdobjnih zdravstvenih pregledov.

Obseg pregleda smo prilagodili delovnim obremenitvam posameznega delavca, njegovemu zdravstvenemu stanju in željam delodajalca. Vsak pregledani je ob prihodu v ambulanto izpolnil vprašalnik o svojem zdravstvenem stanju. Nekateri delavci so na zahtevo delovne organizacije poskrbeli, da smo ob pregledu imeli na vpogled tudi zdravstveno dokumentacijo izbranega osebnega zdravnika splošne oz. družinske medicine.

Po opravljenem kliničnem pregledu z opravljeno antropometrijo, pregledu sluha in ostrine vida, EKG posnetku in spirometriji, odvzemu krvi in urina, je bil narejen izpis izvidov in preiskav ter podano mnenje za delavca in izdano zdravniško spričevalo za delodajalca o izpolnjevanju posebnih zdravstvenih zahtev za določeno delovno mesto. Delavec je poleg izvidov in priporočil dobil tudi obvestilo za izbranega osebnega zdravnika.

V ambulanti smo opravili **12.907,94** točk Točke opravljene pri zunanjih specialistih (ORL spec., psiholog,...) niso vštete v opravljeno delo. Prav tako niso vštete točke laboratorijskih storitev, opravljenih pri MNZ, ker so le te obračunane v cenah.

Seznam podjetij, za katere smo opravljali zdravniške preglede (št. pregledov):

- MNZ PU Kranj	138
- Meso Kamnik	40
- NIJZ	156 (od tega 87 predhodnih in 69 obdobjih)
- FARME IHAN	2
- <u>Zavod za zap.</u>	<u>1</u>
Skupaj:	337

Zdravniški pregledi za zaposlene NIJZ, ki jih izvajamo v lastni delovni organizaciji, bi tako, če bi jih pošiljali v drugo zdravstveno organizacijo, znašali v letu 2019 **18.318,81 €**.

V ambulanti medicine dela je bilo v letu 2019 v FRS posredovano za **44.806,05 €** (evidenca ambulante medicine dela) **nalogov za izdajo računov, od tega 18.318,81 € za NIJZ in 26.487,24 € za ostale delovne organizacije.**

4.2.6. Raziskovalni in razvojni projekti

V letu 2019 smo pričeli z začetnimi aktivnostmi na naslednjih projektih:

- **EU projekti:** SHARP Joint Action, Phara-ON Pilots for Active and Healthy Ageing, TRAMIG (migranti in medkulturna mediacija)
- **Kohezijski projekti:** ZaPis (za dvig zdravstvene pismenosti v Sloveniji)
- **ARRS projekti:** J5-1796 E-znanje za duševno zdravje: razvoj, implementacija in evalvacija spletnih intervencij za preprečevanje samomora, P3-0395 Prehrana in javno zdravje, L7-1849 Izzivi doseganja ustrezne preskrbljenosti z vitaminom D pri odraslih prebivalcih, V3-1901 Merila za dodeljevanje simbola za dodatno označevanje živil z ugodnejšo prehransko sestavo, V3-1902 Analiza prehranske sestave obrokov v osnovnih šolah in testiranje učinkovitosti računalniškega modela, V3-1908 Delež bolnikov s sladkorno boleznijo tipa 2, ki se zdravijo brez zdravil, in delež oseb z neprepoznano sladkorno boleznijo, V3-1909 Ugotavljanje vzrokov za hospitalizacije pacientov zaradi sladkorne bolezni, V3-1904 Razvoj modela za napovedovanje izpostavljenosti onesnaževalom v notranjem zraku v šolah, V5-1905 Analiza arhitekturnih rešitev slovenskih zdravstvenih in socialno varstvenih zavodov, P3-0339 Raziskave na področju javnega zdravja
- **MZ projekti:** Šolski lonec, Dober tek študent, Heroji, Veš kaj piješ, Življenje brez omame, Skupaj za zmanjševanje škodljivega pitja alkohola, Križišče, Brez izgovora 2020-2022, Logout and Restart, Zmanjševanje povpraševanja po drogah, osvajanje socialnih veščin, preprečevanje škodljive uporabe drog in nastanitvena podpora, OGLEDALO - Spletni kontaktni center in svetovalnica za zmanjševanje in zdravljenje škodljivih posledic prep. drog med mladimi, Psihološko svetovanje posameznikom parom in družinam. Pametno s soncem, Prehrana.si, Testiranje klinične poti prehranske obravnave bolnikov na primarnem zdravstvenem nivoju, Zmanjševanje škode pri zdravljenju spolno prenosljivih bolezni med uporabniki prepovedanih drog, Skupaj obvladujemo sladkorno bolezen, Evropski kodeks proti raku: 'Od malih nog do zlatih let', Ko-RAK vzporedno z evropskimi smernicami
- **Interni terciarni projekti:** Novi pristopi k oceni neregistrirane porabe alkohola v Slovenij (interni terciarni projekt)

Hkrati so se v letu 2019 zaključili naslednji projekti:

- **EU projekti:** ADVANTAGE, EkoSmart, EMCDDA 2019, EU Menu Lot 1 in EU Menu Lot 2, EuroMix, InAirQ, Materiali v stiku z živili (premazi), SI-PASS, AWARE

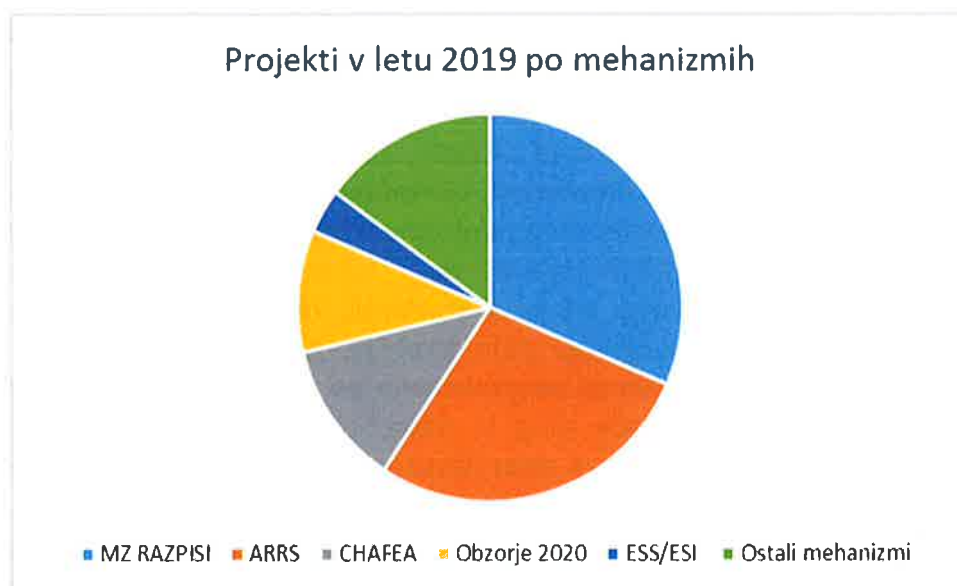
- **ARRS projekti:** L3-7538 Trans maščobe v živilih, L5-7106 Družbeni vidiki darovanja organov, P3-0124 - Metabolni in prirojeni dejavniki reproduktivnega zdravja Porod II, V3-1640 Izpostavljenost otrok in mladostnikov z izbranimi kemikalijami preko življenjskega okolja, V3-1714 Analiza podatkov o kakovosti pitne vode, V3-1722 Poskus interpretacije rezultatov biomonitoringa v povezavi s podatki o onesnaženosti okolja, J3-7405 Epidemiologija srčnega popuščanja v Sloveniji
- **MZ projekti:** Model prehranskih usposabljanj, Šolski lonec, To sem jaz, Mreža programov za mlade, Nacionalni portal PREHRANA.SI, Dobre izbire ne škodijo, Pametno s soncem, Preživi, Program Brez izgovora, Simbioza giba, Skupaj za zmanjševanje škodljivega posledic alkohola, Vozim vendar ne hodim, Zmanjševanje škodljivih posledic klubskih drog, Življenje brez omame, Izberi zdravo življenje
- **Interni terciarni projekti:** Kvalitativno testiranje Ankete o zdravju in zdravstvenem varstvu 2019, Prometne nezgode s smrtnim izidom, povezane s prepovedanimi drogami, Vrednotenje učinkov novega zakona na področju nadzora nad tobakom, Holistične antropološke populacijske raziskave – doprinos k javnemu zdravju

V letu 2019 smo najpogosteje sodelovali pri projektih naslednjih mehanizmov:

- Razpisi s strani Ministrstva za zdravje: 34

(15 projektov se je končalo novembra 2019, istočasno se je začelo 19 novih projektov)

- ARRS: 30
- Tretji zdravstveni program Evropske unije (CHAFEA): 13
- Obzorje 2020: 11
- ESI/ESS skladi (kohezija): 4
- Ostali mehanizmi: 16

Skupno je NIJZ v letu 2019 sodeloval v kar **108 projektih**, veliko teh delno ali v celoti financira Evropska unija preko različnih skladov in mehanizmov. To pomeni, da je NIJZ v letu 2019 povečal število aktivnih projektov za kar **24%** od lanskega leta in za kar 54% od leta 2017 (leto 2018 – 87 projektov, leto 2017 – 70 projektov).

Podrobno poročilo o vseh aktivnih projektih na NIJZ v letu 2019 je v prilogi.

4.2.7. Druge dejavnosti

DEJAVNOST KNJIŽNICE

V letu 2019 smo v bazo Cobiss na novo vnesli 1064 bibliografskih zapisov. Gre za 59 monografskih publikacij, od tega 20 enot gradiva Svetovne zdravstvene organizacije, 14 serijskih publikacij, 391 sestavnih delov in 600 izvedenih del. Vsem znanstvenim delom smo priskrbeli ureditev verifikacije tipologije dokumentov za bibliografije raziskovalcev na IBMI. V Priloga 1 poročila je seznam objavljenih znanstvenih del v letu 2019.

Podatkovne zbirke, ki so dostopne našim strokovnjakom, so PubMed in WoS. Geselski dostop do IZUM baz je v letu 2019 dodeljen ca. 90. sodelavcem.

ZALOŽNIŠKA DEJAVNOST

V letu 2019 smo redno objavljali številke štirih znanstvenih in strokovnih revij in 45 strokovnih in znanstvenih monografij, priročnikov, analiz zdravja in zdravstvenega varstva, zbornikov in raziskovalnih poročil. Seznam je Priloga 2.

KOMUNICIRANJE V LETU 2019

Komuniciranje z različnimi javnostmi je eno ključnih področij javnega zdravja. NIJZ z uspešnim komuniciranjem uresničuje svoje osnovno poslanstvo, to je ozaveščanje javnosti ter spodbujanje h krepitvi zdravja in preventivnemu delovanju za ohranjanje zdravja. Da bi komuniciranje javnozdravstvenih tem še okrepili, smo v letu 2019 Službo za komuniciranje organizirali v Center za komuniciranje.

V letu 2019 smo, poleg rednega komuniciranja, posebno pozornost posvetili komuniciranju na naslednjih področjih: cepljenju, duševnemu zdravju, zasvojenosti in Programu Svit. Za vsako od omenjenih vsebinskih področij smo oblikovali podrobnejše komunikacijske načrte in pripravili celovite komunikacijske kampanje.

Z dolgoročno željo po drugačnem medijskem poročanju, smo skupaj s strokovnjaki posameznih področij organizirali različna srečanja, izobraževanja in briefinge za novinarje, s čimer smo prispevali k bolj poglobljenemu poznavanju in razumevanju različnih vsebin ter tudi vloge in

pristojnosti NIJZ. Na ta način z novinarji gradimo dobre odnose, kar prispeva k še boljšemu sodelovanju, tudi v primeru morebitnih kriznih dogodkov. V letu 2019 smo tako izvedli novinarske briefinge na temo Podatkovnega portala, eZdravja, samomora in zasvojenosti.

Za boljšo pripravljenost NIJZ pri komuniciranju v kriznih situacijah, smo pregledali obstoječe načrte pripravljenosti ter iskali možnosti in načine izboljšav za učinkovitejše komuniciranje. Z aktivnostmi bomo nadaljevali tudi v letu 2020.

V letu 2019 smo pripravili podlage za začetek večletnega projekta za dvig zdravstvene pismenosti v Sloveniji in izvedbo nacionalne raziskave o zdravstveni pismenosti pri naših prebivalcih. V okviru projekta bomo pridobili pomembne podatke o tem, kako v prihodnje usmerjati komunikacijske aktivnosti in za katere skupine prebivalstva.

KOMUNIKACIJSKE KAMPANJE

– OB EVROPSKEM IN SVETOVNEM TEDNU CEPLJENJA 2019

NIJZ že več let zapored obeležuje Evropski in Svetovni teden cepljenja, ki vsako leto poteka v zadnjem tednu aprila. Rdeča nit letošnje kampanje je bila, da smo vsi, ki se cepimo, heroji, saj skrbimo za zaščito pred nalezljivimi boleznimi in tudi za zaščito tistih, ki se ne morejo cepiti. Drugo pomembno sporočilo je bilo, da moramo slediti z dokazi podprtim informacijam. Vse komunikacijske aktivnosti so potekale pod sloganom »*Cepim se, zaščitim vse*«. K sodelovanju v kampanji smo povabili študente medicine, primarne pediatre, Unicef Slovenija itd.

Komunikacijska kampanja je zajemala:

- Novinarsko konferenco in sporočilo za medije.
- Povabilo učencem k sodelovanju v natečaju Association of European Cancer Leagues - ECL pod okriljem SZO o dobrobiti cepljenja in spodbuda učencev osnovnih in srednjih šol, da sporočilo tudi oni razširijo. Najboljši izdelki so bili predstavljeni ob tednu cepljenja.
- Objave dejstev in informacij o dobrobiti cepljenja na zaslonih ljubljanskega javnega potniškega prometa.
- Izdelavo in distribucijo priponk z jasnim sporočilom, da podpiramo cepljenje. Priponke smo razdelili zaposlenim v ambulantah NIJZ, pa tudi našim partnerjem v kampanji – npr. študentom medicine, ki so jih delili na svojih dogodkih, Zvezi prijateljev mladine za deljenje prek njihovih društev, pediatrom in družinskim zdravnikom, vplivnežem ...
- Video vsebine, s katerimi smo opozarjali na dobrobiti cepljenja na družbenih omrežjih in na ekranih v čakalnicah v zdravstvenih domovih ter bolnišnicah; izdelava treh lastnih videov na temo cepljenja.
- Poleg tega smo k sodelovanju povabili tudi vse javne zdravstvene zavode. Zanje smo pripravili različna digitalna gradiva (videe, spletne pasice) za objavo na njihovih spletnih straneh in digitalnih zaslonih ter tiskane plakate za uporabo na njihovih oglasnih deskah. Skupaj smo vsem zdravstvenim domovom posredovali 2.000 tiskanih plakatov.
- V okviru sodelovanja s partnerji smo letos prvič vzpostavili sodelovanje s t. i. influencerji oziroma vplivneži. Povezali smo se s skupino mladih mamic, ki so se na svojih kanalih na družbenih omrežjih Facebook in Instagram izpostavile, da so cepile svoje otroke, saj zagovarjajo cepljenje in so s svojimi sledilci v tem tednu delile informacije o pomenu cepljenja.

S kampanjo smo dosegli 666 objav na temo cepljenja, objave o cepljenju v digitalnih medijih so dosegle skoraj 900.000 ljudi. Najpogosteje je bilo cepljenje omenjeno na različnih spletnih straneh – 58 %, 28 % objav smo zabeležili na Twitterju, 11 % na Facebooku, redkeje na drugih digitalnih kanalih. V zadnjem tednu aprila 2019 je NIJZ na svojem Facebooku naredil pet objav, ki so dosegle

med 5.000 in 29.000 uporabnikov. V tednu cepljenja smo naredili šest tvitov, ki so jih uporabniki skupaj videli okoli 13.000-krat. Med najvplivnejšimi uporabniki Instagrama se je znašel tudi NIJZ, pa tudi partnerji v komunikacijski kampanji, kot sta Unicef in Imuno. Na Instagram profilu je NIJZ naredil štiri objave z različnimi dosegmi – največji doseg je zabeležil video s sporočilom o zaščiti sebe in ostalih, in sicer ga je videlo prek 1.500 uporabnikov.

– KAMPANJA ZA CEPLJENJE PROTI HPV NA DRUŽBENIH OMREŽJIH

Na NIJZ smo obeležili tudi 13. evropski Teden boja proti raku materničnega vratu 2019. Ključno sporočilo je bilo, da je stroka je enotna: s cepljenjem proti HPV in presejanjem v okviru programa ZORA lahko preprečimo skoraj vsak nov primer tega raka v Sloveniji. Strokovnjaki NIJZ so sodelovali na novinarski konferenci, ki jo je organiziral Onkološki inštitut Ljubljana, medijem pa smo posredovali sporočilo za medije.

V klasičnih medijih (tiskani mediji, izbrane nacionalne radijske postaje in izbrane nacionalne televizijske postaje) smo tako zabeležili 165 objav, in sicer 137 v tiskanih medijih, 20 objav na televizijah TV in 8 na radiu.

Ob tej priložnosti smo na družbenih omrežjih NIJZ izvedli kampanjo, ki je dosegla:

- 19.000 obiskov na spletni strani NIJZ, od tega 8.572 edinstvenih uporabnikov (unique users),
- 9.868 oseb na Facebook profilu NIJZ,
- 2.383 oseb (impressions) na Twitter računu NIJZ in
- odgovorili na 13 vprašanj na uporabnikov na Instagramu. Ker smo na Instagramu pozvali uporabnike naj nam posredujejo vprašanja v »Story«, smo odgovore na vprašanja objavili tudi v profilu v razdelku »highlights« oziroma »izpostavljene vsebine«.

– KAMPANJA ZA CEPLJENJE PROTI GRIPI

V letošnji sezoni gripe smo se lotili promocije cepljenja ne le med splošno javnostjo, pač pa tudi med strokovno javnostjo. V oktobru 2019 smo tako pričeli z izvajanjem kampanje za povečanje precepljenosti zdravstvenih delavcev proti gripi pod geslom »Zavijajmo rokave! Cepimo se«. V okviru kampanje za JZZ smo pripravili različna komunikacijska gradiva (obvestilo, ki ga lahko direktorji JZZ posredujejo zaposlenim, obvestilo za intranetno stran, novico za interno glasilo, plakate, bannerje, priponke za tiste, ki se bodo cepili itd.)

Po tem vzoru smo tudi na NIJZ izvedli kampanjo za cepljenje proti gripi in organizirali tekmovanje za najbolj precepljeno skupino na NIJZ.

Kampanja za splošno javnost je obsegala:

- novico na spletni strani NIJZ in objave na družbenih omrežjih,
- novico za ZDUS+, Vzajemnost in elektronsko obveščanje,
- plakate za ambulante JZZ in NIJZ,
- telefonske odzivnike in informacijo za receptorje glede samoplačniškega in cepljenja na stroške ZZZS,
- oglaševanje na ekranih v JZZ (video, ki smo ga pripravili v sodelovanju s Sekcijo primarnih pediatrov) od 4. 11. dalje,
- oglaševanje na LPP (18.–28. 11.),
- predvajanje oglasa na TV Slovenija (video, ki smo ga pripravili v sodelovanju s Sekcijo primarnih pediatrov),
- oglaševanje na Val 202 (MZ – oglasi, ki smo ji lansko leto in letos pripravili skupaj),

- prevod ter objava 3 videov, ki jih je pripravil WHO,
- podpora Imuno in Vakcinet z vsemi gradivi, da so lahko izvedli intenzivno kampanjo.

V sklopu kampanje cepljenja proti gripi smo pripravili plačane oglase na družbenih omrežjih s katerimi smo dosegli 226.623 oseb.

– DUŠEVNO ZDRAVJE IN ZASVOJENOSTI

Na področju duševnega zdravja smo obeležili Svetovni dan preprečevanja samomora, Svetovni dan duševnega zdravja in Mednarodni mesec preprečevanja zasvojenosti.

Poleg tega smo na področju duševnega zdravja v okviru strokovnega posveta »Skupaj za preprečevanje samomora« organizirali pogovor z uredniki o dilemah ob poročanju o samomoru.

Izvedli smo tudi kampanjo na družbenih omrežjih na temo duševnega zdravja, ki so jo podprli slovenski odbojkaši.

Ob mesecu preprečevanja zasvojenosti smo organizirali novinarski »briefing« na katerem smo novinarjem podrodno predstavili rezultate raziskave HBSC. Naši govorniki so bili na razpolago medijem. V mesecu zasvojenosti smo povabili državljane Slovenije, da se pridružijo Dnevu brez telefona. Tako smo s področja duševnega zdravja in zasvojenosti zabeležili 2.375 medijskih objav.

Dan brez telefona smo komunicirali na:

- Facebooku :

Dosegli smo 39.941 oseb, 4.236 odzivov, komentarjev in delitev, 3.234 klikov na objavo (povezava vodi na novico na spletni strani NIJZ). Vse to smo dosegli z organskim dosegom (brez plačljive promocije).

- Instagramu:

Dosegli smo 47 všečkov, doseg na zidu: 1.501. Predvsem smo to komunicirali preko zgodb/story-jev, ki so interaktivni in vidni 24 ur, tako na Instagramu, kot tudi na Facebooku (cross publishing). V povprečju na zgodbo dosežemo cca 1000 oseb. Objavili smo več zgodb.

Svetovni dan preprečevanja samomora smo komunicirali na Facebooku, Instagramu in Twitterju.

Facebook:

- Svetovni dan preprečevanja samomora - video: dosegli smo 16.397 oseb, 314 odzivov, komentarjev in delitev, 735 klikov na objavo (povezava na spletno stran NIJZ),
- Fotografija slovenskih odbojkarjev z oranžno-rumenimi pentljami: dosegli smo 7.079 oseb, 127 odzivov, komentarjev in delitev, 288 klikov na objavo (na več informacij, več slik odbojkarjev)
- Naslednji dan smo še enkrat delili objavo odbojkarjev: dosegli smo 3.989 oseb, 20 odzivov, komentarjev in delitev, 125 klikov na objavo (na več informacij, več slik odbojkarjev)
- Story-ji iz Instagrama (ni podatka o dosegu in interakcijah)
- Delila nas je, med drugim, tudi Odbojgarska zveza Slovenije (OZS), s katerimi smo v času Evropskega prvenstva v odbojki zelo dobro sodelovali. OZS je imela v času prvenstva zelo močno in odmevno prisotnost na vseh družbenih omrežjih.

Instagram:

- Dosegli smo 28 všečkov, doseg na zidu: 1013. Tudi to temo smo komunicirali predvsem preko story-jev. Komunikacija je bila interaktivna in vidna tudi na Facebook storyjih. Tovrstna vsebina je vidna 24 ur. Doseg je bil visok, predvsem, ker nas je večkrat delila in omenila tudi OZS.

Twitter:

- Z objavami smo dosegli 6.730 uporabnikov Twitterja.

– PROGRAM SVIT

V letu 2019 je Program Svit obeležil 10. obletnico delovanja, zato smo mesec marec posvetili promociji Programa Svit. Kampanja je zajemala:

- novinarsko konferenco in sporočilo za medije,
- objave na spletni strani NIJZ in na spletni strani Programa Svit ter na družbenih omrežjih NIJZ,
- objava 33 videoposnetkov izjav, ki smo jih posneli z znanimi in manj znanimi Slovenci o Programu Svit,
- oglaševanje na televizijskih postajah,
- oglaševanje na oglasnih površinah avtobusov,
- oglaševanje na digitalnih prikazovalnikih v notranjosti avtobusov,
- sodelovanje s podjetjem Paloma d.d.
- itd.

V medijih smo tako v mesecu marcu zabeležili več kot 140 novinarskih prispevkov, na družbenih omežjih in spletnih straneh pa smo dosegli več kot 135.000 ljudi.

REDNO DNEVNO KOMUNICIRANJE

Na podlagi komunikacijske strategije NIJZ smo v letu 2019 pripravili letni načrt komuniciranja, ki je obsegal vse od obeležitve svetovnih dni do posameznih javnozdravstvenih vsebin. Pri komuniciranju z javnostmi smo uporabljali različna orodja in komunikacijske kanale – novinarske konference, izjave za medije, sporočila za javnost, objave na spletni strani in družbenih medijih itd.

– NOVINARSKÉ KONFERENCE IN SPOROČILA ZA MEDIJE

Na tej podlagi smo sami ali v sodelovanju s partnerji na nacionalnem in regionalnem nivoju medijem posredovali več kot 35 sporočil za javnost. Za okrepljeno sodelovanje z regionalnimi in lokalnimi mediji smo pripravili avdio izjave na različne javnozdravstvene teme, s katerimi smo dosegli objave v njihovih programih, z njimi pa so dobro sodelovali tudi strokovnjaki na območnih enotah NIJZ.

Poleg tega smo organizirali novinarski briefing na temo podatkovnega portala NIJZ in delovanja eZdravja.

Strokovnjaki NIJZ so sodelovali tudi na več novinarskih konferencah oz. izjavah za javnost, ki so jih organizirale druge inštitucije (Univerzitetni klinični center Ljubljana, Agencija RS za okolje, nevladne organizacije itd.).

– ODGOVORI NA NOVINARSKA VPRAŠANJA

V letu 2019 smo na NIJZ zabeležili 1.859 novinarskih vprašanj. Število vprašanj je višje kot v letu 2018, ko jih je bilo nekoliko čez 1.700. Novinarji so povpraševali po različnih temah, najpogosteje pa o nalezljivih boleznih in cepljenju, eZdravju, čakalnih dobah, prehrani in varnosti živil, samomorih in duševnem zdravju, kajenju, pitni vodi, alkoholu, drogah itd.

Tabela: Podatki o številu zabeleženih novinarskih prošenj za obdobje 2014 - 2019

Leto	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Število novinarskih prošenj	1.859	1.703	1.630	1.731	1.542	1.596

- SPLETNA STRAN NIJZ

Na spletni stran NIJZ smo objavili več kot 500 novic z različnih področij. Spletno mesto NIJZ je bilo v letu 2019 rekordno obiskano. Zabeležili smo 818.896 obiskov, kar je 50 % več kot leta 2018, ko jih je bilo 544.937. Novih obiskovalcev je bilo 75 %.

Tabela: Podatki o obisku spletne strani za obdobje 2015 - 2019

Leto	2019	2018	2017	2016	2015
Število obiskov spletne strani	818.896	544.937	394.000	282.000	130.000

- KOMUNICIRANJE NA DRUŽBENIH OMREŽJIH

Facebook: V letu 2019 smo objavili 229 različnih objav. Konec leta smo imeli 38.882 sledilcev, kar je skoraj 11.000 več kot v letu 2018, ko smo jih imeli 28.000. Posamezne objave pa so dosegle precej več uporabnikov kot imamo sledilcev. V povprečju smo dosegli 12.324 oseb/objavo. Največji (organski) doseg so imele naslednje objave:

1. Starši lahko zmanjšamo tveganje za razvoj depresije in anksioznih motenj pri otrocih - 113.978
2. V novo leto brez pirotehnike - 79.784
3. Če zbolíš, ostani doma - 76.829

Dostop do profila NIJZ je [na naslednji povezavi](#).

Twitter: V letu 2019 smo pripravili prek 230 različnih tvitov in prek 90 retvitov drugih organizacij ali posameznikov. V celem letu so imeli naši tviti skupaj 416.700 ogledov. Pridobivali smo tudi nove sledilce in jih do konca leta zabeležili prek 1.911, kar je več kot leto prej, ko smo jih konec leta imeli 1.450. Dostop do Twitter profila NIJZ je [na naslednji povezavi](#).

Youtube: V letu 2019 smo na YouTube profilu NIJZ objavili približno več kot 80 različnih video posnetkov v zvezi z različnimi temami, kot npr Program Svit, duševno zdravje, antibiotiki, itd. Dostop do profila NIJZ je [na naslednji povezavi](#).

Instagram: V letu 2019 smo na Instragramu objavili 142 vsebin in konec leta smo imeli 2.310 sledilcev. Dostop do profila NIJZ je [na naslednji povezavi](#).

eNIJZ: Na novo smo v letu 2018 izdali 12 številčk elektronskega mesečnika eNIJZ, ki izhaja konec meseca. Vsak mesec smo pridobili nove »naročnike« na mesečnik in konec leta smo imeli prek 1.900 naročnikov naših elektronskih novic. Dostop do vseh objav eNIJZ je [na naslednji povezavi](#).

Za objave na družbenih omrežjih izdelujemo infografike, ki pomenijo vizualno prezentacijo ključnih sporočil in podatkov ter različne videe, ki pomembno vplivajo na ogleda.

- ODGOVORI NA VPRAŠANJA DRŽAVLJANOV

V letu 2019 smo prejeli 1.364 vprašanj državljanov prek spletne strani ter elektronskih naslovov info@nijz.si in pr@nijz.si. Državljanji so spraševali o različnih vsebinah, najpogosteje pa o nalezljivih boleznih in cepljenju in vplivih okolja na zdravje. Sicer dnevno prejemo vprašanja tudi po telefonu.

- STATISTIČNA PISARNA

V okviru Centra za komuniciranje skrbimo tudi za posredovanje podatkov prek statistične pisarne. V obdobju od januarja do decembra 2019 smo v statistično pisarno prejeli 253 povpraševanj oz. zahtevkov za pripravo podatkov. Do konca leta 2019 smo izvedli oz. zaključili 196 zahtevkov. Ostali zahtevki (57) so še v izvedbi, na čakanju ali pa podatki niso bili naročeni.

IZREDNI DOGODKI

Na NIJZ smo v letu 2019 aktivno komunicirali z različnimi javnostmi ob požaru v Komendi, Podskrajniku, Rušah, Dragonji, Stegnah, Lenartu v Slovenskih goricah, Lazah pri Kranju in ob razlitju kerozina v predoru Hrastovlje. Ob vseh dogodkih smo takoj objavili priporočila za prebivalce tako na spletni strani NIJZ kot na družbenih omrežjih NIJZ. Naše objave smo posredovali tudi tistim, ki so aktivno sodelovali v komuniciranju pri posameznem dogodku, da so jih lahko objavili na svojih kanalih. Poleg tega smo se zelo hitro odzvali na vsa novinarska zaprosila in organizirali izjave za javnost ter medijem posredovali sporočila za javnost.

Ob požaru v Podskrajniku in požaru v Rušah smo odgovarjali tudi na zaskrbljene klice državljanov.

Celotno komunikacijo smo usklajevali s partnerji – UKOM, ARSO, Uprava za zaščito in reševanje RS, itd.

OBJAVE V MEDIJIH (KLIPING)

V letu 2019 smo zabeležili 2.494 novinarskih prispevkov z omembo NIJZ, kar je nekoliko več kot v predhodnem letu. Največ so mediji poročali o cepljenju (462), prehrani (184), kajenju (134), alkoholu (100), drogah (77), samomoru (77), Programu Svit (73), gibanju (65), depresiji (63) in HPV (50).

Največkrat prispevkov na temo NIJZ je bilo nacionalnih medijih z največjim dosegom, in sicer na TV SLO (199), v Delu (175), na RA SLO 1 (163), v Dnevniku (128), Večer (124), Slovenskih novicah (110), Svet24 (102), POP TV (99), Primorskih novicah (98) in Koroškem radiu (72).

Tabela: Podatki o številu zabeleženih novinarskih prispevkov na temo NIJZ za obdobje 2014 - 2019

Leto	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Število novinarskih prispevkov z omembo NIJZ	2.494	2.170	2.111	2.080	1.679	1.519

PARTNERJI

Tudi letu 2019 smo sodelovali in krepili dialog s partnerji na različnih nivojih in področjih na lokalni, nacionalni in mednarodni ravni - tesno smo sodelovali s službami za odnose z javnostmi različnih organizacij, kot so Zdravstveni inšpektorat, ZZS, Združenjem zdravstvenih zavodov Slovenije, Zdravniška zbornica Slovenije, UKC Ljubljana in UKC Maribor, Sekcija za primarno pediatrijo, Agencijo RS za okolje, Urad vlade za komuniciranje RS ter drugimi zdravstvenimi in nezdravstvenimi organizacijami. Prav tako smo vpeti v različne mednarodne povezave: včlanjeni smo v Communications Experts Network pri Evropski agenciji za varnost hrane (EFSA), mrežo nacionalnih komunikatorjev pri Evropski komisiji (Health Security Communicators' network), mrežo komunikatorjev pri Evropskem centru za preprečevanje in obvladovanje bolezni (ECDC), mrežo komunikatorjev pri EuroHealthNet, Svetovno zdravstveno organizacijo idr.

KOMUNICIRANJE Z DRUGIMI JAVNOSTMI

S številnimi deležniki (različne strokovne javnosti, nevladne organizacije, ministrstva in druge javne ustanove, zbornice itd.) imamo vzpostavljene različne kanale komuniciranja, ki jih uporabljamo za sodelovanje ob določenih skupnih temah, informiranje o (izrednih) dogodkih ipd.

Med drugim jih vabimo na različne dogodke in konference, ki jih organizira inštitut sam ali v sodelovanju z različnimi partnerji. Tako smo javnosti med drugim informirali o naslednjih dogodkih: strokovnih srečanjih ob svetovnih dnevih aidsa, preprečevanja samomora, sladkorne bolezni, zasvojenosti, demence itd. Ob vseh dogodkih smo pripravili tudi različna gradiva, ki smo jih objavljali na spletni strani in družbenih medijih.

4.3. POSLOVNI IZID

Tabela 3: Poslovni izid po letih v EUR, brez centov

	LETO 2018	FN 2019	LETO 2019	INDEKS Real. 2018 / Real. 2019	INDEKS Real. 2019 / FN 2019
CELOTNI PRIHODKI	35.801.349	40.189.604	39.086.820	109,18	97,26
CELOTNI ODHODKI	35.789.924	40.130.667	39.314.768	109,85	105,64
POSLOVNI IZID	11.425	58.938	-227.948		
Davek od dohodka pravnih oseb	0	0	0		
POSLOVNI IZID Z UPOŠTEVANJEM DAVKA OD DOHODKA	11.425	58.938	-227.948		

5. NASTANEK MOREBITNIH NEDOPUSTNIH ALI NEPRIČAKOVANIH POSLEDIC PRI IZVAJANJU PROGRAMA DELA

V trenutnih razmerah in ob številnih vprašanjih, ki se pojavljajo v zvezi z bolj dolgoročnimi usmeritvami in cilji na področju digitalizacije slovenskega zdravstva, je največja težava pomanjkanje ustreznih strateških in izvedbenih dokumentov, ki bi celovito urejali področje nadaljnega razvoja eZdravja. Obstoječi, vsebinsko večinoma zastarel in formalno neveljaven strateški dokument iz leta 2005, nikakor ne ponuja več ustreznih podlag za prihodnji razvoj informacijskih rešitev na področju zdravstva. Ena izmed ključnih nalog na poročju digitalizacije zdravstva je bila priprava izhodišč za strategijo eZdravja, ki pa v letu 2019 ni bila realizirana. Zaradi drugačnih prioritiet in in drugih aktivnosti je Ministrstvo za zdravje oblikovalo delovno skupino za pripravo strategije v začetku januarja 2020. Člani skupine bodo predvidoma v naslednjih mesecih pripravili vsebinska izhodišča in opredelili terminski načrt dela skupine v letu 2020.

Pri upravljanju preventivnih programov in programov krepitve zdravja NIJZ trenutno ne zagotavlja enotnega standarda. Program integrirane preventive kroničnih nenalezljivih bolezni pri odraslih vključuje vse elemente upravljanja takega programa, kot so razvoj in načrtovanje, usposabljanje, usmerjanje in koordiniranje izvajalcev zdravstvenega varstva, spremljanje in evalvacijo. Po drugi strani programi Priprava na porod in starševstvo, Preventivno zdravstveno varstvo otrok in mladostnikov, Vzgoja za zdravje otrok in mladostnikov, ki vključuje tudi zobozdravstveno vzgojo, niso upravljeni celovito; pri teh programih je predvsem potrebno vzpostaviti sistematično usposabljanje, usmerjanje in koordiniranje izvajalcev zdravstvenega varstva ter spremljanje in evalvacijo. Tudi programe Zdrave šole, Zdravi vrtci in Zdrava mesta je potrebno vključiti v celovito upravljanje programov. V letu 2019 je NIJZ prevzel upravljanje Nacionalnega programa duševnega zdravja. Ob odsotnosti ustrezne podpore nosilnih resorjev in nezadostnem financiranju tega programa se povečuje tveganje, da cilji ne bodo doseženi. Izpostavljamo vzpostavitev in delovanje interdisciplinarnih delovnih skupin ter medresorskih teles, kot enega ključnih ukrepov za uspešno izvajanje celovitega upravljanja NPDZ, za kar pa je potrebno zagotoviti zadostna finančna sredstva.

6. OCENA USPEHA PRI DOSEGANJU ZASTAVLJENIH CILJEV

Zastavljene cilje smo v veliki meri dosegli. Kje cilji niso bili doseženi in razlogi za to, je natančneje pojasnjeno v Poglavlju 9 tega poročila.

7. OCENA GOSPODARNOSTI IN UČINKOVITOSTI POSLOVANJA

Zavod je v 2019 kljub presežku odhodkov nad prihodki posloval relativno stabilno. Zaradi 4 velikih projektov smo morali finančna sredstva za plačilo računov ves čas zalagati. Kljub temu smo uspeli plačevati svoje obveznosti in zagotavljati dokaj stabilno poslovanje. Prav tako smo učinkovito izpolnjevali tudi vse svoje pogodbene obveznosti tako do zunanjih uporabnikov, kot tudi notranjih. Zavod je na večih področjih izboljšal način poslovanja, upošteval kljub skromnim sredstvom razvojne usmeritve in se trudil po svojih najboljših močeh zadovoljiti potrebe javnosti, prav tako pa tudi potrebe financerjev in ostalih uporabnikov naših storitev.

7.1. FINANČNI KAZALNIKI POSLOVANJA

Tabela 4: Finančni kazalniki poslovanja

KAZALNIK	LETO 2018	LETO 2019
1. Kazalnik gospodarnosti	1,00	0,99
2. Delež amortizacije v celotnem prihodku	0,03	0,03
3. Stopnja odpisanosti opreme	0,87	0,81
4. Dnevi vezave zalog materiala	26,18	38,74
5. Delež terjatev v celotnem prihodku	0,11	0,12
6. Koeficient zapadlih obveznosti	0,82	0,74
7. Kazalnik zadolženosti	0,46	0,55
8. Pokrivanje kratkoročnih obveznosti z gibljivimi sredstvi	0,87	0,77
9. Prihodkovnost sredstev	1,23	1,28

1. Kazalnik gospodarnosti = (celotni prihodki AOP 870 / celotni odhodki AOP 887)
Kazalnik gospodarnosti, ki prikazuje razmerje med celotnimi prihodki in celotnimi odhodki iz izkaza prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov, znaša za leto 2019 0,99, kar pomeni, da celotni prihodki niso zadostovali za pokrivanje celotnih odhodkov. V letu 2019 smo zabeležili presežek odhodkov nad prihodki.
2. Delež amortizacije v celotnem prihodku = (amortizacija AOP 879 / celotni prihodki AOP 870)
Delež amortizacije v celotnih prihodkih znaša v letu 2019 3 %. Delež je enak kot v predhodnem letu.
3. Stopnja odpisanosti opreme = (popravek vrednosti opreme AOP 007 / oprema in druga opredmetena osnovna sredstva AOP 006)
Stopnja odpisanosti opreme znaša v letu 2019 81 % in se je v primerjavi s predhodnim letom izboljšala. Razlog za nižji kazalec je višja nabava opreme iz naslova transferjev, amortizacije v

ceni kot tudi številnih odpisov, že odpisane opreme, v letu 2019. V kolikor bi dobili financirano vso amortizacijo, bi lahko nabavili oz. obnovili več opreme in tako zmanjšali povečevanje odpisanosti opreme.

4. Dnevi vezave zalog materiala = (stanje zalog AOP 023: / stroški materiala AOP 873 x 365)
Dnevi vezave zalog materiala so se v letu 2019, glede na navedeno metodologijo izračuna kazalnika, nekoliko povečali in znašajo v letu 2019 38,74 dni.
5. Delež terjatev v celotnem prihodku = (stanje terjatev AOP 012 minus (AOP 013 in 014) / celotni prihodki AOP 870)
Delež terjatev v celotnem prihodku znaša za leto 2019 12 %.
6. Koeficient zapadlih obveznosti = (zapadle neplačane obvez. na dan 31. 12. / (mesečni promet do dobavit. AOP 871 / 12))
Koeficient zapadlih obveznosti se je v letu 2019 nekoliko izboljšal, saj imamo, v primerjavi s preteklim letom, višji mesečni promet do dobaviteljev v letu 2019, tudi nekoliko manj zapadlih obveznosti. Glede na likvidnostno situacijo trenutno ne moremo imeti ciljno vrednost koeficienta 0.
7. Kazalnik zadolženosti = (Tuji viri AOP 034+047+048+054+055) / Obveznosti do virov sredstev AOP 060)
Kazalnik zadolženosti prikazuje razmerje med tujimi viri in celotnimi obveznostmi do virov sredstev in znaša 0,55 v letu 2019, kar je nekoliko več kot v predhodnem letu.
8. Pokrivanje kratkoročnih obveznosti z gibljivimi sredstvi = (AOP 012+AOP 023) / AOP 034)
Kazalnik pokrivanja kratkoročnih obveznosti z gibljivimi sredstvi znaša 0,77 v letu 2019 in kaže na to, da za pokrivanje kratkoročnih obveznosti v letu 2018 ves čas ni bilo na voljo dovolj obratnih sredstev. Ustrezna vrednost kazalnika je 1,00, kar pomeni, da gibljiva sredstva zadostujejo za pokrivanje kratkoročnih obveznosti.
9. Prihodkovnost sredstev = (prihodek iz poslovne dejavnosti (AOP 860 / osnovna sredstva po neodpisani vrednosti AOP 002+004+006)
Kazalnik prihodkovnosti sredstev nam pove, koliko osnovnih sredstev imamo vloženi na enoto prihodka in predstavlja zasedenost obstoječih kapacitet. Kazalec prihodkovnosti sredstev se je, v primerjavi s predhodnim letom nekoliko zvišal in znaša 1,28. Razlog je v tem, da smo z osnovnimi sredstvi opravili več prihodkov kot v letu 2018.

8. OCENA NOTRANJEGA NADZORA JAVNIH FINANC

Pravna podlaga za notranje revidiranje pri posrednih proračunskih uporabnikih je 100. člen Zakona o javnih financah (Ur. l. RS št. 11/11 – UPB, 14/13 – popr., 101/13, 55/15 – ZfisP, 96/15 – ZIPRS1617 in 13/18)), po katerem je za vzpostavitev in delovanje ustreznega sistema finančnega poslovanja in kontrol ter notranjega revidiranja odgovoren predstojnik neposrednega in posrednega uporabnika. Notranje revidiranje zagotavlja neodvisno preverjanje sistemov finančnega poslovanja (menedžmenta) in kontrol ter svetovanje poslovodstvu za izboljšanje njihove učinkovitosti. Nosilec notranjega revidiranja na NIJZ je zunanja revizorska hiša.

V letu 2018 je bila izvedena notranja revizija na sledečih področjih:

- Preveritev pravilnosti izvedenih postopkov javnega naročanja (vzorec treh javnih naročil),
- Preveritev popolnosti izvedbe postopkov,
- Skladnost nabav glede na izvedene postopke javnega naročanja.

Ugotovitve notranje revizije:

1. NIJZ je za vse pregledane nabave izvedel postopke javnega naročanja,
2. Nabave so skladne z izvedenimi postopki,
3. Ustrezne kontrole, ki zagotavljajo pravilnost izvedbe postopkov, so vzpostavljene. Pri oddaji naročila materiala za uporabo na analizatorju predlaga proučitev možnosti izvedbe postopka javnega naročanja, ki bi zagotavljal večje število ponudnikov.

NIJZ ima izdelan tudi Register poslovnih tveganj NIJZ, ki ga posodabljam/dopolnjujemo skladno z določili akta, ki določa obvladovanje tveganj (OP Obvladovanje tveganj) in sistem notranjih kontrol.

V zadnjih 3 letih smo izvedli izboljšave na področju:

- preglednosti in transparentnosti poslovnih procesov in poslovanja,
- obvladovanja in nabora odobrenih dobaviteljev,
- informacijske varnosti in informacijske tehnologije,
- transparentnosti na področju delovnega časa, stalne pripravljenosti, službenih poti in evidentiranja prisotnosti na delovnem mestu,
- vzpostavitev kontinuiranega nadzora nad obvladovanjem tveganj v procesih s strani lastnikov procesov,
- ureditve licenc.

Kljub izboljšavam pa obstajajo še vedno tveganja, ki jih ne moremo obvladovati v zadostni meri:

- nedelovanje plačilnega prometa,
- nadzor nad porabo sredstev in nezadostni finančni resursi,
- pokrivanje stroškov dela redno zaposlenih v času, ko se konča velik del projektov, izvedba novih pa še ne zagotavlja potrebnih prihodkov,
- pomanjkanje razpoložljivih kadrov na trgu dela (npr.: informatiki).

9. POJASNILA NA PODROČJIH, KJER ZASTAVLJENI CILJI NISO BILI DOSEŽENI

Tabela 5: Nedoseženi cilji, ukrepi ter terminski načrt za ukrepanje

NEDOSEŽENI CILJI	UKREPI	TERMINSKI NAČRT ZA DOSEGANJE
Priprava izhodišč za strategijo eZdravja	NIJZ je samostojno pristopil k oblikovanju vsebinskih izhodišč, ki bodo uporabljena za nadaljnje delo Delovne skupine za pripravo strategije na področju digitalizacije slovenskega zdravstva.	MZ je oblikoval delovno skupino za pripravo strategije v začetku januarja 2020. Člani skupine bodo predvidoma v naslednjih mesecih pripravili vsebinska izhodišča in opredelili terminski načrt dela skupine v letu 2020.

10. OCENA UČINKOV POSLOVANJA NA DRUGA PODROČJA

Program Svit s populacijskim odkrivanjem predrakavih sprememb in zgodnjih oblik raka debelega črevesa in danke vpliva na izboljšanje zdravja prebivalcev Slovenije, kar ima pozitiven vpliv na stroške zdravstvene blagajne in produktivnost gospodarstva zaradi manjšega števila novih primerov raka, krajšega obdobja bolniške odsotnosti in možnosti uporabe cenejših tehnik zdravljenja.

Program integrirane preventive kroničnih nenalezljivih bolezni (Program Skupaj za zdravje) vključuje preventivne preglede v ambulantah družinske medicine ter obravnave za spremembo življenjskega sloga in krepitev duševnega zdravja v centrih za krepitev zdravja. Program prispeva k zgodnjemu odkrivanju dejavnikov tveganja in znakov kroničnih bolezni ter pomembno prispeva k zmanjševanju bremena bolezni srca in ožilja, bolezni dihal, bolezni prebavil, mišičnoskeletnih bolezni in duševnih motenj. Preprečevanje bolezni in pravočasno zdravljenje zmanjšujeta bolniške odsotnosti in znižujeta stroške zdravljenja.

Ministrstvo za javno upravo je v letu 2019 izvedlo evalvacijo projekta eZdravje. V dokumentu z nazivom »Vrednotenje učinkov implementacije projekta eZdravje: eRecept in eNaročanje« so prikazane glavne ugotovitve, in sicer z vidika ustreznosti, skladnosti in potencialnih učinkov, kot so bili predvideni v okviru zasnove projekta (https://www.stopbirokraciji.gov.si/fileadmin/user_upload/mju/templates/pdf/POROCILO_eZdravje.pdf). Ključni pristop vrednotenja je bila kvantitativna metoda za ocenjevanje in prikaz stroškovnega ter ekonomskega vidika vrednotenja. Delno je zajeta tudi kvalitativna metoda vrednotenja, ki se navezuje na kvantitativno metodo vrednotenja v povezavi s prikazom poenostavitev in razbremenitev deležnikov v samem procesu obeh podprojektov. Ministrstvo za javno upravo ugotavlja, da se z uvedbo informacijskih rešitev eRecepta in eNaročanja ocenjeni prihranki na letni ravni povečujejo iz leta v leto in segajo do 20,7 mio EUR prihrankov na letni ravni, tako časovnih kot finančnih za različne deležnike.

Eno zdravje je koncept, ki so ga mednarodne organizacije uradno sprejele leta 1984 in poudarja, da na človeško zdravje vplivajo številni dejavniki, od katerih imata glavni vpliv zdravje živali in stanje okolja. Cilj enega zdravja je zagotoviti, ohranjati in izboljševati zdravje ljudi in živali ob hkratni zaščiti okolja.

Družbene in okoljske spremembe povezane tudi z urbanizacijo, mobilnostjo populacije, ustvarjajo nove priložnosti za nove izbruhe. Podnebne spremembe bodo tudi v prihodnje vplivale na tveganja zaradi nalezljivih bolezni. Nekatere nalezljive bolezni bodo te spremembe omejevale, za druge pa ustvarjale nove priložnosti. Tudi hitro prilagajanje mikroorganizmov je olajšalo vrnitev starih nalezljivih bolezni in pojav novih. S hitrim razvojem odpornosti proti protimikrobnim zdravilom za veliko vrsto parazitarnih, bakterijskih in virusnih okužb, je postalo njihovo zdravljenje manj učinkovito.

Vse našete spremembe s katerimi se v današnji dobi soočamo, vodijo k razmišljanju »pojav nalezljive bolezni ali izbruha v enem kraju, eni državi lahko predstavlja svetovni problem«.

Z vidika javnega zdravja je pomembno, da dogajanje skrbno spremljamo in na podlagi z dokazi podprtimi dejstvi, sprejemamo ustrezne javnozdravstvene ukrepe.

Pomembna naloga NIJZ je pregled dokumentov, v katerih je načrtovano umeščanje posegov v prostor (npr. občinski prostorski načrti, državni prostorski načrti, načrtovani posamezni posegi v prostor.....) Namen pregleda teh dokumentov je ugotoviti ali bodo načrtovani posegi imeli vpliv na

okoljsko determinanto zdravja (kakovost zraka, nivo hrupa , EMS ....). Pri tem pregledujemo tako vplive posegov na že obstoječa bivalna območja, kakor tudi vplive na načrtovana bivalna območja obstoječih dejavnosti v obravnavanem prostoru. V kolikor ugotovimo da bodo načrtovani posegi ali obstoječe dejavnosti vplivale na zdravje ljudi (okoljski dejavniki tveganja) podamo predloge in zahteve za spremembo le teh. Namen je zagotoviti zdravo bivalno okolje, ki ne bo imela negativne vplive na zdravje ljudi.

11. DRUGA POJASNILA, KI VSEBUJEJO ANALIZO KADROVANJA IN KADROVSKE POLITIKE IN POROČILO O INVESTICIJSKIH VLAGANJIH

11.1. PREDSTAVITEV ZAPOSLENIH PO POKLICIH IN PODROČJIH DELA

11.1.1. Analiza kadrovanja in kadrovske politike

Obrazec 3: Spremljanje kadrov 2019

Dodaten komentar k Prilogi Obrazec 3 – Spremljanje kadrov 2019:

Število zaposlenih v Kategorijah v razdelku A, skupina E1 – Zdravniki, **1.1. Višji zdravnik specialist** smo razdelili na 3 kategorije in sicer:

- 1.1 Višji zdravnik specialist;
- 1.2. Specialist;
- 1.5 Zdravnik brez specializacije / zdravnik po opravljenem sekundariatu.

ter statistične podatke vnesli v vse tri kategorije. V število zaposlenih pod kategorijo **1.1. Višji zdravnik specialist** so bili namreč zajeti vsi zaposleni na delovnih mestih, kjer je pogoj za zasedbo poklic zdravnik oziroma zdravnik specialist, in sicer:

- a. Višji zdravnik specialist;
- b. Zdravnik specialist;
- c. Zdravnik brez specializacije/zdr. po opr. sekundariatu; Zdravnik sekundarij;
- d. Nacionalni ekspert s področja javnega zdravja.

Zdravnike, zaposleni na delovnih mestih E049005 Nacionalni ekspert s področja javnega zdravja I in E048012 Nacionalni ekspert s področja javnega zdravja II, smo sedaj v Obrazcu 3 umestili v kategorijo III. E4 – Zdravstveni delavci in sodelavci (21. Ostali).

Pojasnjujemo še, da je 1 Višji zdravnik specialist zabeležen v kategoriji VII. Preostali zaposleni (porodniška ali daljša bolniška odsotnost od 30 dni).

V letu 2019 smo zaposlovali na različnih področjih dela (delo na projektih, povečan obseg dela, nadomeščanje odhodov zaposlenih ter nadomeščanje zaposlenih na porodniških odsotnostih). Za Nacionalni program duševnega zdravja Mira smo v letu 2019 dodatno zaposlili 13 zaposlenih.

Na NIJZ je bilo na dan 31. 12. 2019 v rednem delovnem razmerju 547 zaposlenih, od tega je bilo 123 zaposlenih za določen čas.

Od vseh navedenih zaposlenih je bilo na dan 31. 12. 2019 zaposlenih 11 pripravnikov, 13 zdravnikov specializantov. 46 zaposlenih je bilo zaposlenih s krajšim delovnim časom od polnega (od tega 22 v skladu s predpisi s področja starševskega varstva in 12 v skladu s predpisi s področja

invalidskega zavarovanja) in 15 zaposlenih za dopolnilno delo (skladno s 147. členom Zakona o delovnih razmerjih). Za nadomeščanje odsotnih zaposlenih je bilo na dan 31. 12. 2019 v delovnem razmerju 7 zaposlenih.

Tabela 11.1: Pregled števila zaposlenih na dan 31.12.2019

Število zaposlenih na dan 31. 12. 2019	Št. zap. za ned. čas	Št. zap. za dol. čas	Skupaj
	424	123	547

Glede na realizirano skupno število zaposlenih v letu 2019, planiranega števila zaposlenih nismo presegli, vendar pa smo plan presegli glede na Uredbo o načinu priprave kadrovskih načrtov posrednih uporabnikov proračuna in metodologiji spremljanja njihovega izvajanja za leti 2018 in 2019 (Uradni list RS, št. 3/18 in 7/19). Presežen plan je iz naslova izjem, ki so po Uredbi dovoljene: zaposlovanje dodatnih zaposlenih iz naslova dodatnega programa, pridobljenega v drugi polovici leta – financirano s strani ZZS, vzpostavitev Centrov za duševno zdravje na podlagi sprejete Resolucije o nacionalnem programu duševnega zdravja 2018-2020 (ReNPDZ18-28).

Prilivi in odlivi kadrov

Do 31. 12. 2019 se je na NIJZ na novo zaposlilo 94 zaposlenih (projekti 11, nadomeščanje porodniške odsotnosti 6, 21 pripravnikov, 5 DDR (dopolnilno delovno razmerje), 24 zaposlitev za določen čas in 27 zaposlitev za nedoločen čas.

Zaposlitev je prenehala 46 zaposlenim (6 upokojitev, 1 dopolnilno delovno razmerje, 18-im pripravnikom, pri preostalih 21 pa je šlo za prenehanje pogodb za določen čas ali za sporazumno odpoved delovnega razmerja).

11.1.2. Ostale oblike dela

V letu 2019 smo sklenili skupaj 319 pogodb, od tega 162 avtorskih, 60 podjemih ter 97 pogodb o sodelovanju. Vse pogodbe so bile v skladu z veljavnimi predpisi. Sklenili smo jih iz razlogov priprave in izvedbe projektov, storitev izobraževanj in usposabljanj, predavanj ter za izvajanje programa Svit. Gre za področja, kjer je bilo zahtevano sodelovanje strokovnjakov, ki jih NIJZ ne zaposluje.

Glavna področja za katera smo sklenili podjeme pogodb so:

- Model skupnostnega pristopa za krepitev zdravja in zmanjševanja neenakosti v zdravju v lokalnih skupnostih – MoST,
- Obravnava in analiza primerov maternalnih smrti v Sloveniji za leta 2018, 2019 in 2020.
- Izvajanja izobraževanja z naslovom "Integrirana preventiva kroničnih nenalezljivih bolezni v ambulantni družinske medicine" za diplomirane medicinske sestre, ki delajo v ambulantah družinske medicine,
- Sodelovanje pri pripravi strokovnih smernic in priporočil izvajanja programa, načrtovanja programa in informacijskega sistema programa SVIT ter sodelovanje na multidisciplinarnem konziliju Program Svit,
- Vodenje in regijska koordinacija Nacionalnega programa primarne preventive KNB,
- Zbiranje in obdelava podatkov izbruhov in prijavljenih bolezni, cepljenje v ambulantni pod neposrednim nadzorom specialista
- Storitve priprave in izvedbe izobraževanj za nove sodelavce za delo na Svetovalnem telefonu za pomoč pri opuščanju kajenja.

Glavna področja avtorskih pogodb:

- Model skupnostnega pristopa za krepitev zdravja in zmanjševanja neenakosti v zdravju v lokalnih skupnostih – MoST,
- Sodelovanje pri izvedbi usposabljanj za strokovni kader v centrih za duševno zdravje,
- Temeljno usposabljanje za izvajalce standardnega tima v zdravstvenovzgojnem centru,
- storitev priprave in izvedbe predavanj z naslovom "S sodelovanjem in povezovanjem do krepitev zdravja odraslih",
- Storitve priprave in izvedbe izobraževanj za nove sodelavce za delo na Svetovalnem telefonu za pomoč pri opuščanju kajenja,
- Priprava priročnika pri obvladovanju proceduralne bolečine pri kolonoskopiji,
- Seminar katastrofna medicina,
- Izvedba predavanja v okviru izobraževanja histopatologov Programa Svit,
- V okviru projekta Šolski lonec - sodelovanje pri izvedbi projektne aktivnosti pilotnega testiranja novo razvitega e-orodja za načrtovanje obrokov v vzgojno-izobraževalnih zavodih
- Drugi avtorski izdelki za potrebe projektov.

Strošek za izplačila po avtorskih honorarjih znaša 141.052 EUR bruto, oziroma 154.283 EUR z vsemi prispevki in dajatvami. Strošek za izplačila po podjemnih pogodbah pa znaša 65.031 EUR bruto oziroma 87.389 EUR z vsemi prispevki in dajatvami.

Preko agencij nismo zaposlovali, prav tako nismo izvajali javnih del, smo pa se poslužili študentskega dela predvsem za namene programa opuščanja kajenja Quitline, za promocijske kampanje programa Svit in izvedbe ter obdelave anket.

Tabela 11.2: Stroški v letu 2019 za vrste zdravstvenih storitev

Vrste zdravstvenih storitev	Strošek v letu 2019	Število izvajalcev
lastni zaposleni	/	/
zunanj izvajalci	241.672	229

11.1.3. Izobraževanje, specializacije in pripravništva

Na področju strokovnega izpopolnjevanja so prevladovale aktivne udeležbe na strokovnih posvetih, konferencah in kongresih.

V letu 2019 se je 52 zaposlenih udeležilo izobraževanja v tujini, v Sloveniji se je udeležilo izobraževanj 275 zaposlenih. Zaposleni so de udeležili: Nacionalne konference o zdravi prehrani, Kongres zdravstvene in babiške nege, Mednarodni kongres novih tehnologij v stomatologiji, Konferenca evropskega združenja za raziskave nikotina in tobaka, ISO FOOD, World Congress on Public Health, Epidemiology and Nutrition, World Congress of International Association of Suicide Prevention, Kongres Slo tox, Nacionalna konferenca ob dnevu redkih bolezni, ESCMID Conference, Kongres zdravljenja odvisnikov, Zorin dan, Mednarodni simpozij o zdravem življenjskem slogu, APPAH kongres- Association of Pre and Perinatal psychology and health international Congress, CISTM16 – the 16th conference of the international society of travel medicine, Delavnica na temo reševanja konfliktov in komunikacij s težavnimi posamezniki, Demenca in likvorska diagnostika, Digital Alcohol monitoring, EHTEL Symposium, itd.

Na dan 31. 12. 2019 se je izobraževalo oziroma dodatno šolalo 12 zaposlenih. V dodiplomske programe 1. stopnje je bil vpisan 1 zaposlen, v dodiplomske programe 2. stopnje sta bila vpisana 2 zaposlena, v podiplomske program 3. stopnje 9 zaposlenih. 5 podiplomskih študijev je na dan

31.12.2019 potekalo v breme NIJZ ter 2 dodiplomska študija. 5 zaposlenih ima sklenjeno pogodbo o omogočanju odsotnosti zaradi izobraževanja.

V letu 2019 je izobraževanje zaključil 1 zaposleni, in sicer podiplomski program 3. stopnje.

Na dan 31. 12. 2019 smo zaposlovali tudi 13 zdravnikov specializantov. Do 31. 12. 2019 so 3 specializanti uspešno opravili specialistični izpit in zaključili specializacijo iz javnega zdravja in smo jih po končani specializaciji zaposlili kot specialiste javnega zdravja. Stroške specializacij krije ZZS. V letu 2019 smo zaposlili 1 zdravnika sekundarija.

Tudi v letu 2019 smo kot učna ustanova omogočali usposabljanje pripravnikom. Na dan 31. 12. 2019 je na NIJZ opravljalo pripravništvo 11 pripravnikov (9 sanitarnih inženirjev, 1 psiholog v zdravstveni dejavnosti in 1 socialni delavec v zdravstveni dejavnosti). Za vse je NIJZ dobil povrnjene stroške dela s strani ZZS.

11.1.4. Dejavnosti, oddane zunanjim izvajalcem

Zunanjim izvajalcem smo oddali storitve razvidne iz spodnjega pregleda. Za izvajanje teh storitev nimamo lastnih zaposlenih, zato najemamo zunanje izvajalce. Največja postavka je vzdrževanje programa eZdravje, kjer gre za osnovno in dopolnilno vzdrževanje infrastrukturnih ter uporabniških informacijskih rešitev (eRecept, eNaročanje, Referenčne ambulante, eKomunikacije, eRCO, Centralni register podatkov o pacientu, zVEM, Telekap, eTriaža, Teleradiološki portal, zNET, Varnostna shema ipd.), ki so bile razvite na Ministrstvu za zdravje v sklopu projekta eZdravje in se danes vzpostavljajo oziroma že uporabljajo na nacionalni ravni.

Vrste storitev, ki se opravljajo preko zunanjih izvajalcev za nezdravstvene storitve	Strošek v letu 2019 v €	Število zunanjih izvajalcev
poštne in kurirske storitve	986.997	2
intelektualne storitve	7.101	4
tiskarske storitve	342.571	9
čiščenje	233.575	15
prevoz cepiv	152.890	1
vzdrževanje računalniških programov-OBSTOJEČIH za skupno rabo	332.013	19
vzdrževanje računalniških programov-E-zdravje (OSNOVNO in dopolnilno)	2.690.143	16
storitve računalniških obdelav	4.617	1
varovanje	133.747	8
vzdrževanje poslovnih objektov	155.917	16
študentski servis	116.611	3
prevajanje in lektoriranje	27.851	14
podizvajalci na projektih in programih	1.154.631	90
oblikovanje in priprava na tisk	38.263	9

11.2. POROČILO O INVESTICIJSKIH VLAGANJIH V LETU 2019

Obrazec 4: Poročilo o investicijskih vlaganjih 2019

V letu 2019 smo nabavili za 2.762.448 EUR opreme. V večini gre za opremo s področja eZdravja, kjer imamo zagotovljen vir (v večini transfer ali preko prihodka). Med programsko opremo (1.642.709 EUR) smo nabavili:

- Novell open workgroup suite licence;
- Nadgradnja licenc na področju eZdravja (eNaročanje, referenčne ambulante, eTriaža, eRCO, eRecept, Telekap, CRPP-PPoP, eKomunikacije...);
- Nadgradnja licenc ISOZ21 za ambulante;
- Nadgradnja OLAP kocke v pronetu za pordorčje cepiv in distribucije;
- Nadgradnja programskega paketa kadrovske evidence;
- Kadrovska evicenda eOcenjevanje;
- Licenca potni nalogi Špica;
- Licenca Sentinel Log Management 500EPS;
- Licenca Oracle Database Enterprise Edition;
- eSPP bolniški stalež;
- ...

Med osnovnimi sredstvi licenc beležimo tudi za 976.949 EUR neopredmetenih sredstev v pridobivanju. V izdelavi oz. pridobivanju so licence za informacijsko podporo integrirani preventivi v zdravstvenih domovih in pridobivanje nagradenj licence za eSZBO.

V pridobivanju evidentiramo za 10.041 EUR stroškov za izdelavo PZI dokumentacije strojnih in elektro instalacij za novo stavbo kot tudi projektantski nadzor nad obnovo ostrešja na Zaloški 29.

Za potrebe del smo v letu 2019 nabavili še: hladilno omaro, računalnike, vmesnike, monitorje, uničevalnike dokumentov, strežnik, aparate za vezavo, avtomobila, domofon, klimatske naprave, merilnik telesne mase, pohištvo, kontroli pristopa, kameri, ročna čitalca, trezor, tablične računalnike, kovčki za rač., hladilne torbe, mikrovalnovno pečico in ostalo opremo za potrebe dela.

Na podlagi Zakona o investicijah v javne zdravstvene zavode, katerih ustanovitelj je Republika Slovenija, je bila 2019 izvedena investicija, uvrščena v načrt razvojnih programov pod številko 2711-18-0031 NIJZ – ureditev mansarde na lokaciji Zaloška 29 (stara stavba), katere produkt je stvarno premoženje, in ki se je zaključila s predajo projekta oziroma stvarnega premoženja in dokumentacije v upravljanje NIJZ.

11.3. POROČILO O OPRAVLJENIH VZDRŽEVALNIH DELIH V LETU 2019

Obrazec 5: Poročilo o vzdrževalnih delih 2019

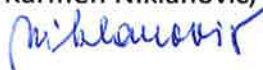
Načrtovani stroški vzdrževanja za leto 2019 so bili v višini 3.892.371 EUR. NIJZ je realiziral 83,09 % načrtovanih stroškov storitev na področju vzdrževanja. Najvišji strošek vzdrževanja predstavlja vzdrževanje računalniških programov v višini 3.022.157 EUR. Večina vzdrževanja računalniških programov (2.690.143 EUR) gre za potrebe eZdravja, medtem ko so ostala vzdrževanja za potrebe

vzdrževanj zbirk (RIZDDZ), enoletna vzdrževanja licenc MS, enoletno vzdrževanje Novell licenc, in vzdrževanja podjetja Unistar in Pronet, vzdrževanje omrežja HKOM...

Med vzdrževanji programske opreme so pogodbeni stroški na programu, katere nam pokriva Ministrstvo za zdravje preko izstavljenih zahtevkov. Ostala vzdrževanja, ki jih vodimo med stroški so za: poslovne objekte (dvigala, dimniki, klimatske naprave ...), vozila, laboratorijsko opremo – hladilniki, defibrilatorji, termometri...

RAČUNOVODSKO POROČILO ZA LETO 2019

Oseba odgovorna za pripravo računovodskega poročila:
Karmen Niklanović, vodja finančno-računovodske službe

Odgovorna oseba:
Nina Pirnat, dr. med., spec

RAČUNOVODSKO POROČILO VSEBUJE NASLEDNJE PRILOGE:

- Priloge iz Pravilnika o sestavljanju letnih poročil za proračun, proračunske uporabnike in druge osebe javnega prava (Uradni list RS, št. 115/02, 21/03, 134/03, 126/04 in 120/07, 124/08, 58/10, 104/10, 104/11, 86/16 in 80/19):
  - a) Bilanca stanja (priloga 1)
  - b) Stanje in gibanje neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev (priloga 1/A)
  - c) Stanje in gibanje dolgoročnih finančnih naložb in posojil (priloga 1/B)
  - d) Izkaz prihodkov in odhodkov – določenih uporabnikov (priloga 3)
  - e) Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka (priloga 3/A)
  - f) Izkaz računa finančnih terjatev in naložb določenih uporabnikov (priloga 3/A-1)
  - g) Izkaz računa financiranja določenih uporabnikov (priloga 3/A-2)
  - h) Izkaz prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti (priloga 3/B)

Priložite kopijo obrazcev oddanih na AJ PES s kopijo potrdila o oddaji.

- Dodatne priloge ministrstva brez bilančnih izkazov:
  - **Obrazec 1a:** Poročanje o programu javnega zdravja 2019
  - **Obrazec 1b:** Poročanje po pogodbi z ZZS 2019
  - **Obrazec 2:** Izkaz prihodkov in odhodkov 2019
  - **Obrazec 3:** Spremljanje kadrov 2019
  - **Obrazec 4:** Poročilo o investicijskih vlaganjih 2019
  - **Obrazec 5:** Poročilo o vzdrževalnih delih 2019
  - **Obrazec 6:** Terciarna dejavnost 2019

RAČUNOVODSKO POROČILO VSEBUJE NASLEDNJA POJASNILA:

1. Pojasnila k postavkam bilance stanja in prilogam k bilanci stanja
2. Pojasnila k postavkam izkaza prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov
  - 2.1. Analiza prihodkov (konti skupine 76)
  - 2.2. Analiza odhodkov (konti skupine 46)
  - 2.3. Analiza poslovnega izida
    - 2.3.1. Pojasnila k postavkam izkaza prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka
    - 2.3.2. Pojasnila k izkazu računa finančnih terjatev in naložb določenih uporabnikov
    - 2.3.3. Pojasnila k izkazu računa financiranja določenih uporabnikov
    - 2.3.4. Pojasnila k izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti
3. Poročilo o porabi sredstev poslovnega izida iz leta 2018 in preteklih let
4. Predlog razporeditve ugotovljenega poslovnega izida za leto 2019.

1. POJASNILA K POSTAVKAM BILANCE STANJA IN PRILOGAM K BILANCI STANJA

1.1. SREDSTVA

A) DOLGOROČNA SREDSTVA IN SREDSTVA V UPRAVLJANJU

Konti skupine 00 in 01 – Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve (AOP 002 in 003)

V bilanci stanja izkazujemo naslednja stanja:

v EUR, brez centov

konto	Naziv konta	2018	2019	Indeks
001	Dolgoročne aktivne časovne razmejitve			
002	Dolgoročno odloženi stroški razvijanja			
003	Dolgoročne premoženjske pravice	13.725.015	14.924.918	108,74
005	Druga neopredmetena sredstva			
006	Terjatve za predujme iz naslova vlaganj			
007	Neopredmetena sredstva v gradnji ali izdelavi			
00	Skupaj AOP 002	13.725.015	14.924.918	108,74
01	Popravek vrednosti AOP 003	9.787.462	10.963.784	112,02
00-01	Sedanja vrednost neopredmetenih sredstev	3.937.553	3.961.133	100,60

Nabavna vrednost neopredmetenih sredstev in dolgoročnih aktivnih časovnih razmejitev se je v letu 2018 povečala za 718.987 EUR kar je v večini posledica nabav neopredmetenih osnovnih sredstev na področju eZdravja. Sedanja vrednost znaša 3.937.553 EUR. Nabavljena je bila sledeča programska oprema:

- Novell open workgroup suite licence;
- Nadgradnja licenc na področju eZdravja (eNaročanje, referenčne ambulante, eTriaža, eRCO, eReceipt, Telekap, CRPP-PPoP, eKomunikacije...);
- Nadgradnja licenc ISOZ21 za ambulante;
- Nadgradnja OLAP kocke v pronetu za pordorčje cepiv in distribucije;
- Nadgradnja programskega paketa kadrovske evidence;
- Kadrovska evicenda eOcenjevanje;
- Licenca potni nalogi Špica;
- Licenca Sentinel Log Management 500EPS;
- Licenca Oracle Database Enterprise Edition;
- eSPP bolniški stalež;
- ...

V letu 2019 se je, v skladu s sklepom sveta zavoda, odpisala dotrajana programska oprema, ki se ne uporablja zaradi zastarelosti. Odpisov programske opreme je bilo za 285.668 EUR (po nabavni vrednosti, sedanja vrednost 0).

Konti skupine 02 in 03 – Nepremičnine (AOP 004 in 005)

v EUR, brez centov

konto	Naziv konta	2018	2019	Indeks
020	Zemljišča	464.105	464.105	100,00
021	Zgradbe	7.045.024	7.045.024	100,00
022	Terjatve za predujme za nepremičnine			
023	Nepremičnine v gradnji ali izdelavi	40.382	50.423	124,86
029	Nepremičnine trajno zunaj uporabe			
02	Skupaj AOP 004	7.549.511	7.559.551	100,13
03	Popravek vrednosti nepremičnin AOP 005	3.772.135	3.958.839	104,95
02-03	Sedanja vrednost nepremičnin	3.777.376	3.600.712	95,32

Nabavna vrednost nepremičnin se je v letu 2019, v primerjavi s predhodnim letom spremenila. Nabavna vrednost znaša 7.559.551 EUR. V letu 2019 smo med dokumentacijo v pridobivanju evidentirali za 10.041 EUR. Računa se nanašata na izdelavo PZI dokumentacije strojnih in elektro instalacij za novo stavbo in projektantski nadzor nad obnovo ostrešja na Zaloški 29.

V poslovnih knjigah so knjižene naslednje nepremičnine:

- zgradba Trubarjeva 2,
- zgradba Zaloška 29,
- zgradba Glonarjeva,
- zemljišče Trubarjeva, Obrežna, Prešernov trg
- stavba in garaža Ob Suhi 5b,
- zemljišče (Zaloška 29),
- zemljišče (Ipavčeva 18),
- zemljišče (Vipavska cesta 13),
- zemljišče (Ulica Arhitekta Novaka 2B),
- zgradba Zaloška 29 (nova stavba),
- zgradba OE Koper,
- del zgradbe (OE Celje),
- del zgradbe (OE Nova Gorica),
- zgradba (OE Novo Mesto- Muzejska 5),
- del zgradbe (OE Koper),
- del zgradbe (OE Murska Sobota).

Za nepremičnine imamo in urejamo zemljiško knjižno dokumentacijo, ki je/bo kot kopija odložena v računovodski dokumentaciji in original v dokumentaciji ustanovitve pravne osebe-zavoda.

Konti skupine 04 in 05 – Oprema in druga opredmetena osnovna sredstva (AOP 006 in 007)
v EUR, brez centov

konto	Naziv konta	2018	2019	Indeks
040	Oprema	7.046.149	7.166.264	101,70
041	Drobni inventar	693.242	893.269	128,85
042	Biološka sredstva			
043	Vlaganja v opredmetena osnovna sredstva v tuji lasti			
045	Druga opredmetena osnovna sredstva	73.367	73.367	100,00
046	Terjatve za predujme za opremo in dr.o.os			
047	Oprema in druga opr.os.s., ki se pridobivajo	0	2.684	
049	Oprema in druga opr.os.s.trajno zunaj uporabe			
04	Skupaj AOP 006	7.812.758	8.135.584	104,13
05	Popravek vrednosti opreme AOP 007	6.786.699	6.553.576	96,56
053	Popravek vrednosti vlaganj v opredmetena osnovna sredstva v tuji lasti			
04-05	Sedanja vrednost opreme	1.026.059	1.582.009	154,18

Nabavna vrednost opreme in drugih opredmetenih osnovnih sredstev se je v letu 2019 povečala za 322.826 EUR. Odpisi opreme v letu 2019 so znašali 1.001.931 EUR. Za potrebe dela smo v letu 2019 nabavili hladilno omaro, 268 računalnikov, 30 vmesnikov, 190 monitorjev, 4 aparate za vezavo, 2 avtomobila, domofon, 10 klimatskih naprav, 1 merilnik telesne mase, pohištvo, 2 kontroli pristopa, kameri, ročna čitalca, 376 tabličnih računalnikov za potrebe projekta, 4 kovčke za računalnike...

Sedanja vrednost opreme v letu 2019 je višja kot v preteklem letu in znaša 1.582.009 EUR, kar je 54,18 % več od lanske sedanje vrednosti. Na kontih ne izkazujemo več opreme v pridobivanju oz. investicije v teku).

Konti skupine 08 – Dolgoročne terjatve iz poslovanja (AOP 010)

v EUR, brez centov

konto	Naziv konta	2018	2019	Indeks
084	Dolgoročne terjatve za vnovčena poroštva	0	0	
085	Dolgoročne terjatve iz poslovanja	8.154	17.385	213,21
	- do uporabnikov državnega proračuna	0	0	
	- do uporabnikov občinskih proračunov	0	0	
	- ostale dolgoročne terjatve iz poslovanja	8.154	17.385	213,21
086	Dolgoročne terjatve iz naslova finančnega najema	0	0	
089	Oslabitev vrednosti dolgoročnih terjatev iz poslovanja	0	0	
08	SKUPAJ	8.154	17.385	213,21

Dolgoročne terjatve iz poslovanja so se v letu 2019 povečale za 9.231 EUR. Že v letu 2016 smo po pogodbi plačali varščino za najem poslovnih prostorov z ID oznako 2682-669-5 v izmeri 103,28 m² na Tehnološkem parku 24 (objekt E) v višini 2.065 EUR. Varščina je za obdobje 10 let. Višina terjatev iz poslovanja je opredeljena v višini dveh mesečnih najemnin. V letu 2018 smo dodatno plačali, v skladu s pozivom vodilnega partnerja Marand d.o.o., rezervni sklad za projekt Ekosmart v višini 4.894 EUR (v letu 2017 že plačali 1.194 EUR).

Rezervni sklad je nakazan na depozitni račun odprt pri notarki. Narejen je notarski zapis o hrambi denarja. V letu 2019 smo dodatno plačali varščino za najem poslovnih prostorov

Tabor 9 v višini 2.500 EUR, 4.484 EUR za rezervni sklad projekta Ekosmart in 2.247 EUR, kar predstavlja 10 % prejetega zneska za 5.potrjeno poročilo projekta EkoSmart. Nakazilo je skladno z notarskim zapisnikom o hrambi denarja in je deponirano pri notarki.

B) KRATKOROČNA SREDSTVA (RAZEN ZALOG) IN AKTIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE

Konti skupine 10 – Denarna sredstva v blagajni in takoj vnočljive vrednostnice (AOP 013)

Denarna sredstva v blagajni in takoj vnočljive vrednostnice znašajo na dan 31. 12. 2019 3.615 EUR.

Konti skupine 11 – Dobroimetje pri bankah in drugih finančnih ustanovah (AOP 014)

Denarna sredstva na računih znašajo na dan 31. 12. 2019 skupaj 1.367.244 EUR, od tega po posameznih bankah in drugih finančnih ustanovah:

- 1.367.244 EUR (UJP številka izpiska 248)

Konti skupine 12 – Kratkoročne terjatve do kupcev (AOP 015)

Kratkoročne terjatve do kupcev znašajo 123.749 EUR. Stanje terjatev predstavlja 0,32 % celotnega prihodka, kar pomeni, da se le te poravnajo v skladu s plačilnimi pogoji v skladu z pogodbenimi roki, oziroma v skladu s plačilnimi pogoji zavoda.

v EUR		
NAZIV	ZNESEK TERJATVE	PLAČANO
INŠTITUT ZA OKOLJE IN PROSTOR	61.419,04	sporne terjatve
PIN, IGOR FUJS S.P.	5.439,69	sporne terjatve
ZVD D.O.O.	3.396,03	DA
ZZ ZDRAVJE, LJUBLJANA	2.533,90	Delno (1.866 EUR)
MEDICINA DELA BARBARA PEČE BREZNIK	1.983,97	DA

Konti skupine 13 – Dani predujmi in varščine (AOP 016)

Dani predujmi in varščine znašajo na dan 31. 12. 2019 4.520 EUR in se nanašajo na vnaprejšnja plačila (kotizacije in material), za katera se je zavod odločil, ker drugače ne bi prišlo do dobav oz. udeležb na izobraževanju.

NAZIV	ZNESEK	RAZLOG
MK TRGOVINA D.O.O.	2.263,73	Avans za knjige
MIMOVRSSTE D.O.O.	35,70	2 x plač. (vrnjeno 13.1.2020)
ABANKA D.D.	1.744,82	Plačilo s kartico – kotizacija CISCO LIVE (27.1.2020)
THE COOL ICE BOX COMPANY LTD.	271,87	Predračun
IN TECH D.O.O.	203,75	Plačilo dveh publikacij (dobava 2020)

Konti skupine 14 – Kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta (AOP 017)

Kratkoročne terjatve do uporabnikov enotnega kontnega načrta znašajo na dan 31. 12. 2019 3.375.122 EUR.

NAZIV	ZNESEK TERJATVE	v EUR
		PLAČANO
ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE	2.194.579,99	Delno (odprto še 151.436 Eur)
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE	968.852,01	DA
ZDRAVSTVENI DOM LJUBLJANA	19.986,59	DA
UKC LJUBLJANA	19.308,03	DA
NLZOH	14.220,13	DA

Konti skupine 17 – Druge kratkoročne terjatve (AOP 020)

Druge kratkoročne terjatve znašajo na dan 31. 12. 2019 137.274 EUR in so naslednje

v EUR, brez centov				
konto	Naziv konta	2018	2019	Indeks
170	Kratkoročne terjatve do državnih in drugih institucij	126.889	101.413	79,92
174	Terjatve za vstopni davek na dodano vrednost	5.974	13.644	228,39
175	Ostale kratkoročne terjatve	19.066	22.216	116,52
179	Oslabitev vrednosti ostalih kratkoročnih terjatev			
17	SKUPAJ	151.929	137.273	90,35

Kratkoročne terjatve so v primerjavi z letom 2018 nižje predvsem zaradi nižjega stanja boleznin nad 30 dni, ki znašajo na dan 31.12.2019 22.377 EUR (v letu 2018 znašajo 37.426 EUR) in terjatev za nego, ki znašajo 18.605 EUR (v letu 2018 znašajo 22.090 EUR).

Konti skupine 19 – Aktivne časovne razmejitve (AOP 022)

Aktivne časovne razmejitve znašajo na dan 31. 12. 2019 1.241.348 EUR in so naslednje:

v EUR, brez centov				
konto	Naziv konta	2018	2019	Indeks
190	Kratkoročno odloženi odhodki	10.340	215.875	2.087,77
191	Prehodno nezaračunani prihodki	1.212.468	1.025.473	84,58
192	Vrednotnice			
199	Druge aktivne časovne razmejitve			
19	SKUPAJ	1.222.808	1.241.348	101,52

Na kontu 190 izkazujemo stanje odloženih stroškov za IT izobraževanja (Housing) v višini 8.515 EUR in registracijo za avtomobil Škoda (za leto 2020) v višini 186 EUR. Na kontu 19 izkazujemo še terjatev iz naslova projekta, za nakup osnovnih sredstev (računalniške tablike v višini 207.173 EUR). Na kontu 191 izkazujemo prihodke od projektov. Stroški zanje so že nastali, vendar prihodki še niso mogli biti zaračunani.

Po posameznih projektih izkazujemo sledeče stanje:

PROJEKT	Znesek v EUR
EUnetHTA JA3 OD 1.6.2016-31.5.2020 TATJA K.RIHTAR	13.655,63
HONCAB	10.776,6
V5-1712 HELENA J.KLANŠČEK OD 1.4.2018 DO 30.9.2020	900,12
V3-1729 JERNEJA F.LAINŠČAK OD 1.4.2018 DO 31.3.2020	225,21
V3-1721 TIT ALBREHT OD 1.4.2018 DO 31.3.2020	816,67
V3-1902 JERNEJA.F.LAINŠČAK 1.11.2019-31.10.2021	232,45
CrowdHEALTH D.STANIMIROVIČ OD 1.3.17 DO 31.1.2020	6.172,72
eHAction LUCIJA TEPEJ JOCIČ OD 1.6.2018 DO 31.5.2021(CHAFEA)	10.062,5
EHIS pilot Eurostat D.LAVTAR OD 1.10.2017 DO 15.8.2020	74.953,73
HBM4EU I.ERŽEN OD 1.1.2017 DO 31.12.2021	12.102,76
InfAct JA METKA ZALETEL OD 1.3.2018 DO 28.2.2021	7.233,69
iPAAC TINA LIPUŠČEK OD 1.4.2018 DO 31.3.2021	79.914,6
JAHEE T.LESNIK OD 1.6.2018 DO 31.5.2021(CHAFEA)	11.074,64
InAirQ OD 1.7.2016 DO 30.6.2019-P.OTOREPEC	94.877,32
INTEGRATE I.KLAVS OD 1.9.2017 DO 31.8.2020	33.838,43
ADVANTAGE B.GABROVEC OD 1.1.2017 DO 31.12.2019	19.223,07
ASTAHG - ANDRJA MFZINFC- OD 17.4.2018 DO 16.4.2021	51.631,48
EU-JAMRAI M.ŠUBELJ OD 1.9.2017 DO 31.8.2020	11.810,6
EMCDDA - ADA HOČEVAR GROM	35.204,71
EuroMix, nosilka: Urška Blaznik, trajanje:OD 20.5.2015 DO 19.05.2019	13.743,34
INTENT-TIT ALBREHT-OD 1.7.2017 DO 30.6.2020	71.637,33
MATERIALI V STIKU Z ŽIVILI(PREMAZI) V.GOLJA OD 1/2018 DO 7/2019	4.096,9
EU-TOPIA- D.N.MLAKAR - SODELOVANJE Z OI OD 9/2015 DO 08/2020	8.165,41
TRAMIG I.HUBER OD 15.1.2019 DO 14.1.2021	9.839,03
STAR-VITAL SIMONA PERČIČ - OD OD 1.9.2017 DO 31.10.2022	6.071,87
SOPA OD 1.10.2016 DO 31.12.2020-T.HOČEVAR	107.295,1
INF.PODPORA INTEGR.PREV. V ZD ALEŠ ANŽUR OD 1.1.2018 DO 31.12.2019	47.496,56
CHRODIS PLUS JELKA ZALETEL OD 1.9.2017 DO 31.8.2020	42.924,02
MoST(MODEL SKUP.PRISTOPA) R.PRIBAKOVIČ OD 9.2017 DO 8.2020	210.386
ZaPiS vodja projekta Sanja Vrbovšek 1.10.2019-31.10.2022	9.738,53
EFSa, EU MENU, Lot 1 - otroci- BLAZNIK 9.12.14-8.6.19	15.252,12
EFSa, EU MENU, Lot 2 - odrasli- GREGORIČ 10.12.14-9.6.19	4.120,36
SKUPAJ	1.025.473

C) ZALOGE

Stanje zalog na dan 31.12.2019 znaša 298.634 EUR. Največ zalog predstavljajo cepiva. Cepiva vrednotimo po nabavni vrednosti in sicer v višini 296.730 EUR, medtem ko zaloga knjig Ergonomija predstavlja 1.904 EUR.

v EUR, brez centov

Konto	Naziv konta	2018	2019	Indeks
30	Obračuna nabave materiala			
31	Zaloge materiala			
32	Zaloge drobnega inventarja in embalaže			
34-36	Proizvodi-obračun nabave blaga-zaloge blaga	208.646	298.634	143,13
37	Druge zaloge namenjene prodaji			

1.2. OBVEZNOSTI DO VIROV SREDSTEV

D) KRATKOROČNE OBVEZNOSTI IN PASIVNE ČASOVNE RAZMEJITVE

Stanje kratkoročnih obveznosti za predujme in varščine znaša na dan 31. 12. 2019 50.785 EUR in se nanaša na naslednje prejete predujme:

v EUR, brez centov			
Zap.št	Plačnik predujma-varščine	Namen	Znesek
1	MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE	Projekt: Sharp	35.000
2	Univerza v Ljubljani (FF)	Projekt: Tramig	14.518
3	Razni partnerji	Napačna nakazila	1.268
	SKUPAJ		50.785

Na kontih skupine 20 beležimo predujme za projekte. Razni partnerji predstavljajo napačna nakazila na TRR. Po potrditvi napačnih oz. dvojnih nakazil bodo nakazila vrnjena v letu 2020.

Konti skupine 21 – Kratkoročne obveznosti do zaposlenih (AOP 036)

Kratkoročne obveznosti do zaposlenih znašajo na dan 31. 12. 2019 1.323.934 EUR in se nanašajo na obveznost za izplačilo plač za mesec december.

Obveznost do zaposlenih je bila v celoti poravnana 10. januarja 2020;

Konti skupine 22 – Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev (AOP 037)

Kratkoročne obveznosti do dobaviteljev znašajo na dan 31. 12. 2019 5.619.609 EUR. Obveznosti do dobaviteljev poravnavamo skladno z likvidnostnimi možnostmi.

Zamude pri plačilih smo reševali dogovorno z dobavitelji, pri čemer smo se podaljšanih dogovorjenih rokov vedno držali, tako, da dobav niso ustavljali in preskrba na trgu ni bila motena.

v EUR		
NAZIV	ZNESEK TERJATVE	PLAČANO
SANOFI PASTEUR	-1.221.213,46	Delno (200.000)
PFIZER EXPORT B.V.	-627.404,34	Delno (451.002)
SRC D.O.O.	-499.076,98	DA
MERCK SHARP & DOHME B.V.	-390.636,70	Delno (220.500)
GSK D.O.O., LJUBLJANA	-381.947,40	Delno (297.152,76)

Konti skupine 23 – Druge kratkoročne obveznosti iz poslovanja (AOP 038)

Druge kratkoročne obveznosti iz poslovanja znašajo na dan 31. 12. 2019 382.641 EUR in se nanašajo na naslednje obveznosti:

v EUR, brez centov

konto	Naziv konta	2018	2019	Indeks
230	Kratkoročne obveznosti za dajatve	169.783	199.042	117,23
231	Obveznosti za DDV	79.733	78.964	99,04
231	Kratkoročne obveznosti na podlagi izdanih menic in drugih plačilnih instrumentov			
234	Ostale kratkoročne obveznosti iz poslovanja	125.700	70.393	56,00
235	Obveznosti na podlagi odtegljajev od prejemkov zaposlenih	28.173	34.241	121,54
23	SKUPAJ	403.389	382.641	94,86

Konti skupine 24 – Kratkoročne obveznosti do uporabnikov enotnega kontnega načrta (AOP 039)

Kratkoročne obveznosti do uporabnikov enotnega kontnega načrta znašajo na dan 31. 12. 2019 361.202 EUR in se nanašajo na naslednje obveznosti:

v EUR, brez centov

Konto	Naziv konta	2018	2019	Indeks
240	Kratkoročne obveznosti do MZ	570	3.024	530,53
241	Kratkoročne obveznosti do proračunov občin	5.632	382	6,78
242	Kratkoročne obveznosti do posrednih uporabnikov proračuna države	492.697	343.580	69,73
243	Kratkoročne obveznosti do posrednih uporabnikov proračunov občin	33.646	14.217	42,25
24	SKUPAJ	532.545	361.202	67,83

NAZIV	ZNESEK TERJATVE	PLAČANO
NLZOH	-306.927,18	Delno (14.726)
ZRC SAZU	-24.198,70	/
LEKARNA LJUBLJANA	-13.439,54	DA
OI LJUBLJANA	-4.145,78	/
MJU	-2.733,85	Delno (2.360)

Konti skupine 26 – Kratkoročne obveznosti iz financiranja (AOP 041)

Kratkoročne obveznosti iz financiranja se nanašajo na najeto kratkoročno leasing financiranje (kratkoročni del Porsche leasing). Leasing smo sklenili zaradi potreb po službenih avtomobilih.

Stanje kratkoročnih obveznosti iz financiranja je na dan 31.12.2019 11.374 EUR.

Konti skupine 29 – Pasivne časovne razmejitve (AOP 043)

Na kontih podskupine 291- kratkoročno odloženi prihodki

- za programe/projekte
- donacijska sredstva

Izkazujemo naslednja sredstva za izvajanje programov, katerih financiranje ne sovпада s koledarskim letom (vnaprej plačani prihodki za stroške v 2020):

Naziv programa	Znesek
Projekti Občine Ravne na Koroškem	2.167
Razni EU projekti	778.854
ARRS	22.059
SKUPAJ	803.080

Na kontu izkazujemo tudi donacijska sredstva (za stroške v letu 2020) v višini 626 EUR. Skupno stanje na kontu 29 je tako 803.706 EUR.

LASTNI VIRI IN DOLGOROČNE OBVEZNOSTI

Konti skupine 97 – Druge dolgoročne obveznosti

		v EUR, brez centov	
STANJE OZ. SPREMEMBA		Znesek	
stanje na dan 31. 12. 2018		19.436	EUR
+ povečanja dolgoročnih obveznosti za finančni najem (avtomobil)		23.627	
- zmanjšanje dolgoročnih obveznosti za finančni najem (avtomobil)		14.952	
+ odplačila glavnice z obrestmi		2.215	
- odplačila glavnice z obrestmi		4.016	
stanje na dan 31. 12. 2019		26.310	EUR

Izkazujemo stanje na kontu podskupine 970 in 971 - dolgoročne obveznosti, iz naslova Porsche leasinga in obresti na leasing za nakup službenih avtomobilov.

Navedena stanja dolgoročnih obveznosti so izkazana le v obrazcu »Izkaz bilance stanja«, medtem ko so dolgoročne obveznosti v poslovnih knjigah izkazane v celoti na kontih podskupine 970 in 971.

Konti podskupine 980 – Obveznosti za neopredmetena sredstva in opredmetena osnovna sredstva

Stanje obveznosti za neopredmetena sredstva in opredmetena osnovna sredstva znaša na dan 31. 12.2019 8.964.840 EUR.

Povečanja in zmanjšanja stanja so bila med letom naslednja:

		v EUR, brez centov	
STANJE OZ. SPREMEMBA		Znesek	
stanje na dan 31. 12. 2018		9.443.961	EUR
+ prejeta sredstva v upravljanje s strani ustanovitelja			EUR
+ prejeta sredstva v upravljanje s strani občine			EUR
+ prejeta sredstva za nabavo osnovnih sredstev s strani ustanovitelja			EUR
+ prejeta namenska denarna sredstva za nabave osnovnih sredstev		568.820	EUR
+ prenos poslovnega izida iz preteklih let po sklepu sveta zavoda za izveden nakup osnovnih sredstev			EUR

- zmanjšanje stroškov amortizacije, ki se nadomešča v breme obveznosti do virov sredstev (konto 4629)	1.047.941	EUR
stanje na dan 31. 12. 2019	8.964.840	EUR

Stanja na kontih skupine 980, zaradi kasnejših knjižb na projektih (vzpostavitve AČR, amortizacija v ceni itd...), kakor v preteklih letih, z ustanoviteljem usklajujemo (smo že posredovali obrazec v uskladitev).

Konti podskupine 986 presežek odhodkov nad prihodki

	v EUR, brez centov	
STANJE OZ. SPREMEMBA	ZNESEK	
stanje na dan 31. 12. 2018	- 1.603.710	EUR
- presežek odhodkov obračunskega obdobja z upoštevanjem davka od dohodka (iz priloge 3 – AOP 892)	- 227.948	EUR
stanje na dan 31. 12. 2019	- 1.831.658	EUR

2. POJASNILA K POSTAVKAM IZKAZA PRIHODKOV IN ODHODKOV DOLOČENIH UPORABNIKOV

Obrazec 2: Izkaz prihodkov in odhodkov 2019 (I. del – IPO)

2.1. ANALIZA PRIHODKOV

Celotni prihodki doseženi v letu 2019 so znašali 39.086.820 EUR in so bili za 9,18 % višji od doseženih v letu 2018 in 2,74 % nižji od načrtovanih.

Prihodki od poslovanja predstavljajo 99,98 %, finančni prihodki so zanemarljivi, drugi prihodki in prevrednotovalni poslovni prihodki pa 0,02 % glede na celotne prihodke za leto 2019.

Finančni prihodki so znašali 911 EUR, prejeli smo jih iz naslova prejetih obresti za občasno vezane depozite prostih sredstev.

Neplačani prihodki znašajo 3.498.871 EUR (stanje terjatev, ki so izkazane kot prihodek tekočega leta). V celotnem prihodku predstavljajo 8,95% kar pomeni, da se plačila realizirajo v malo več kot enomesečnem roku. Postopke izterjave dosledno izvajamo oz. lahko ugotovimo, da se terjatve redno poravnava.

v EUR, brez centov

PRIHODKI	Realizacija 2018	FN 2019	Realizacija 2019	IND real. 2019 / FN 2019	STRUKTURA 2019
Prihodki iz sredstev javnih financ (PROGRAM JAVNEGA ZDRAVJA) z povračili PN	7.715.299	9.065.773	9.108.382	97,24	23,30
Prihodki iz sredstev javnih financ (ZZZS)	13.920.641	14.999.422	14.717.084	100,47	37,65
Prihodki iz sredstev javnih financ (specializanti, pripravniki, projekti)	4.230.988	6.648.268	4.637.659	98,12	11,87
Drugi prihodki iz sredstev javnih financ iz naslova javnih storitev	4.862.271	4.775.093	5.496.099	69,76	14,06
Prihodki od prodaje blaga in storitev na trgu	5.071.702	4.700.548	5.119.020	115,10	13,10
Finančni prihodki	203	250	911	364,32	
Drugi prihodki	246	250	7.666	3.066,29	0,02
SKUPAJ PRIHODKI	35.801.349	40.189.604	39.086.820		100,00

V spodnji tabeli prilagamo pregled prihodkov po sklopih in njihovo strukturo v celotnih prihodkih.

v EUR, brez centov

PRIHODEK	VIŠINA	STRUKTURA
Program javnega zdravja + povračilo potnih stroškov	9.108.382	23,30
eZdravje	4.110.268	10,52
Ostala javna služba (ministrstva in ostali plačniki)	1.512.197	3,87
ZZZS	8.519.796	21,80
ZZZS cepiva	6.197.288	15,86
Storitve samoplačniških ambulant	1.776.479	4,54
Prodaja samoplačniških cepiv	3.032.974	7,76
Ostali prihodki trg	183.201	0,47
Refundacija pripravniki	187.141	0,48
Refundacija specializanti	457.270	1,17
Sofinanciranja EU (samo sofinanciranja iz EU)	3.993.247	10,21
Ostali prihodki	8.577	0,02
SKUPAJ	39.086.820	100,00

2.2. ANALIZA ODHODKOV

Celotni odhodki doseženi v letu 2019 in so znašali 39.314.768 EUR in so bili za 9,85 % višji od doseženih v letu 2018 in 2,03 % nižji od načrtovanih.

Po glavnih postavkah so bili odhodki poslovanja naslednji:

1.) STROŠKI BLAGA, MATERIALA IN STORITEV (AOP 871) so v letu 2019 znašali 20.822.326 EUR in so bili za 8,57 % višji od doseženih v letu 2018.

Stroški materiala AOP 873 (konto 460) so v celotnem zavodu v letu 2019 znašali 2.813.563 EUR in so bili za 3,29 % nižji od doseženih v letu 2018 in za 6,83 % nižji od načrtovanih. Delež glede na celotne odhodke zavoda znaša 7,16%. Stroški materiala so nižji zaradi nižje nabave testerjev za SVIT, kot je bilo to planirano (-74.355 EUR). Omenjena razlika se pozna tudi na prihodkih iz tega naslova. Od načrtovanih je tudi manj stroškov pisarniškega materiala (13.373 EUR) in ostalih materialnih stroškov, ki so v večini povezani z nižjo realizacijo prihodkov od EU projektov (stroški na projektih v višini 171.005 EUR).

Stroški storitev AOP 874 (konto 461) so v celotnem zavodu v letu 2019 znašali 8.881.484 EUR in so bili za 14,18 % višji od doseženih v letu 2018 in za 12,46 % nižji od načrtovanih. Delež glede na celotne odhodke zavoda znaša 22,59 %. Stroški storitev so nižji od planiranih predvsem zaradi nižje realizacije prihodkov od EU projektov. Tako so, glede na plan, nižje storitve za avtorske honorarje (160.162 EUR), storitve podizvajalcev na projektih (866.019 EUR) kot tudi preostale storitve (vzdrževanje računalniških programov ...).

Izvajalci zdravstvenih storitev	Vrste zdravstvenih storitev	Strošek v letu 2019	Število izvajalcev
lastni zaposleni	/	/	lastni zaposleni
zunanji izvajalci	241.672	229	zunanji izvajalci

Vrste storitev, ki se opravljajo preko zunanjih izvajalcev za ne zdravstvene storitve	Strošek v letu 2019 v €	Število zunanjih izvajalcev
poštne in kurirske storitve	986.997	2
intelektualne storitve	7.101	4
tiskarske storitve	342.571	9
čiščenje	233.575	15
prevoz cepiv	152.890	1
vzdrževanje računalniških programov-OBSTOJEČIH za skupno rabo	332.013	19
vzdrževanje računalniških programov-E-zdravje (OSNOVNO in dopolnilno)	2.690.143	16
storitve računalniških obdelav	4.617	1
varovanje	133.747	8
vzdrževanje poslovnih objektov	155.917	16
študentski servis	116.611	3
prevajanje in lektoriranje	27.851	14
podizvajalci na projektih in programih	1.154.631	90
oblikovanje in priprava na tisk	38.263	9

2.) STROŠKI DELA so v letu 2019 znašali 17.104.900 EUR in so bili za 12,62 % višji od doseženih v letu 2018 in za 2,04 % nižji oz. 356.383 EUR nižji od načrtovanih. Delež v celotnih odhodkih znaša 43,51 %. Stroški so nižji od planiranih zaradi nižje realizacije specializacij in pripravništav

(186.588 EUR). Nižji stroški dela, glede na plan, so tudi iz naslova nižje realizacije zaposlitev, kar je razvidno iz obrazca 3 (18 zaposlenih manj glede na finančni načrt).

Povprečno število zaposlenih na podlagi delovnih ur v letu 2019 je znašalo 470,76 zaposlenih, in se je v primerjavi z letom 2018 povečalo za 24,24 zaposlenih oz. za 5,43 %.

Povprečna bruto plača je znašala 2.383,12 EUR in se je povečala v primerjavi s preteklim letom za 7,40 %.

V preteklem letu je bilo izplačano 886,63 EUR regresa za letni dopust na delavca.

Nadomestila osebnih dohodkov za boleznine v breme zavoda so bila izplačana za 34.882,41 delovnih ur, v breme ZZS 26.952,09 delovnih ur, in v breme ZPIZ-a 2088 delovnih ur. Boleznine skupaj predstavljajo 6,31 % obračunanih delovnih ur.

3.) STROŠKI AMORTIZACIJE (ki so zajeti med odhodki – AOP 879) so v letu 2019 znašali 1.179.756 EUR in so bili za 13,33 % višji od doseženih v letu 2018 in za 371,90 višji od načrtovanih. Stroški se glede na finančni načrt razlikujejo v delu amortizacije v ceni, ki smo jo prejeli v decembru (program eZdravja). Za to razliko so višji tudi obračunski stroški amortizacije.

Delež stroškov amortizacije v celotnih odhodkih znaša 3,00 %.

Amortizacija je obračunana po predpisanih stopnjah v znesku 2.417.295 EUR:

- del amortizacije, ki je bil vračunan v ceno znaša 1.179.756 EUR (končni rezultat skupine 462),
- del amortizacije, ki je bil knjižen v breme obveznosti za sredstva prejeta v upravljanje znaša 1.237.539 EUR (podskupina 980) in

Obračunana amortizacija po predpisanih amortizacijskih stopnjah znaša 2.417.295 EUR. Obračunani amortizaciji smo zmanjšali stroške amortizacije v breme vira za tista osnovna sredstva, ki so imela zagotovljen vir na kontu 98. Glede na 10. člen Pravilnika o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev smo preverili, koliko amortizacije dobimo plačane v ceni oz. v prihodku. Pri obračunu amortizacije smo ravnali v skladu z navodili Združenja zdravstvenih zavodov kot tudi revizijskimi navodili. Amortizacije v ceni je priznane v višini 1.179.756 EUR, kar mora bremeniti rezultat, ostalo pa se prenese v breme vira oz. skladno z 10.členom Pravilnika o načinu in stopnjah odpisa neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev.

4.) REZERVACIJE v letu 2019 niso bile obračunane.

5.) DRUGI STROŠKI so bili v letu 2019 obračunani v znesku 194.499 EUR. OD tega je 20.949 EUR za nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča, 13.824 EUR za prispevke in članarine zbornicam in združenjem, 22.220 EUR stroškov odvozov smeti drugih izdatkov za varstvo okolja, 26.310 EUR nagrad dijakom in študentom, 92.475 EUR za plačilo kvot invalidnin in še ostali drugi stroški.

6.) FINANČNI ODHODKI so v letu 2019 znašali 10.564 EUR in predstavljajo odhodke za obresti poslovnih bank (3.119 EUR), stroške obresti od nepravočasno plačanih obveznosti (6.009 EUR), odhodki financiranja leasinga (1.344 EUR) in ostali manjši finančni odhodki.

7.) DRUGI ODHODKI so v letu 2019 znašali 2.516 EUR, in so nastali zaradi odhodkov iz prejšnjih obdobj kot iz odpisa neizterljivih terjatev.

8.) PREVREDNOTOVALNI POSLOVNI ODHODKI so v letu 2019 znašali 206 EUR.

2.3. POSLOVNI IZID

Razlika med prihodki in odhodki brez upoštevanja davka od dohodka pravnih oseb izkazuje negativni poslovni izid - presežek odhodkov nad prihodkov v višini 227.948 EUR.

Davek od dohodkov pravnih oseb je bil v letu 2019 obračunan v znesku 0 EUR, kar pomeni, da je poslovni izid obračunskega obdobja z upoštevanjem davka od dohodka -227.948 EUR.

Doseženi poslovni izid z upoštevanjem davka je za 216.522 EUR manjši od doseženega v preteklem letu in za 169.010 EUR manjši od planiranega.

Vzroki za negativno poslovanje so:

- v letu 2019 so nam s strani ZZS odvzeli za 134.120 EUR prihodkov na programu Svit (prihodki so bili vključeni v finančnem načrtu za leto 2019 kot tudi zajeti v sklenjeni pogodbi med NIJZ in ZZS) iz naslova neporabljenih sredstev na programu v letu 2018;
- nepriznani stroški (razlika v stroških dela) na EU projektih (103.068 EUR), ki jih z ostalimi viri nismo mogli pokriti;
- višina financiranja določenih programov ne zadostuje za pokrivane tudi splošnih stroškov (pokrivajo samo direktne, pa še te ne v celoti);
- nepriznana cena storitve cepljenja proti gripi iz naslova ZZS (gripa) za 9790 (do 31.12.2019) odmerkov. V kolikor bi na ZZS priznala ceno cepljenja vsaj 7 €, bi bil prihodek cca 70.000 €. Sredstva naj bi prejeli v letu 2020 in naj bi bila vključena v SD 2020.

2.3.1. Pojasnila k postavkam izkaza prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po načelu denarnega toka

Izkaz prihodkov in odhodkov po načelu denarnega toka služi spremljanju gibanja javnofinančnih prihodkov in odhodkov.

Presežek prihodkov nad odhodki v tem izkazu (denarni tok) znaša 293.119 EUR in se od ugotovljenega presežka prihodkov nad odhodki določenih uporabnikov (priloga 3 – obračunski tok) razlikuje za 65.170 EUR. Razlika predstavlja dane oz. prejete predujme, neplačane terjatve in obveznosti,...

Likvidnostno stanje NIJZ na dnevni osnovi zaradi neusklajenosti odlivov/prilivov (denarnega toka) ni bilo zadovoljivo. tekoče obveznosti iz naslova plač, zakonskih obveznosti, plačila davka DDV, obratovalne stroške smo tekoče poravnali, nekoliko pa smo zamujali pri plačilu računov za cepivo in drugih večjih obveznostih. Ker so v letu 2019 vspešno tekli 4 veliki projekti, je bilo tudi veliko sredstev potrebno zalagati. Zahtevki so bili izstavljeni za dva meseca skupaj, traja pa potem še cca cca 40-60 dni, da sredstva prejmemo od financerja SVRK-MZ.

V ta namen smo najeli tudi posojilo v višini 500.000 EUR (dejansko črpali 400.000 EUR), ki smo ga črpali, ko je bilo to potrebno.

Zamude pri plačilih smo reševali dogovorno z dobavitelji, pri čemer smo se podaljšanih dogovorjenih rokov vedno držali, tako, da dobav niso ustavljali in preskrba na trgu ni bila motena.

Obrazec 2: Izkaz prihodkov in odhodkov 2019 (II. del – Zapadle obv.)

Neporavnane obveznosti glede na zapadlost	konto 22 – kratkoročne obveznosti do dobaviteljev	konto 24 – kratkoročne obveznosti do uporabnikov EKN	Skupaj stanje na dan 31.12.2019
zapadle do 30 dni	995.071	57.438	1.052.509
zapadle od 30 do 60 dni	76.883	0	76.883
zapadle od 60 do 120 dni	2.652	85.683	88.335
zapadle nad 120 dni		66.664	66.664
Skupaj	1.074.606	209.785	1.284.391

2.3.2. Pojasnila k izkazu računa finančnih terjatev in naložb določenih uporabnikov

V letu 2019 ne izkazujemo stanj v postavkah.

2.3.3. Pojasnila k izkazu računa financiranja določenih uporabnikov

V skladu s sprejetim finančnim načrtom smo realizirali 400.000 EUR zadolžitve pri poslovni banki. Posojilo je bilo najeto pri poslovni banki za zagotavljanje tekoče likvidnosti. Posojilo smo vrnili konec leta 2019.

2.3.4. Pojasnila k izkazu prihodkov in odhodkov določenih uporabnikov po vrstah dejavnosti

	LETO 2018				LETO 2019			
	Prihodki	Odhodki	Davek od dohodka	Poslovni izid	Prihodki	Odhodki	Davek od dohodka	Poslovni izid
Javna služba	30.729.354	31.133.198	0	- 403.844	34.087.027	34.521.556	0	-434.529
Tržna dejavnost	5.071.996	4.656.726	0	415.270	4.999.793	4.793.212	0	+206.581
Skupaj zavod	35.801.350	35.789.924	0	11.426	39.086.820	39.314.768	0	-227.948

Poslovni izid dosežen pri izvajanju javne službe znaša -429.335 EUR, iz naslova izvajanja tržne dejavnosti pa +201.387 EUR.

Delitev stroškov na dejavnost javne službe in tržne dejavnosti je bilo izvedeno na podlagi navodil in dopolnjenih navodil (februar 2020) Ministrstva za zdravje. Direktne stroške oz. neposrednih stroške smo pripisali na dejavnost za tiste, kjer je to mogoče. Za to imamo na NIJZ oblikovane stroškovne nosilce. Splošne ali posredne stroške smo razdelili na dejavnost na

podlagi kriterija oz sodila, ki ga v svojih navodilih predlaga Ministrstvo za zdravje (S2) – delež neposrednih stroškov doseženih pri opravljanju posamezne dejavnosti. Glede na navodila Ministrstva za zdravje smo sprejeli tudi interni pravilnik za razmejevanje dejavnosti na javno službo in tržno dejavnost.

Razmejevanje odhodkov na dejavnost javne službe in na tržno dejavnost iz splošnih nosilcev, je bilo izvedeno v skladu z naslednjimi sodili (navedba uporabljenih sodil):

- razmerje med neposrednimi stroški na posameznem programu

Prihodki in odhodki tržne dejavnosti so nastali z opravljanjem naslednjih tržnih dejavnosti (storitev):

- a) cepljenje v ambulantah
- b) prodaja cepiva samoplačniškimi ambulantam
- c) ambulanta za medicino dela
- d) delno naročnina na revijo zdravstveno varstvo

Ostale prihodke smo razmejili:

- Finančne (EZR) na javno službo,
- Druge ter prevrednotovalne prihodke pa po sodilu S2 (delež neposrednih stroškov).

3. POROČILO O PORABI SREDSTEV POSLOVNEGA IZIDA V SKLADU S SKLEPI SVETA ZAVODA

Za leto 2019 ugotavljamo presežek odhodkov nad prihodki po načelu denarnega toka v višini 293.119 EUR zato naprej ne izračunavamo presežka.

3.2. UGOTAVLJANJE POSLOVNEGA IZIDA PO OBRAČUNSKEM NAČELU

Po obračunskem načelu za poslovno leto 2019 ugotavljamo presežek odhodkov nad prihodki oz. negative poslovni izid za leto 2019 v višini 227.948 EUR.

Navedite datum sprejetega sklepa sveta zavoda o razporeditvi ugotovljenega poslovnega izida.

Datum: _____

Podpis pooblaščenega računovodja
Karmen Niklanović

Podpis odgovorne osebe
Nina Pirnat, dr. med., spec.

Priloga 1

NIJZ znanstvene objave v letu 2019, ki so v bazi PubMed (večinoma 1.01)

1. Strojnik V, **Gabrovec B.** - 1.02
Management of Frailty at Individual Level: Narrative Review of Physical Activity from the European Perspective of Joint Action on Frailty - JA Advantage. Zdr Varst. 2019 Mar 26;58(2):84-90. doi: 10.2478/sjph-2019-0011.
2. **Lovrecic B, Lovrecic M, Gabrovec B,** Carli M, Pacini M, Maremmani AGI, Maremmani I. - 1.02
Non-Medical Use of Novel Synthetic Opioids: A New Challenge to Public Health. Int J Environ Res Public Health. 2019 Jan 9;16(2). pii: E177. doi: 10.3390/ijerph16020177.
3. **Kirinčič S, Šömen Joksić A,** Zupan M, Ivanoš J, Rep P, Rotter E, Ivartnik M, Grčman H. - 1.01
Lead and cadmium in foods/drinking water from Slovenian market/taps: Estimation of overall chronic dietary exposure and health risks. Food Addit Contam Part A Chem Anal Control Expo Risk Assess. 2019 Oct;36(10):1522-1537. doi: 10.1080/19440049.2019.1628355.
4. Zwitter M, Čufer T, Vrankar M, Kern I, Štupnik T, Rozman A, **Koprivnikar H, Zadnik V.** - 1.03
Lung Cancer in Slovenia. J Thorac Oncol. 2019 Aug;14(8):1327-1331. doi: 10.1016/j.jtho.2019.02.025.
5. Takač I, Belak U, Gorjup D, Kavšek G, Macun E, Medved R, **Mihevc Ponikvar B,** Mole H, Mujezinović F, Najdenov P, Prelec A, Premru Sršen T, Mikluš M, Serdinšek T, Sobočan M, Steblovnik L, Tičar Z, Horvat M, Jamšek T, Arko D. - 1.01
Planned home birth in Slovenia-Are we ready? Int J Health Plann Manage. 2019 Oct;34(4):e1961-e1967. doi: 10.1002/hpm.2893.
6. Jančar N, **Mihevc Ponikvar B,** Tomšič S, Vrtačnik Bokal E, Korošec S. - 1.01
Corrigendum to "Is IVF/ICSI an Independent Risk Factor for Spontaneous Preterm Birth in Singletons? A Population-Based Cohort Study". Biomed Res Int. 2019 Apr 3;2019:4940314. doi: 10.1155/2019/4940314.
7. Premru-Srsen T, Verdenik I, **Mihevc Ponikvar B,** Hugh O, Francis A, Gardosi J. - 1.01
Customised birthweight standard for a Slovenian population. J Perinat Med. 2019 Apr 24;47(3):270-275. doi: 10.1515/jpm-2018-0219.
8. Rouse CE, Eckert LO, Muñoz FM, Stringer JSA, Kochhar S, Bartlett L, Sanicas M, Dudley DJ, Harper DM, Bittaye M, Meller L, Jehan F, Maltezou HC, **Šubelj M,** Bardaji A, Kachikis A, Beigi R, Gravett MG. - 1.01
Global Alignment of Immunization Safety in Pregnancy (GAIA) Postpartum Endometritis, Infection following Incomplete or Complete Abortion Work Group. Postpartum endometritis and infection following incomplete or complete abortion: Case definition & guidelines for data collection, analysis, and presentation of maternal immunization safety data. Vaccine. 2019 Dec 10;37(52):7585-7595. doi: 10.1016/j.vaccine.2019.09.101.
9. Jarlier V, Diaz Högberg L, Heuer OE, Campos J, Eckmanns T, Giske CG, Grundmann H, Johnson AP, Kahlmeter G, Monen J, Pantosti A, Rossolini GM, van de Sande-Bruinsma N, Vatopoulos A, Žabicka D, Žemličková H, Monnet DL, Simonsen GS; **Ears-Net Participants.** - 1.01

- Strong correlation between the rates of intrinsically antibiotic-resistant species and the rates of acquired resistance in Gram-negative species causing bacteraemia, EU/EEA, 2016. *Euro Surveill.* 2019 Aug;24(33). doi: 10.2807/1560-7917.ES.2019.24.33.1800538.
10. Brolund A, Lagerqvist N, Byfors S, Struelens MJ, Monnet DL, Albiger B, Kohlenberg A; **European Antimicrobial Resistance Genes Surveillance Network EURGen-Net Capacity Survey Group.** - 1.01
Worsening epidemiological situation of carbapenemase-producing Enterobacteriaceae in Europe, assessment by national experts from 37 countries, July 2018. *Euro Surveill.* 2019 Feb;24(9). doi: 10.2807/1560-7917.ES.2019.24.9.1900123.
  11. Vidovič Š, Zaletel-Kragelj L, **Stanojevic-Jerkovic O.** - 1.01
Someone to rely on: the impact of social support on self-perceived health in Slovene elderly. *Ann Ist Super Sanita.* 2019 Apr-Jun;55(2):170-178. doi: 10.4415/ANN_19_02_09.
  12. **Albreht T.** - 1.03
Health in Slovenia--a successful transition story with gaps to resolve in the future. *Eur J Public Health.* 2019 Dec 1;29(6):1004. doi: 10.1093/eurpub/ckz147.
  13. Philip T, Karjalainen S, De Lorenzo F, Apostolidis K, Lombardo C, Nilbert M, Lacombe D, Poortmans P, **Albreht T**, Kearns P, Vassal G. - 1.01
What could be a cancer mission objective if we join our forces in the fight against cancer? *Tumori.* 2019 Dec;105(6):447-455. doi: 10.1177/0300891619886351.
  14. Ortmann O, Torode J, Harrison C, Bruns J, Helbig U; **Participants of the ERTM.** - 1.01
Research driving innovation: what are key factors for successful integration of translational science into oncology care concepts? 5th European Roundtable Meeting (ERTM) May 4th, 2018, Berlin, Germany. *J Cancer Res Clin Oncol.* 2019 Jun;145(6):1521-1525. doi: 10.1007/s00432-019-02916-0.
  15. **Roškar S**, Berlot L, Malovrh J, Jurjevič S, Podlesek A. - 1.01
Writing about suicide in graduation exam essays in Slovenia. *Death Stud.* 2019 Oct 4:1-8. doi: 10.1080/07481187.2019.1671548.
  16. Krysinska K, **Roškar S**, Sisask M. - 1.03
Older Age and New Technologies in Suicide Prevention. *Crisis.* 2019 Sep;40(5):303-308. doi: 10.1027/0227-5910/a000617.
  17. Bračič M, **Roškar S**, **Zager Kocjan G**, **Jeriček Klanšček H.** - 1.01
The Prevalence and Predictors of Suicidal Ideation Among Slovene Adolescents. *Community Ment Health J.* 2019 Oct;55(7):1210-1217. doi: 10.1007/s10597-019-00398-5.
  18. **Vrdelja M**, **Učakar V**, Kraigher A. - 1.01
From mandatory to voluntary vaccination: intention to vaccinate in the case of policy changes. *Public Health.* 2019 Dec 16;180:57-63. doi: 10.1016/j.puhe.2019.10.026.
  19. **Učakar V**, Kraigher A. - 1.01
Acceptance of Seasonal Influenza Vaccination Among Slovenian Physicians, 2016. *Zdr Varst.* 2019 Jan 21;58(1):47-53. doi: 10.2478/sjph-2019-0006.
  20. Reyes-Urueña J, Fernández-Lopez L, Montoliu A, Conway A, Tavošči L, **Klavs I**, Cosmaro L, Eibl I, Dominković Z, Pichon F, Casabona J; **COBATEST Network.** - 1.01
Assessing the quality of routine HIV testing data in the community setting 'COBATEST

Network'.

Int J STD AIDS. 2019 Sep;30(10):999-1008. doi: 10.1177/0956462419857572.

21. Cole MJ, Quinten C, Jacobsson S, Day M, Amato-Gauci AJ, Woodford N, Spiteri G, Unemo M; **Euro-GASP network**. - 1.01
The European gonococcal antimicrobial surveillance programme (Euro-GASP) appropriately reflects the antimicrobial resistance situation for *Neisseria gonorrhoeae* in the European Union/European Economic Area. BMC Infect Dis. 2019 Dec 10;19(1):1040. doi: 10.1186/s12879-019-4631-x.
22. Hayes R, Schmidt AJ, Pharris A, Azad Y, Brown AE, Weatherburn P, Hickson F, Delpech V, Noori T; **The ECDC Dublin Declaration Monitoring Network**. - 1.01
Estimating the 'PrEP Gap': how implementation and access to PrEP differ between countries in Europe and Central Asia in 2019. Euro Surveill. 2019 Oct;24(41). doi: 10.2807/1560-7917.ES.2019.24.41.1900598.
23. Cole MJ, Field N, Pitt R, Amato-Gauci AJ, Begovac J, French PD, Keše D, Klavs I, Zidovec Lepej S, Pöcher K, Stary A, Schalk H, Spiteri G, Hughes G. - 1.01
Substantial underdiagnosis of lymphogranuloma venereum in men who have sex with men in Europe: preliminary findings from a multicentre surveillance pilot. Sex Transm Infect. 2019 Jun 23. pii: sextrans-2019-053972. doi: 10.1136/sextans-2019-053972.
24. Cassini A, Högberg LD, Plachouras D, Quattrocchi A, Hoxha A, Simonsen GS, Colomb-Cotinat M, Kretzschmar ME, Devleeschauwer B, Cecchini M, Ouakrim DA, Oliveira TC, Struelens MJ, Suetens C, Monnet DL; **Burden of AMR Collaborative Group**. - 1.01
Attributable deaths and disability-adjusted life-years caused by infections with antibiotic-resistant bacteria in the EU and the European Economic Area in 2015: a population-level modelling analysis
Lancet Infect Dis. 2019 Jan;19(1):56-66. doi: 10.1016/S1473-3099(18)30605-4.
25. Klavs I, Serdt M, Korošec A, Lejko Zupanc T, Pečavar B; SNHPS III. - 1.01
Prevalence of And Factors Associated with Healthcare-associated Infections in Slovenian Acute Care Hospitals: Results of the Third National Survey. Zdr Varst. 2019 Mar 26;58(2):62-69. doi: 10.2478/sjph-2019-0008.
26. Hadžić Metjahić N, Vidović M, Čakar J, Džehverović M, Pilav A, Dogan S, Marjanović D. - 1.01
Genetic variation study on fifteen STR loci in isolated Slovenian "Inland Island" human populations of the Selška Valley Region. Homo. 2019 Oct 24;70(2):129-137. doi: 10.1127/homo/2019/1036.
27. Gregorič M, Zdešar Kotnik K, Pigac I, Gabrijelčič Blenkuš M. - 1.01
A Web-Based 24-H Dietary Recall Could Be a Valid Tool for the Indicative Assessment of Dietary Intake in Older Adults Living in Slovenia. Nutrients. 2019 Sep 16;11(9). pii: E2234. doi: 10.3390/nu11092234.
28. Mollers M, Barnadas C, Broberg EK, Penttinen P, Teirlinck AC, Fischer TK; **European Influenza Surveillance Network**. - 1.01
Current practices for respiratory syncytial virus surveillance across the EU/EEA Member States, 2017. Euro Surveill. 2019 Oct;24(40). doi: 10.2807/1560-7917.ES.2019.24.40.1900157.
29. Young JJ, Coulombier D, Domanović D, Zeller H, Gossner CM; **European Union West Nile**

Fever Working Group. - 1.01

One Health approach for West Nile virus surveillance in the European Union: relevance of equine data for blood safety. *Euro Surveill.* 2019 Apr;24(16). doi: 10.2807/1560-7917.ES.2019.24.16.1800349.

30. Segaloff H, Melidou A, Adlhoch C, Pereyaslov D, Robesyn E, Penttinen P, Olsen SJ; **Who European Region And The European Influenza Surveillance Network.** 1.02
Co-circulation of influenza A(H1N1)pdm09 and influenza A(H3N2) viruses, World Health Organization (WHO) European Region, October 2018 to February 2019. *Euro Surveill.* 2019 Feb;24(9). doi: 10.2807/1560-7917.ES.2019.24.9.1900125.
31. Omersa D, **Erzen I**, Lainscak M, **Farkas J.** - 1.01
Regional differences in heart failure hospitalizations, mortality, and readmissions in Slovenia 2004-2012. *ESC Heart Fail.* 2019 Oct;6(5):965-974. doi: 10.1002/ehf2.12488.
32. Cvetinovic N, Loncar G, Isakovic AM, von Haehling S, Doehner W, Lainscak M, **Farkas J.** - 1.02
Micronutrient Depletion in Heart Failure: Common, Clinically Relevant and Treatable. *Int J Mol Sci.* 2019 Nov 11;20(22). pii: E5627. doi: 10.3390/ijms20225627.
33. Lainscak M, Omersa D, Sedlar N, Anker SD, **Farkas J.** - 1.01
Heart failure prevalence in the general population: SOBOTA-HF study rationale and design. *ESC Heart Fail.* 2019 Oct;6(5):1077-1084. doi: 10.1002/ehf2.12496.
34. Giamb
i C, Del Manso M, Marchetti G, Olsson K, Adel Ali K, Declich S; **Venice survey working group.** - 1.01
Immunisation of migrants in EU/EEA countries: Policies and practices. *Vaccine.* 2019 Aug 23;37(36):5439-5451. doi: 10.1016/j.vaccine.2019.06.068.
35. Kastrin T, Barkoff AM, Paragi M, **Vitek MG**, Mertsola J, He Q. - 1.01
High prevalence of currently circulating Bordetella pertussis isolates not producing vaccine antigen pertactin in Slovenia. *Clin Microbiol Infect.* 2019 Feb;25(2):258-260. doi:10.1016/j.cmi.2018.10.005.
36. **Zimet Z**, Bilban M, Osredkar J, Poljšak B, Fabjan T, Suhadolc K. - 1.01
Three Day Environmental Exposure May Trigger Oxidative Stress Development and Provoke Adaptive Response Resulting in Altered Antioxidant Activity. *Iran J Public Health.* 2019 Jul;48(7):1284-1291.
37. Crépet A, Vanacker M, Sprong C, de Boer W, **Blaznik U**, Kennedy M, Anagnostopoulos C, Christodoulou DL, Ruprich J, Rehurkova I, Domingo JL, Hamborg Jensen B, Metruccio F, Moretto A, Jacxsens L, Spanoghe P, Senaeve D, van der Voet H, van Klaveren J. - 1.01
Selecting mixtures on the basis of dietary exposure and hazard data: application to pesticide exposure in the European population in relation to steatosis. *Int J Hyg Environ Health.* 2019 Mar;222(2):291-306. doi: 10.1016/j.ijheh.2018.12.002.
38. **Grgič-Vitek M.** - 1.03
Self-reported vaccination coverage against tick-borne encephalitis in Slovenia. *Ticks Tick Borne Dis.* 2019 Jan;10(1):51. doi: 10.1016/j.ttbdis.2018.08.020.
39. **Stanimirovic D**, Murko E, Battelino T, Groselj U. - 1.01
Development of a pilot rare disease registry: a focus group study of initial steps towards the establishment of a rare disease ecosystem in Slovenia. *Orphanet J Rare Dis.* 2019 Jul

NIJZ znanstvene objave v letu 2019, ki so le v bazi Cobiss (izvzete so objave, ki so v PubMed - seznam zgoraj)

1.01 Izvirni znanstveni članki

1. **Kostnapfel Tatja; Korošec Aleš; Kastelic Andrej.** Extent and trend of prescription opioids in assisted treatment programmes for opioid addiction and pain medications in Slovenia from 2007 until 2018. Heroin addiction and related clinical problems. ISSN 1592-1638. - Vol. 21, no. 2 (2019), str. 1-11
2. **Kyriazis Dimosthenis, Kyriazis Dimosthenis; Autexier Serge; Boniface Michael; Stanimirović Dalibor.** The CrowdHEALTH project and the Hollistic Health Records : Collective Wisdom Driving Public Health Policies. Acta informatica medica. ISSN 1986-5988. - Vol. 27, iss. 5 (2019), str. 369-373
3. **Zupanc Terglav Barbara, Selak Špela, Vrdelja Mitja, Kaučič Boris Miha, Gabrovec Branko.** Patient satisfaction with the level of being informed about the changes in Slovenian healthcare system
Pielęgniarstwo XXI wieku. ISSN 2450-646X. - Vol. 18, no. 1 (2019), str. 66-70.
4. **Rant Živa; Stanimirović Dalibor.** Analysis of e-Health solutions in Slovenia : a usage perspective
Uporabna informatika. ISSN 1318-1882. - Letn. 27, št. 4 (2019), str. 135-142
5. **Sedlar Nataša ...** . Evalvacija šolskega preventivnega programa To sem jaz. Šolsko svetovalno delo : revija za svetovalne delavce v vrtcih, šolah in domovih. ISSN 1318-8267. - Letn. 23, št. 2/3 (2019), str. 14-25
6. **Kopilović Boris ...** . Epidemiologija noric v Sloveniji v obdobju od leta 2008 do 2017. Enboz. ISSN 2232-3139. - Letn. 9, št. 8 (september 2019), str. 14-22
7. **Fafangel Mario ...** . Predlog strategije za povečanje deleža cepljenih proti gripi v Sloveniji 2018-2022. Enboz. ISSN 2232-3139. - Letn. 9, št. 8 (september 2019), str. 3-13
8. **Klepac Petra ...** . Pojavljanje virusa zahodnega Nila in odziv v Sloveniji. Enboz. ISSN 2232-3139. - Letn. 9, št. 2 (feb. 2019), str. 3-13
9. **Vrdelja Mitja ; Zakešek Urška.** Komunikacijski vidiki obeležitve Evropskega in svetovnega tedna cepljenja 2019. Enboz. ISSN 2232-3139. - Letn. 9, št. 5 (maj 2019), str. 3-14
10. **Vidovič Špela; Simonovič Zoran.** Znanje, stališča in prakse v zvezi s cepljenjem med študenti treh fakultet Univerze v Mariboru. Enboz. ISSN 2232-3139. - Letn. 9, št. 10 (nov. 2019), str. 12-21
11. **Kustec Tanja; Kastelic Zdenka ; Klavs Irena.** Okužba s HIV v Sloveniji (2009-22. novembra 2019)
Enboz. ISSN 2232-3139. - Letn. 9, št. 10 (nov. 2019), str. 3-11
12. **Radoš Krnel Sandra.** European Union Member States initiative to assess and share good practices for reducing alcohol related harm. Javno zdravje. ISSN 2591-0906. - 1 (2019), str. 1-10
13. **Hočevar Tadeja.** Povezanost pitja alkoholnih pijač z izbranimi starševskimi in vrstniškimi dejavniki s pri mladostnikih iz Slovenije. Javno zdravje. ISSN 2591-0906. - 10 (2019), Str. 1-13
14. **Potisek Robert; Gabrovec Branko.** Ekonomsko breme krhkosti. Kakovostna starost : časopis

za socialno gerontologijo in gerontagogiko. ISSN 1408-869X. - Letn. 22, št. 1 (2019), str. 30-44

15. **Selak Špela**; Kuhar Metka. Socialno-psihološki vidik uporabe spletnega socialnega omrežja Facebook skozi prizmo dejavnikov selektivnega samopredstavljanja. Teorija in praksa : revija za družbena vprašanja. ISSN 0040-3598. - Letn. 56, št. 1 (jan.-mar. 2019), str. 191-209, 312-313

1.02 Pregledni znanstveni članki

1. **Selak Špela**; Albaina Bacaicoa Olatz ; **Gabrovec Branko**. Can we manage frailty at individual level by the use of information and communication technologies : a narrative literature review
Zdravniški vestnik : glasilo Slovenskega zdravniškega društva = Slovenian medical journal = Journal of Slovenian Medical Association. ISSN 1318-0347. - Letn. 88, št. 5/6 (maj - jun. 2019), str. 249-262

1.03 Kratki znanstveni prispevki

1. Maremmani Angelo Giovanni Icro; **Lovrečič Mercedes**, **Lovrečič Barbara**. Ethnicity and specific psychopathology of addiction : comparison between Slovenian and Italian Heroin Use Disorder patients. Heroin addiction and related clinical problems. ISSN 1592-1638. - Vol. 21, no. 4 (Aug. 2019), str. 35-39

1.08 Objavljeni znanstveni prispevki na konferenci

1. Kocbek Simon, Kocbek Primož, **Zupanič Tina**, Štiglic Gregor, Gabrys Bogdan. Using (automated) machine learning and drug prescription records to predict mortality and polypharmacy in older type 2 diabetes mellitus patients [Elektronski vir]. Neural information processing [Elektronski vir] : proceedings. - Vol. 1142 (2019), str. 624-632
2. Gallos, Parisis, Gallos Parisis, Jurak Gregor, Luštrek Mitja, **Stanimirović Dalibor**. CrowdHEALTH : big data analytics and holistic health records. ICT for Health Science Research : STC 2019 : proceedings of the EFMI 2019 special topic conference, 7-10 April 2019, Hanover, Germany. - Vol. 258 (2019), str. 255-256
3. **Jelenc Marjetka**; **Gabrovec Branko**. Managing frailty at the individual level. Izzivi globalizacije in družbeno-ekonomsko okolje EU: zbornik prispevkov : mednarodna znanstvena konferenca = Globalisation challenges and the social-economic environment of the EU : conference proceedings : international scientific conference, Novo mesto, 17. maj 2018. - Str. 195-199
4. Radovanovič Mirjana; **Lovrečič Barbara** ; **Lovrečič Mercedes**. Alcohol, and children and adolescents. Zdravje otrok in mladostnikov - Health of children and adolescents : [proceedings]. - Str. 143-150
5. **Jeriček Klanšček Helena**, **Koprivnikar Helena**, **Zupanič Tina**, **Roškar Maja**, **Drev Andreja**, **Pucelj Vesna**, Prelec Poljanšek Pia. Health of Slovene children and adolescents - new challenges in the "online" world. Zdravje otrok in mladostnikov - Health of children and adolescents : [proceedings]. - Str. 59-65
6. **Koprivnikar Helena**, **Drev Andreja**, **Roškar Maja**, **Zupanič Tina**, **Jeriček Klanšček Helena**. Hazardous polysubstance use in adolescents from Slovenia. Zdravje otrok in mladostnikov -

Health of children and adolescents : [proceedings]. - Str. 77-82

7. Perko Verena ; Pirkovič Jelka ; **Keršič-Svetel Marjeta**. Čarobna moč mitov in interpretacija materialne kulture. Povzetki predavanj. - Str. 4-16
8. **Gabrovec Branko**. Upravljanje krhkosti na ravni posameznika v državah članicah Evropske unije
12. mednarodna znanstvena konferenca Izzivi in potrebe družbe na področju preventive in promocije zdravja na vseh ravneh zdravstvenega varstva, Hotel Astoria Bled, 6. junij 2019 - 12th International Scientific Conference Challenges and Needs of the Society in the Area of Prevention and Promotion of Health at all Levels of Health Care, Hotel Astoria Bled, 6th June 2019. - Str. 62-70
9. **Gabrovec Branko**. Uporaba marihuane med športniki in njihovo mnenje o legalizaciji. Ekosistem organizacij v dobi digitalizacije : konferenčni zbornik. - Str. 273-279
10. **Selak Špela; Gabrovec Branko**. Korak naprej v smeri sistematičnega preprečevanja in obvladovanja krhkosti na ravni držav članic Evropske unije : vmesni rezultati projekta skupnega ukrepanja Advantage. Ekosistem organizacij v dobi digitalizacije: konferenčni zbornik. - Str. 943-955
11. **Rant Živa; Stanimirovič Dalibor ; Žlender Andrej**. Nacionalni Portal zVEM v okviru eZdravja Ekosistem organizacij v dobi digitalizacije : konferenčni zbornik . - Str. 873-884
12. **Sedlak Sabina ; Sambt Jože ; Albreht Tit**. Ekonomski vplivi na družbo zaradi tveganega in škodljivega pitja alkohola v Sloveniji Ekosistem organizacij v dobi digitalizacije : konferenčni zbornik . - Str. 931-942
13. **Simonovič Zoran**. Vloga Nacionalnega inštituta za javno zdravje pri cepljenju. Globalizacija medicine v 21. stoletju. - str. 313-322
14. **Jelenc Marjetka ; Gabrovec Branko**. Pregled obvladovanja polifarmakoterapije v Sloveniji in primerjava z nekaterimi evropskimi državami. Ekosistem organizacij v dobi digitalizacije : konferenčni zbornik . - Str. 409-418
15. **Jelenc Marjetka; Kostnapfel Tatja; Eržen Ivan**. Naraščanje porabe zdravil za zdravljenje demence v Sloveniji. Celostna obravnava pacienta : zbornik prispevkov : mednarodna znanstvena konferenca, Novo mesto, 15. november 2018. - Str. 186-190
16. **Selak Špela; Jelenc Marjetka; Gabrovec Branko**. Obvladovanje krhkosti na ravni posameznika : kje smo, kam gremo?. Celostna obravnava pacienta: zbornik prispevkov : mednarodna znanstvena konferenca , Novo mesto, 15. november 2018. - Str. 450-457
17. **Gabrovec Branko**. Uporaba marihuane med športniki. Celostna obravnava pacienta : zbornik prispevkov : mednarodna znanstvena konferenca , Novo mesto, 15. november 2018. - Str. 161-165
18. Zidarn Janja; **Stanimirovič Dalibor**. Pregled uporabljanja programa za medsebojno delovanje zdravil v sklopu e-recepta. Varna uporaba zdravil : zbornik prispevkov. - Str. 15-19
19. **Jelenc Marjetka; Albreht Tit**. Evropski vodič za pripravo kakovostnih nacionalnih programov za obvladovanje raka. Izzivi globalizacije in družbeno-ekonomsko okolje EU : zbornik prispevkov : mednarodna znanstvena konferenca, Novo mesto, 16. maj 2019. - Str. 199-203
20. Jutraž, Anja, Kukec Andreja, **Otorepec Peter, Lampič Ladi**. Monitoring environmental and health impact data in BIM models to assure healthy living environments. eCAADe SIGraDi 2019 : proceedings of the 37th Conference on Education and Research in Computer Aided Architectural Design in Europe : the 23rd Conference of the Iberoamerican Society Digital

Graphics, Porto, Portugal, 11th-13th Septemebr 2019. Vol. 2, Architecture in the Age of the 4th Industrial Revolution. - Str. 287-294

1.16 Samostojni znanstveni sestavek ali poglavje v znanstveni monografiji

1. **Gabrovec Branko**; Antoniadou Eleftheria. Methods applied in the development of the guide European guide for management of frailty at individual level including recommendations and roadmap. - Str. 11-19
2. Antoniadou Eleftheria ; **Gabrovec Branko**. Recommendations and roadmaps for management of frailty at individual level. European guide for management of frailty at individual level including recommendations and roadmap. - Str. 20-39
3. **Škraban Juš**. Raziskovanje osebnih stvarnosti : izhodišča za analizo prvoosebnihg zgođb Svet, ki se sliši : razvoj in izvajanje podpornih skupin za slišanje glasov v Ljubljani. - Str. 140-148
4. Maya ; **Škraban Juš**. "Kam greva?" ali Kako sva naredila mastriški intervju. Svet, ki se sliši : razvoj in izvajanje podpornih skupin za slišanje glasov v Ljubljani. - Str. 194-206
5. **Škraban Juš**. Individualno srečevanje z osebami, ki slišijo glasove. Svet, ki se sliši : razvoj in izvajanje podpornih skupin za slišanje glasov v Ljubljani. - Str. 111-123
6. **Škraban Juš**. Koncept okrevanja. Svet, ki se sliši : razvoj in izvajanje podpornih skupin za slišanje glasov v Ljubljani. - Str. 36-51
7. **Farkaš-Lainščak Jerneja** ; **Sedlar Nataša**. Metodologija. Ocena potreb, znanja in veščin bolnikov s srčnim popuščanjem in obremenitev njihovih neformalnih oskrbovalcev : znanstvena monografija. - Str. 23-27
8. Lainščak Mitja, Hodošček-Majc Lea, **Farkaš-Lainščak Jerneja**, **Sedlar Nataša**. Uvod. Ocena potreb, znanja in veščin bolnikov s srčnim popuščanjem in obremenitev njihovih neformalnih oskrbovalcev : znanstvena monografija. - Str. 16-22
9. **Farkaš-Lainščak Jerneja**, **Sedlar Nataša**, Vogrinčič Černezel Anita, Rajh Blanka, Balažic-Gjura Aleksandra, Lainščak Mitja. Rezultati z razpravo. Ocena potreb, znanja in veščin bolnikov s srčnim popuščanjem in obremenitev njihovih neformalnih oskrbovalcev : znanstvena monografija. - Str. 28-49
10. **Farkaš-Lainščak Jerneja** ; **Sedlar Nataša**. Zaključki. Ocena potreb, znanja in veščin bolnikov s srčnim popuščanjem in obremenitev njihovih neformalnih oskrbovalcev : znanstvena monografija. - Str. 50-52

2.01 Znanstvene monografije

1. **edited by Branko Gabrovec & Eleftheria Antoniadou**. European guide for management of frailty at individual level including recommendations and roadmap. Ljubljana : National Institute of Public Health, 2019
2. **Jeriček Klanšček Helena**, **Hočevnar-Grom Ada**, **Macur Mirna**, **Rostohar Katja**. Nevladne organizacije na področju zdravja v Sloveniji - ovire in izzivi za njihov hitrejši razvoj. Ljubljana : Nacionalni inštitut za javno zdravje, 2019

2.08 Doktorske disertacije

1. **Novak-Mlakar Dominika**. Dejavniki, ki vplivajo na rezultat presejalnega imunokemičnega testa ter primeri intervalnih Ljubljana : D. Novak Mlakar, 2019

2.10 Specialistična dela

1. **Vinko Matej**. Sistemi javnozdravstvenega spremljanja duševnega zdravja v Sloveniji - predlog

vzpostavitve programa : specialistična naloga. Ljubljana : M. Vinko, 2019

2. **Lamovšek Mateja.** Aktivno spremljanje neželenih učinkov po cepljenju z inaktiviranim štirivalentnim cepivom proti gripi pri osebah, cepljenih v sezoni gripe 2017/18 : specialistična naloga. Ljubljana : M. Lamovšek, 2019

2.12 Končna poročila o rezultatih raziskav

1. **Leonardi Matilde, Silvaggi Fabiola, Scaratti Chiara, Malešević Sandra, Gabrovec Branko.** Promocija vključevanja in delovne zmožnosti za osebe s kroničnimi obolenji : orodje za usposabljanje managerjev. Ljubljana : Nacionalni inštitut za javno zdravje, 2019
2. **Uršič Simona, Galičič An.** Izvedba in evalvacija preventivnega programa Varo s soncem 2019 [Elektronski vir] : zaključno poročilo. Ljubljana : Nacionalni inštitut za javno zdravje, 2019
3. **Gabrovec Branko.** Model funkcionalnega izobraževanja zaposlenih v zdravstvu za obvladovanje agresije : raziskovalno poročilo. Ljubljana : Nacionalni inštitut za javno zdravje, 2019
4. **Malešević Sandra ; Gabrovec Branko.** Model funkcionalnega izobraževanja - analiza preliminarne uspešnosti predlaganega modela : raziskovalno poročilo. Vrsta gradiva - raziskovalno poročilo ; nelepislovske za odrasle. Založništvo in izdelava - Ljubljana : Nacionalni inštitut za javno zdravje, 2019
5. **Lobnikar Branko ; Prislán Kaja ; Gabrovec Branko.** Razširjenost agresivnosti nad zaposlenimi v zdravstvu - fokusne skupine : raziskovalno poročilo. Ljubljana : Nacionalni inštitut za javno zdravje, 2019
6. **Prislán Kaja, Lobnikar Branko, Gabrovec Branko, Albreht Tit.** Razširjenost agresivnosti nad zaposlenimi v zdravstvu in analiza njihovih stališč : raziskovalno poročilo. Ljubljana : Nacionalni inštitut za javno zdravje, 2019
7. **Centa Mitja, Smolar-Žvanut Nataša, Bruderman Boris, Poje Mateja, Gale Ivanka.** Strokovno mnenje o pobudi za določitev kopalne vode Naravno kopališče Velenjsko jezero pri čolnarni Ljubljana : Direkcija RS za vode, 2019
8. **Sedlak Sabina Zaletel Metka, Rožkar Maja, Sambt Jože.** Ekonomske posledice tvegane in škodljivega pitja alkohola v Sloveniji v obdobju 2015-2017 Ljubljana : Nacionalni inštitut za javno zdravje, 2019
9. **Blaznik Urška, Gregorič Matej, Delfar Nataša, Zaletel Metka, Lavtar Darja, Koroušič-Seljak Barbara, Fidler Mis Nataša, Golja Petra, Zdešar Kotnik Katja, Pravst Igor, Hočevár-Grom Ada.** Slovenian national food consumption survey on children (infants and toddlers) : external scientific report. Oxford : J. Wiley & Sons, 2019
10. **Hudson Rebecca, Rajé Fiona, Kranjec Natalija, Jeram Sonja.** Recommendations on noise and health [Elektronski vir] : ANIMA D2.3. Copenhagen : Aviation Noise Impact Management through Novel Approaches, 2019.

Priloga 2

STROKOVNE IN ZNANSTVENE MONOGRAFIJE, PRIROČNIKI, ANALIZE ZDRAVJA IN ZDRAVSTVENEGA VARSTVA, ZBORNICI IN RAZISKOVALNA POROČILA

Objavili smo 45 strokovnih in znanstvenih monografij, priročnikov, analiz zdravja in zdravstvenega varstva, zbornikov in raziskovalnih poročil:

1. [Gibam se : delovni zvezek za udeležence delavnice : \[z vztrajnostjo in ozaveščenostjo skupaj do boljšega zdravja\]](#)
Knific, Tjaša, 1987- ... delovni zvezek | slovenski | 2019
2. [Tehnike sproščanja : priročnik za udeležence delavnice](#)
Tančič Grum, Alenka ; Zupančič Tisovec, Brigita priročnik | slovenski | 2019, za izposajo - na dom
3. [Svetovni dan ustnega zdravja, 20. marec 2019 \[Elektronski vir\] : pamet v roké - za usta in zobé](#)
Ranfl, Martin ; Oikonomidis, Christos ; Artnik, Barbara e-knjiga | slovenski | 2019, na spletu
4. [Varno ravnajmo z nevarnimi snovmi za zdrava delovna mesta in okolje \[Elektronski vir\] : \[zbornik razširjenih povzetkov\]](#)
Posvet Kemijska varnost za vse (10 ; 2018 ; Laško) e-knjiga | slovenski | 2019, na spletu
5. [Duševno zdravje v obporodnem obdobju \[Elektronski vir\]](#)
e-knjiga | slovenski | 2018 [i. e.] 2019, na spletu
6. [Spoprijemanje s stresom : priročnik za vodje](#)
Dernovšek, Mojca Zvezdana ; Sedlar, Nataša ; Tančič Grum, Alenka priročnik | slovenski | 2019 za izposajo - na dom
7. [Model funkcionalnega izobraževanja zaposlenih v zdravstvu za obvladovanje agresije : raziskovalno poročilo](#)
Gabrovec, Branko ... raziskovalno poročilo | slovenski | 2019 za izposajo - na dom
8. [Model funkcionalnega izobraževanja - analiza preliminarni uspešnosti predlaganega modela : raziskovalno poročilo](#)
Malešević, Sandra ; Gabrovec, Branko raziskovalno poročilo | slovenski | 2019 za izposajo - na dom
9. [Priporočila za ukrepanje v osnovnih šolah ob nujnih stanjih in nenadno nastalih bolezenskih znakih \[Elektronski vir\]](#)
e-knjiga | slovenski | 2019 na spletu
10. [Z gibanjem do zdravja 2019 \[Elektronski vir\] : datumi preizkusov hoje na 2 km](#)
Maučec Zakotnik, Jožica ... e-knjiga | slovenski | 2019 na spletu
11. [Patronažna zdravstvena dejavnost v Sloveniji - pet let kasneje \[Elektronski vir\] : primerjalna analiza o delu patronažnega zdravstvenega varstva 2013-2017](#)
Zavrl Džananović, Darinka elaborat, študija | slovenski | 2019 na spletu
12. [Test telesne pripravljenosti za odrasle in starejše osebe : priročnik za izvedbo delavnice : navodila za izvajalce](#)
Knific, Tjaša, 1987- ... priročnik | slovenski | 2019 za izposajo - na dom
13. [Neenakosti v zdravju v Sloveniji v času ekonomske krize. Ključna sporočila](#)
Bajt, Maja, 1980- ... knjiga | slovenski | 2019 za izposajo - na dom
14. [Program Svit : 10 let presejanja raka debelega črevesa in danke v Slovenij : zbornik ob 10. obletnici delovanja Programa Svit](#)
zbornik | slovenski | 2019 za izposajo - na dom

15. [Testiranje telesne pripravljenosti starejših oseb : senior fitness test - slovenska različica : priročnik za preiskovalce](#)
Jakovljevič, Miroljub ; Knific, Tjaša, 1987- ; Petrič, Maja, 1989- priročnik | slovenski | 2019 za izposojno - na dom
16. [Testiranje telesne pripravljenosti odraslih oseb : priročnik za preiskovalce](#)
Jakovljevič, Miroljub ; Knific, Tjaša, 1987- ; Petrič, Maja, 1989- priročnik | slovenski | 2019 za izposojno - na dom
17. [Podpora pri spoprijemanju s tesnobo. priročnik za vodje](#)
Dernovšek, Mojca Zvezdana ; Tančič Grum, Alenka ; Sedlar, Nataša priročnik | slovenski | 2019 za izposojno - na dom
18. [Zorenje skozi To sem jaz \[Elektronski vir\] : razvijanje socialnih in čustvenih veščin ter samopodobe : priročnik za preventivno delo z mladostniki](#)
Tacol, Alenka ... e-knjiga | slovenski | 2019 za izposojno - na dom
19. [Nevladne organizacije na področju zdravja v Sloveniji - ovire in izzivi za njihov hitrejši razvoj \[Elektronski vir\]](#)
Jeriček Klanšček, Helena ... znanstvena monografija | slovenski | 2019 na spletu
20. [Duševno zdravje otrok in mladostnikov v Sloveniji : povzetek publikacije](#)
knjiga | slovenski | 2019 za izposojno - na dom
21. [Hemoragična mrzlica ebola - pripravljenost in odzivanje v Sloveniji \[Elektronski vir\]](#)
Čakš Jager, Nuška ... e-knjiga | slovenski | 2019 na spletu
22. [Izvedba in evalvacija preventivnega programa Varo s soncem 2019 \[Elektronski vir\] : zaključno poročilo](#)
Uršič, Simona, 1962- ; Galičič, An, 1991- raziskovalno poročilo | slovenski | 2019 na spletu
23. [Zdrav življenjski slog za zdravo telesno težo : delovni zvezek za udeležence programa zdravega hujšanja v zdravstvenih domovih](#)
Poličnik, Rok ... priročnik | slovenski | 2019 za izposojno - na dom
24. [Spoprijemanje s stresom : priročnik za udeležence delavnice](#)
Dernovšek, Mojca Zvezdana ; Sedlar, Nataša ; Tančič Grum, Alenka priročnik | slovenski | 2019 za izposojno - na dom
25. [Z zdravjem povezana vedenja v šolskem obdobju med mladostniki v Sloveniji : izsledki mednarodne raziskave HBSC, 2018](#)
Jeriček Klanšček, Helena zbornik | slovenski | 2019
26. [Alkoholna politika v Sloveniji : priložnosti za zmanjševanje škode in stroškov ter neenakosti med prebivalci](#)
Roškar, Maja ... strokovna monografija | slovenski, angleški | 2019 za izposojno - na dom
27. [Spoprijemanje s stresom : priročnik za udeležence delavnice](#)
Dernovšek, Mojca Zvezdana ; Sedlar, Nataša ; Tančič Grum, Alenka priročnik | slovenski | 2019
28. [Zdravo jem : skupinska in individualna svetovanja za zdravo prehranjevanje odraslih : priročnik za izvajalce v zdravstvenih domovih](#)
Poličnik, Rok ... priročnik | slovenski | 2019 za izposojno - na dom
29. [Kakovost notranjega zraka v šolskih prostorih : gradivo za izobraževanja v okviru projekta Inairq : zbornik recenziranih znanstvenih prispevkov = Indoor air quality in school environment : material for capacity building trainings : peer-reviewed scientific papers](#)
zbornik | slovenski, angleški | 2019 še v tisku
30. [Z zdravjem povezana vedenja v šolskem obdobju med mladostniki v Sloveniji \[Elektronski vir\] : izsledki mednarodne raziskave HBSC, 2018](#)
Jeriček Klanšček, Helena ... strokovna monografija | slovenski | 2019 na spletu

31. [Zorenje skozi To sem jaz : razvijanje socialnih in čustvenih veščin ter samopodobe : priročnik za preventivno delo z mladostniki](#)
Tacol, Alenka ... priročnik | slovenski | 2019 za izposajo - na dom
32. [Lokalne akcijske skupine na področju preprečevanja zasvojenosti \[Elektronski vir\] : pregled delovanja in predlogi za nadaljnje delo](#)
Kvaternik, Ines ... strokovna monografija | slovenski | 2019 na spletu
33. [Duševno zdravje otrok in mladostnikov v Sloveniji \[Elektronski vir\] : povzetek publikacije](#)
Roškar, Saška, 1977- ... e-knjiga | slovenski | 2019
34. [Promocija vključevanja in delovne zmožnosti za osebe s kroničnimi obolenji : orodje za usposabljanje managerjev](#)
Leonardi, Matilde ... raziskovalno poročilo | slovenski | 2019 za izposajo - na dom
35. [Ožji nabor kazalnikov za spremljanje obvladovanja sladkorne bolezni v Sloveniji \[Elektronski vir\]](#)
Paulin, Sonja ... strokovna monografija | slovenski | 2019 na spletu
36. [Zdrav življenjski slog za zdravo telesno težo : delovni zvezek za udeležence programa zdravega hujšanja v zdravstvenih domovih](#)
Poličnik, Rok ... priročnik | slovenski | 2019 za izposajo - na dom
37. [Zdrav zrak, zdravi otroci : kakovost notranjega zraka v osnovnih šolah : priročnik projekta Inairq : priročnik za izobraževanje učencev in učiteljev osnovnih šol](#)
zbornik | slovenski, angleški | 2019
38. [Prehrana na delovnem mestu : zdrava prehrana na delovnem mestu za vsak dan](#)
Poličnik, Rok ; Belović, Branislava knjiga | slovenski | 2019 za izposajo - na dom
39. [Gibam se : delovni zvezek za udeležence delavnice : \[z vztrajnostjo in ozaveščenostjo skupaj do boljšega zdravja\]](#)
Knific, Tjaša, 1987- ... delovni zvezek | slovenski | 2019 za izposajo - na dom
40. [Tehnike sproščanja : priročnik za udeležence delavnice](#)
Tančič Grum, Alenka ; Zupančič Tisovec, Brigita priročnik | slovenski | 2019 za izposajo - na dom
41. [Pričakujemo dojenčka : vodnik o nosečnosti, porodu in zgodnjem starševstvu](#)
zbornik | slovenski | 2019
42. [MIRA za duševno zdravje : nacionalni program duševnega zdravja](#)
Maučec Zakotnik, Jožica zbornik | slovenski | 2019
43. [Gradivo za začetno/osnovno izobraževanje izvajalcev dezinfekcije, dezinfekcije in deratizacije \(DDD\)](#)
knjiga | slovenski | 2019
44. [Na poti k celostni obravnavi pacientov z bolečino v hrbtu \[Elektronski vir\]](#)
Vidmar, Judita ; Podbevšek, Julija ; Štefanec, Marin strokovna monografija | slovenski | 2019 na spletu
45. [Alcohol policy in Slovenia : opportunities for reducing harm, costs and health inequalities in population](#)
Roškar, Maja zbornik | angleški | 2019

Vse publikacije izdajamo v elektronski obliki in so na voljo na naši spletni strani ali na straneh naših partnerjev, v nekaterih primerih pa, še posebej, kadar gre za publikacije, ki imajo dolgoročnejši pomen, publikacije izidejo tudi v tiskani obliki.

